

ภาวะสังคมไทย

ไตรมาสสี่และภาพรวม ปี 2566

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม 2567

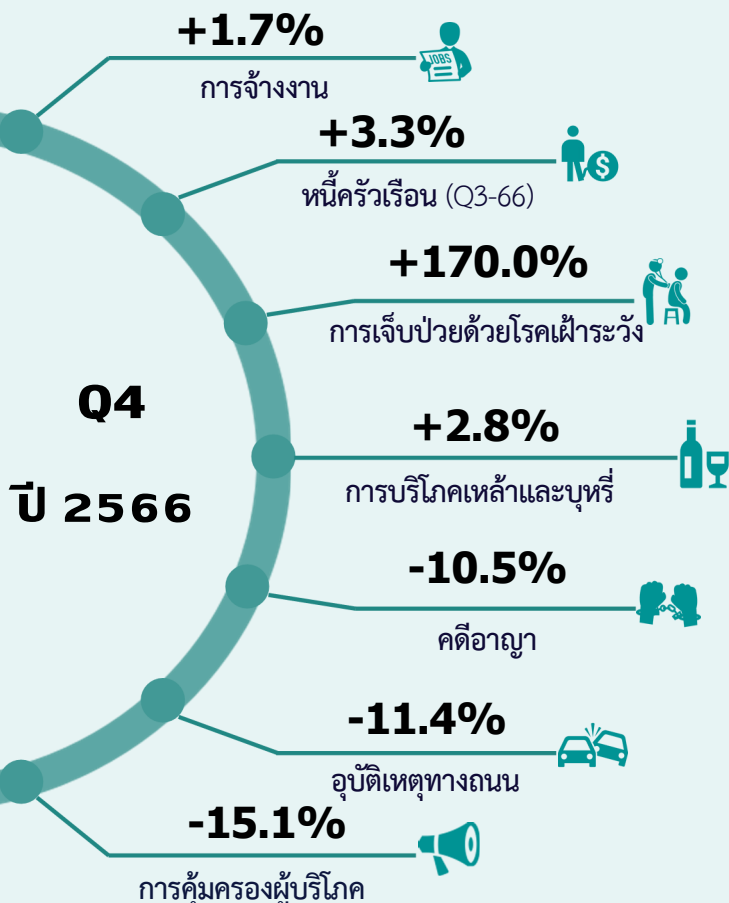
บทความ

“พลิกมุม PISA ปัจจัยที่กระทบต่อ คุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเด็กไทย”

PISA ถือเป็นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนในระดับสากล ซึ่งผลคะแนน PISA ในปี 2565 ไม่เพียงสะท้อนปัญหาของระบบการศึกษาของไทย แต่ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาคุณภาพชีวิตและปัจจัยแวดล้อมของเด็ก ที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในแก้ไขปัญหา

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

Influencer :
เมื่อทุกคนในสังคมล้วนเป็นสื่อ

การกระทำผิดของเด็ก (Juvenile Delinquency) : เฝ้าเหตุพฤติกรรม เพื่อป้องกันความรุนแรง

เพิ่มประสิทธิภาพข่าวไทย
เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ผลการประเมิน PISA ปี 2565

PISA การประเมินคุณภาพการศึกษาและ
ความสามารถของนักเรียนอายุ 15 ปี
ทั่วโลก ใน 3 ด้าน ได้แก่

ภาพรวมผลคะแนน PISA ปี 2565

เทียบกับ 2561
คะแนนเฉลี่ยทั่วโลก **ลดลง**
ผลกระทบต่อส่วนหนึ่งจาก
COVID-19

- การอ่าน
- คณิตศาสตร์*
- วิทยาศาสตร์

ตัวชี้วัดการประเมิน
นักเรียนที่ใหญ่ที่สุด

* ในปี 2565 คณิตศาสตร์เป็นด้านที่จัดการวิเคราะห์เชิงลึก

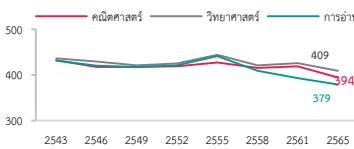
ประเทศที่มีคะแนนคณิตศาสตร์สูงสุด 5 อันดับแรก
อยู่ในภูมิภาคเอเชียทั้งหมด

ขณะที่ประเทศสมาชิก OECD มีคะแนนเฉลี่ย **ต่ำกว่า** ทั้ง 3 ด้าน

ประเทศไทย

ผลการประเมิน PISA ของประเทศไทย ปี 2543 - 2565 และ **ต่ำที่สุด** ตั้งแต่เข้าร่วมปี 2543

ค่าเฉลี่ย OECD
● คณิต 472
● วิทยาศาสตร์ 485
● การอ่าน 476
ที่มา : PISA, (2565).

- คะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านต่ำกว่า
- โรงเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ และกลุ่มโรงเรียนสาธิตยังเป็นกลุ่มที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD

ปัจจัยที่กระทบต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไทย

1 ความจนและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

● เด็กจนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กฐานะดี แต่ไม่ใช่ทุกคนจะได้คะแนนต่ำ
15% เป็นนักเรียนกลุ่มข้างเมือง
คะแนนคณิตศาสตร์กลุ่มบนสุด
ที่มา : PISA, (2565).

● เด็กไทยไม่ได้ทานอาหารเนื่องจากไม่มีเงิน **สูงอันดับ 6** จาก 80 ประเทศที่เข้าร่วม

● ครอบครัวรายได้น้อย ไม่สามารถสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

2 การกระจายทรัพยากรทางการศึกษา

● กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านต่ำกว่า
กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น

สาเหตุสำคัญ อาทิ

- รัฐให้งบประมาณสนับสนุนตามขนาดโรงเรียน
- บุคลากรครูไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง
- โรงเรียนขนาดเล็กในชนบทได้รับการจัดสรรครูน้อย
- ครูหนึ่งคนดูแลนักเรียนหลายระดับชั้น/หลายรายวิชา

3 บทบาทของครอบครัว

ผู้ปกครองรับรู้ผลการเรียนของเด็ก
น้อยเป็นอันดับ 3
ปี 2565

34.6% 65.2% OECD

- สัดส่วนเด็กที่ครอบครัวสอบถามถึงกิจกรรมโรงเรียนอย่างน้อย 1 - 2 ครั้ง/สัปดาห์ ของไทยอยู่ในระดับ **ต่ำที่สุดเป็นอันดับ 2**

ที่มา : PISA, (2565).

ข้อเสนอแนะ

- 1 สถานศึกษาต้องได้รับการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่เสมอภาค
- 2 ภาครัฐต้องส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับผู้เรียน และมีกลไกรองรับเมื่อหลุดออกนอกระบบ
- 3 การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ และเป็นพื้นที่ปลอดภัย
- 4 การสนับสนุนให้ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลเด็กร่วมกับสถานศึกษา

4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ปี 2565 ครูมีบทบาทสนับสนุนการเรียนรู้ **ลดลงทุกด้าน**
เทียบกับปี 2555

อาทิ ครูแสดงความสนใจในการเรียนของเด็กทุกคน **86.2** ปี 2555 **75.8** **-10.4 %**

ครูมีการงานนอกเหนือการสอนจำนวนมาก
ที่มา : PISA และ OECD, (2565).

- การจัดทำรายงานประเมินเลื่อนตำแหน่ง

5 ความปลอดภัยของนักเรียน

เด็กไทยมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่โรงเรียนสูงเป็นอันดับ 4 จาก 75 ประเทศที่เข้าร่วม

8.9% ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากครู
ที่มา : สพฐ., (2562).

- มากกว่า 1 ใน 3 ถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียน
- 19.6% รู้สึกว่าตัวเองโดดเดี่ยวเมื่ออยู่ในโรงเรียน และอีก 17.8% รู้สึกถูกละเลย

ที่มา : PISA, (2565).

6 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้

3 ใน 4 ระบุว่าบรรยากาศในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ **ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้**

- 24.7% ระบุว่าไม่เสียงรบกวนน้อย
- 26.4% ถูกรบกวนจากการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล
- 22.9% เสี่ยงจากนักเรียนคนอื่นที่ใช้อุปกรณ์ดิจิทัล

บางส่วนเคยเผชิญปัญหาต่าง ๆ

- ครูไม่เปิดกว้างต่อความเห็นที่แตกต่าง
- ครูไม่มีความรู้ในเรื่องที่สอน

ที่มา : PISA, (2565).

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

Influencer: เมื่อทุกคนในสังคมล้วนเป็นสื่อ

สถานการณ์ Influencer

ประเทศไทย ปี 2565 ประเทศใน (AEC) ไทยมี Influencer จำนวนกว่า 2 ล้านคน เป็นอันดับ 2 รองจากอินเดีย
ที่มา : Nielsen, 2565.

Influencer อาชีพใหม่ในอันดับที่ 4 ของเด็กรุ่นใหม่
ที่มา : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2561.

ได้รับความสะดวกสบายสูง จากการโฆษณาสินค้า + ชีวิตสินค้า

แข่งขันผลิต Content เน้นสร้าง Engagement

การสร้าง Content เป็นกระแสโดยไม่ได้คำนึงถึง ความถูกต้องเหมาะสมกับแพลตฟอร์ม

- ตัวอย่างเนื้อหาที่ส่งผลต่อสังคม อาทิ
- 1 การนำเสนอข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง
พวผู้โพสต์ที่เข้าข่ายเป็นข่าวปลอม 7,394 บัญชี เป็นข่าวปลอม + ข่าวบิดเบือน = 5,061 เรื่อง
● กรณี Influencer เผยแพร่ข้อมูลบิดเบือน “สูตรสมุนไพรล้างไต”
ที่มา : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2566.
 - 2 การชักจูงหรือชวนเชื่อที่ผิดกฎหมาย
การโฆษณาชวนเชื่อผ่าน Influencer 87.7% พบโฆษณาออนไลน์ได้รับผลกระทบ ≈ 1 ล้านคน
ที่มา : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, 2566.
 - 3 การละเมิดลิขสิทธิ์
การนำเสนอ / การได้มา การนำเสนองานสร้างสรรค์หรืองานศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ และความถูกต้องเหมาะสม การนำเสนองานสร้างสรรค์หรืองานศิลปะ การนำเสนองานสร้างสรรค์หรืองานศิลปะ โดยไม่ได้ได้รับอนุญาต / แหล่งที่มา
 - 4 การสร้างค่านิยมที่ผิดต่อสังคม
กลุ่ม Self-Presentation นิยมอวด : แปรนตนะ โผล่โพสต์ บริการ Gen Z 74.8 %
ที่มา : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2564.
การแต่งกายบุคคล ดูดีเกินจริง อาจ สร้างค่านิยมที่ผิด และอาจก่อให้เกิดพื้นที่เพื่อซื้อสินค้าบริการ

สะท้อนถึงอิทธิพลเชิงลบต่อสังคม

- ▶ ไทยไม่มีกฎหมายระเบียบชัดเจนสำหรับ Influencer
- ▶ อยู่ระหว่างพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน
- ▶ ส่วนใหญ่เน้นตรวจสอบและเฝ้าระวัง ดังเตือน/แก้ไข

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการรับมือ & ป้องกัน

- ไทยอาจศึกษาแนวทางกำกับ/ควบคุม Influencer ของต่างประเทศ อาทิ จีน สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมนี และอังกฤษ
- อาจต้องทบทวนการกำหนดนิยามของสื่อออนไลน์ให้ชัดเจน รวมถึงควรมีแนวทางการกำกับดูแลการผลิตเนื้อหาของสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

การกระทำผิดของเด็ก (Juvenile Delinquency) : เจาะเหตุพฤติกรรม เพื่อป้องกันความรุนแรง

สถานการณ์การกระทำผิดของเด็ก

ปีงบประมาณ 2566 คิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพิ่มขึ้น 58.7%
เทียบกับปีงบประมาณ 2562

การใช้อาวุธ + 92.1%
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

80% เป็นเยาวชน (อายุ 15 - 17 ปี) อีก 20% เป็นเด็ก (อายุ 11 - 14 ปี)

- สาเหตุ/ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรง
- 1 ความเปราะบางของสถาบันครอบครัว
70.7% ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ มีแนวโน้มก่ออาชญากรรม
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 2 สังคมเพื่อนที่ไม่ดี
ความต้องการการยอมรับ และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การถูกบูลลี่ (Bully) มีแนวโน้มแก่กลุ่มอื่นต่อ คิดได้ตอบ/เอาคืน ≈ 42.9%
ที่มา : เครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน, 2563.
- 3 ปัญหาในชุมชนที่อยู่อาศัย
79.1% ของเด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมอยู่ใน ชุมชน มีปัญหา เกี่ยวข้องการเรียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
- 4 การเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาความรุนแรง เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ 57.6%
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 5 ปัญหาทางจิตเวช / การเข้ายาเสพติด
เด็กและเยาวชนที่ก่อคดีเกี่ยวกับเพศ และอาวุธ/วัตถุระเบิด 83.1% และ 85.3% เคยใช้สารเสพติด
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปัญหาไม่สามารถแก้โดยการลงโทษเท่านั้น เนื่องจากสาเหตุการก่อความรุนแรงเชื่อมโยงหลายปัจจัย

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการรับมือ & ป้องกัน

- ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม : โดยเฉพาะในครอบครัว สถาบันการศึกษา และชุมชน
- ความครอบคลุมและต่อเนื่องในการคัดกรองสุขภาพจิตในเด็กและเยาวชน
- เสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชน

เพิ่มประสิทธิภาพข่าวไทย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร

สถานการณ์เกษตรไทย

เกษตรกรปลูกข้าว ≈ 4.7 ล้านครัวเรือน รายได้จากการส่งออกข้าว > แส่นล้านบาท/ปี
พื้นที่นาปี + นาปรัง ≈ 70 ล้านไร่ (46.7% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพข่าวไทย

ด้านราคา	ความผันผวนของราคาและถูกตรึงราคาจากรัฐ	ปี 2556 15,582 บาท	ปี 2559 10,402 บาท	ต่ำกว่า 5 เท่า
ด้านต้นทุน	ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง	ปี 2563 7,773 บาท	ปี 2564 8,260 บาท	ปี 2565 9,072 บาท
ด้านการผลิต	ผลผลิตต่อไร่ของไทย = 311 กิโลกรัม/ไร่	น้อยกว่า เวียดนาม 2 เท่า	น้อยกว่า ค่าเฉลี่ยโลก 1.5 เท่า	

ปัญหาด้านราคา ต้นทุน ผลผลิต หากแก้ไขได้ จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ประเด็นที่ควรดำเนินการ

- 1 การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่
- 2 การส่งเสริมวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง และยกระดับประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ
- 3 ส่งเสริมการตลาดใช้ปุ๋ยเคมี : เน้นการบำรุงดิน อาจปลูกพืชตระกูลถั่ว สลับการปลูกข้าว
- 4 การส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ : สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิด Startup เทคโนโลยีเกษตรกรรม
- 5 การให้ความรู้ในการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- 6 การพัฒนาระบบประกันพืชผลทางการเกษตร
- 7 การสนับสนุนให้เปลี่ยนไปปลูกพืชมูลค่าสูงอื่น ทดแทนการปลูกข้าวที่สอดคล้องกับ Zoning by Agri-Map และในแคล์พื้นที่

สถานการณ์แรงงาน

สถานการณ์แรงงานไตรมาสที่ ปี 2566 ขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการจ้างงานเพิ่มขึ้นทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม สำหรับภาพรวมปี 2566 การจ้างงานขยายตัวในทุกสาขา แต่สาขาการผลิตบางส่วนได้รับผลกระทบจากการหดตัวของส่งออก อีกทั้งยังต้องให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม การขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะ ปวช. และ ปวส. และการพัฒนาทักษะด้าน AI ของแรงงาน

ไตรมาสที่ ปี 2566 ภาพรวมการจ้างงานปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง โดยผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้น 40.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้าร้อยละ 1.7 จากการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม โดยภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 1.0 ส่วนการจ้างงานสาขานอกภาคเกษตรกรรมขยายตัวร้อยละ 2.0 เพิ่มขึ้นในเกือบทุกสาขา ซึ่งสาขาโรงแรม/ภัตตาคารขยายตัวสูงสุดต่อเนื่องที่ร้อยละ 8.0 จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นมากในช่วงไฮซีซั่น รวมทั้งเป็นผลมาจากมาตรการฟรีวีซ่าและการขยายเวลาพำนักให้นักท่องเที่ยว โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว 8.1 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 49.1 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน อิหร่าน และ

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร

	จำนวน (หน่วย : ล้านคน)							การเปลี่ยนแปลง (%YoY)						
	2565		2566					2565		2566				
	Q4	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ปี	Q4	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ปี
กำลังแรงงานรวม	40.1	39.9	40.3	40.3	40.5	40.7	40.4	1.0	0.2	1.7	1.4	1.1	1.3	1.4
1. ผู้มีงานทำ	39.6	39.2	39.6	39.7	40.1	40.3	39.9	1.5	1.0	2.4	1.7	1.3	1.7	1.8
1.1 ภาคเกษตรกรรม	12.2	11.9	11.6	11.6	12.6	12.3	12.0	-3.4	-1.2	1.6	-0.2	2.0	1.0	1.1
1.2 นอกภาคเกษตรกรรม	27.4	27.3	28.0	28.0	27.4	27.9	27.9	3.9	2.0	2.7	2.5	1.0	2.0	2.1
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.4	6.3	6.3	6.2	6.3	6.2	6.3	4.4	1.4	0.4	0.3	0.6	-2.3	-0.3
- ก่อสร้าง	2.2	2.2	2.4	2.3	2.1	2.2	2.3	-1.0	-3.5	-1.6	6.0	2.9	3.1	2.5
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.7	6.7	6.9	6.9	6.8	7.0	6.9	2.0	4.2	4.4	0.5	-0.2	3.8	2.1
- โรงแรม/ภัตตาคาร	3.0	2.9	3.1	3.2	3.2	3.2	3.2	6.6	0.8	8.2	11.7	8.3	8.0	9.1
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.5	1.5	1.4	1.5	1.4	1.5	1.5	4.6	2.9	-7.2	1.1	2.1	4.5	0.0
- อื่น ๆ	7.7	7.9	7.9	7.9	7.7	7.8	7.8	5.4	5.4	4.2	2.0	-1.0	0.8	1.5
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	-30.0	-32.6	-30.7	-21.5	-18.4	-28.8	-25.0
อัตราการว่างงาน (%)	1.15	1.32	1.05	1.06	1.06	0.81	0.98							
3. กำลังแรงงานรอฤดูกาล	0.1	0.2	0.2	0.2	0.04	0.09	0.1	-11.8	-23.0	-21.8	-5.2	25.9	7.0	-9.8
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอกชน)	46.5	45.8	44.3	46.7	46.1	46.9	46.0	1.9	3.3	1.5	1.6	-1.3	1.2	0.4
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (รวม)	42.6	42.2	41.4	42.7	42.4	42.6	42.3	3.0	3.8	2.3	1.9	-0.2	1.1	0.2
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.	0.5	0.6	0.8	0.6	0.4	0.4	0.5	-25.9	-37.1	-20.1	-14.9	16.7	-22.1	-14.6
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.07	0.1	0.1	0.1	0.03	0.05	0.04	-41.6	-67.6	-42.0	-18.9	-29.3	-32.6	-32.6
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	0.5	0.6	0.7	0.5	0.3	0.4	0.5	-22.9	-29.1	-17.6	-14.5	23.3	-20.5	-12.4
5.2 ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ*	0.3	6.7	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	-39.1	-54.6	-28.6	-23.1	-28.8	-23.6	-26.0
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	28.1	27.3	26.1	28.3	27.9	28.4	27.7	4.4	6.1	3.6	3.3	-1.9	0.9	1.4
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	6.3	6.3	6.4	6.7	6.6	6.6	6.6	9.0	10.7	12.4	5.5	-2.0	5.1	5.0
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง**	0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	0.1	0.2	-28.0	-45.4	-26.9	-8.2	-4.5	-10.5	-16.6
อัตราการว่างงานแฝง (%)	0.4	0.6	0.7	0.6	0.2	0.3	0.5							

หมายเหตุ : ข้อมูลตั้งแต่ไตรมาสหนึ่ง ปี 2564 มีการปรับค่าถ่วงน้ำหนักโดยใช้ข้อมูลประมาณการประชากรชุดใหม่

* ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ คือ ผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

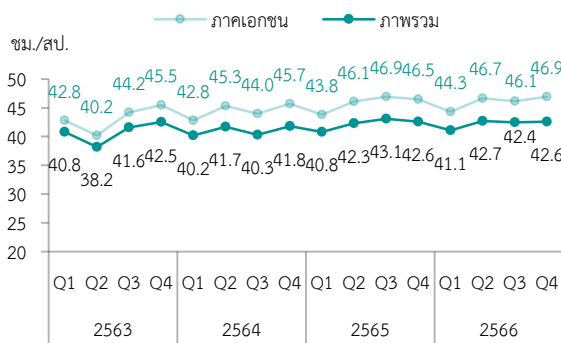
** ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์ และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และผู้รอฤดูกาล

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ค่าชดเชยสำหรับสาขาการขนส่ง/เก็บสินค้า ขยายตัวรองลงมาที่ร้อยละ 4.5 สอดคล้องกับดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง เดือนตุลาคม - ธันวาคม ปี 2566 ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า เช่นเดียวกับสาขาการขายส่ง/ขายปลีก และสาขาก่อสร้างมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 และ 3.1 ตามลำดับ ขณะที่สาขาการผลิตมีการจ้างงานลดลงร้อยละ 2.3 ตามการชะลอตัวของการผลิตสินค้า อาทิ ยานยนต์ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรและเครื่องมือ

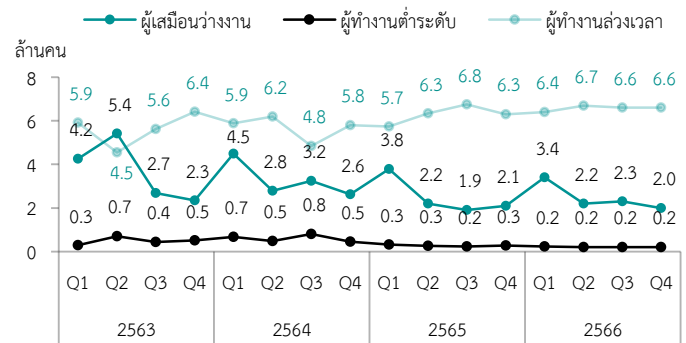
ภาพรวมชั่วโมงการทำงานปรับตัวดีขึ้นและมีผู้ที่ทำงานต่ำกว่าระดับลดลง โดยชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยในภาพรวมและของภาคเอกชนในไตรมาสสี่ ปี 2566 อยู่ที่ 42.6 และ 46.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.1 และ 1.2 ตามลำดับ สอดคล้องกับจำนวนผู้ทำงานต่ำกว่าระดับและผู้เสมือนว่างงาน¹ ที่ลดลงร้อยละ 23.6 และ 6.8 ตามลำดับ ขณะที่ผู้ทำงานล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน สำหรับค่าจ้างแรงงานภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย อยู่ที่ 14,095 บาทต่อคนต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า ขณะที่ภาพรวมอยู่ที่ 15,382 บาทต่อคนต่อเดือน ลดลงร้อยละ 0.2

แผนภาพ 1 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย

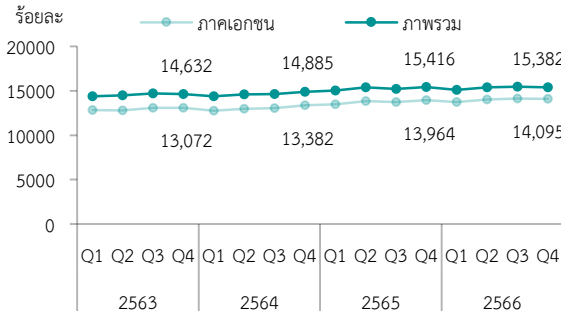
ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 2 จำนวนผู้เสมือนว่างงาน ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ และผู้ทำงานล่วงเวลา

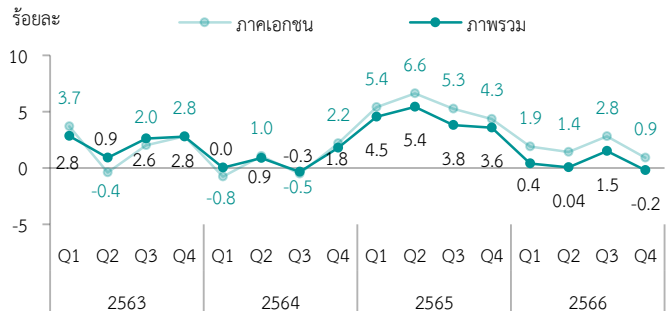
ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 ค่าจ้างเฉลี่ยในภาพรวมและเอกชน

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 4 อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างภาพรวมและเอกชน

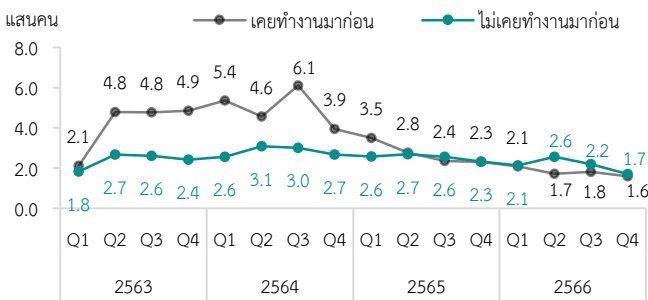

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การว่างงานมีแนวโน้มดีขึ้น โดยผู้ว่างงานไตรมาสสี่ ปี 2566 มีจำนวน 3.3 แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.81 ลดลงจากไตรมาสสี่ ปี 2565 ที่อยู่ที่ร้อยละ 1.15 โดยลดลงทั้งผู้ว่างงานที่เคยและไม่เคยทำงานมาก่อนที่ร้อยละ 31.1 และ 26.5 ตามลำดับ อีกทั้งยังลดลงทุกระดับการศึกษา อย่างไรก็ตาม กลุ่มอายุน้อยยังเป็นกลุ่มที่มีอัตราการว่างงานสูงที่สุด นอกจากนี้ ผู้ว่างงานระยะยาวยังคงลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสสอง ปี 2565 ที่ร้อยละ 46.7 สำหรับอัตราการว่างงานในระบบไตรมาสสี่ อยู่ที่ร้อยละ 1.74 ต่ำสุดในรอบปี แต่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากช่วงเดียวกันของปีก่อนที่อยู่ร้อยละ 1.69 โดยมีผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานทั้งสิ้น 2.1 แสนคน

¹ ผู้ทำงาน 0 - 20 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในภาคเกษตรกรรม และผู้ทำงาน 0 - 24 ชั่วโมง/สัปดาห์ นอกภาคเกษตรกรรม

แผนภาพ 5 จำนวนผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนและไม่เคยทำงานมาก่อน

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 2 จำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้ว่างงาน

จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ไตรมาสสี่ ปี 2566

ระดับการศึกษา	จำนวนผู้ว่างงาน (พันคน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%YoY)
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	48.1	-44.4
มัธยมต้น	55.3	-8.1
มัธยมปลาย (สายสามัญ)	53.6	-35.1
ปวช. และ ปวส.	45.3	-20.6
อุดมศึกษา	127.0	-28.0
รวม	329.29	-28.8

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพรวมสถานการณ์ด้านแรงงาน ปี 2566 อัตราการมีงานทำ² ปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 98.68 เพิ่มสูงขึ้นกว่าช่วงก่อนมีการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยผู้มีงานทำมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 1.8 ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของการทำงานทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวและสาขาก่อสร้าง โดยในปี 2566 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยถึง 28.2 ล้านคน มากเป็น 2.5 เท่าของปีที่ผ่านมา ขณะที่การจ้างงานสาขาการผลิตและสาขาการขนส่ง/เก็บสินค้า หดตัวลงตามสถานการณ์ด้านการส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐที่ทั้งปีหดตัวร้อยละ 1.7 นอกจากนี้ ชั่วโมงการทำงานในภาพรวมและภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า สำหรับอัตราการว่างงานโดยรวมของปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 0.98 ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกันกับปี 2562

สำหรับ ประเด็นด้านแรงงานที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป ได้แก่

1. **ความคืบหน้าในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการผลิตให้เป็นอุตสาหกรรมเพื่ออนาคต** ซึ่งที่ผ่านมาภาครัฐมีเป้าหมายในการปรับโครงสร้างการผลิตให้เป็นอุตสาหกรรม 4.0 แต่จากข้อมูลสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรมล่าสุด ปี 2565 พบว่า โครงสร้างการจ้างงานของอุตสาหกรรมผลิตในปัจจุบันยังเน้นแรงงานไม่มีฝีมือ โดยสัดส่วนของแรงงานไม่มีฝีมือเมื่อเทียบกับแรงงานทั้งหมดในภาคการผลิต สูงถึงร้อยละ 43.6 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 26.2 นอกจากนี้ รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานระดับประเทศ ปี 2566 ยังพบว่า สถานประกอบการในไทยจำนวนมากยังต้องการเพียงแรงงานในตำแหน่ง ผู้ประกอบอาชีพพื้นฐาน ซึ่งความต้องการแรงงานและโครงสร้างการจ้างงานลักษณะนี้ อาจเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะของแรงงานไทยที่จะเชื่อมโยงไปถึงค่าจ้างที่แรงงานจะได้รับ ดังนั้น การกำหนดนโยบายส่งเสริมการยกระดับอุตสาหกรรมผลิตในระยะถัดไป อาจต้องคำนึงถึงสัดส่วนของการใช้แรงงานทักษะสูงและทักษะต่ำให้มากขึ้น

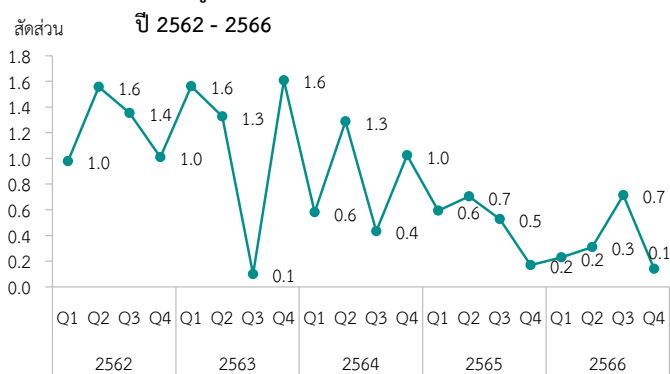
2. **ปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะในระดับ ปวช. และ ปวส.**³ จากสถิติความต้องการแรงงานของกรมการจัดหางาน พบว่า ตำแหน่งงานว่างในไตรมาสสี่ ปี 2566 อยู่ที่ 1.79 แสนตำแหน่ง เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 19.2 แต่มีผู้สมัครงานเพียง 9,358 คน⁴ หรือคิดเป็นสัดส่วนผู้สมัครงานต่อตำแหน่งงานว่างที่ร้อยละ 0.14 หรือตำแหน่งงาน 100 ตำแหน่งมีผู้สมัครเพียง 14 คน โดยสัดส่วนดังกล่าวลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วง COVID-19 สะท้อนให้เห็นถึงภาวะการขาดแคลนแรงงานที่รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่จบการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ซึ่งจากสถิติความต้องการแรงงานรายจังหวัดในเดือนธันวาคม 2566 พบผู้สมัครงานต่ำกว่าตำแหน่งงานว่างถึง 6.8 และ 7.1 เท่า ตามลำดับ

² สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงาน

³ ปวส. รวมอนุปริญญา

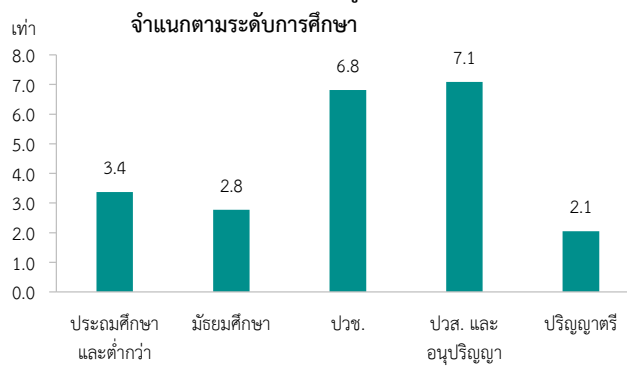
⁴ ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2567. เครื่องชี้สถานการณ์ด้านแรงงาน

แผนภาพ 6 สัดส่วนผู้สมัครงานใหม่ต่อตำแหน่งงานว่างทั่วประเทศ

ที่มา : เครื่องชี้สถานการณ์ด้านแรงงาน ธนาคารแห่งประเทศไทย

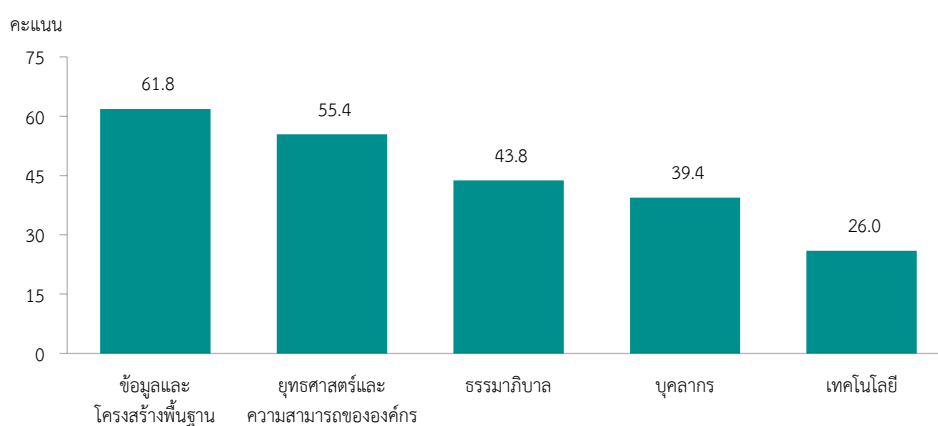
แผนภาพ 7 สัดส่วนตำแหน่งงานว่างต่อผู้สมัครงาน เดือนธันวาคม ปี 2566

ที่มา : สถิติความต้องการแรงงาน กรมการจัดหางาน

3. **การพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อรองรับการใช้ AI** ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำธุรกิจในยุคปัจจุบัน โดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) คาดการณ์ว่า ภายในปี 2569 องค์กรมากกว่าร้อยละ 80 จะมีการนำ AI มาปรับใช้ ขณะเดียวกัน ผลสำรวจ AI Readiness Index ที่จัดทำโดย Cisco พบว่า มีเพียง 1 ใน 5 (ร้อยละ 20) ขององค์กรในประเทศไทย ที่มีการเตรียมพร้อมอย่างเต็มที่ในการปรับใช้และใช้ประโยชน์จาก AI ซึ่งหนึ่งในช่องว่างที่สำคัญ คือ ด้านบุคลากร ที่ยังไม่เปิดรับการใช้ AI เท่าที่ควร และยังมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้าน AI ผลสำรวจดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษา⁵ ของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ที่พบว่า บุคลากรเป็นด้านที่มีความพร้อมน้อยที่สุดเป็นอันดับสองรองจากด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาเฉพาะด้าน อาทิ Machine Learning Software Development และ Data Scientists รวมถึงกลุ่มผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน AI มีอัตราการย้ายงานสูง ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการขาดแคลนและทำให้มีการแย่งแรงงาน จึงควรส่งเสริมให้เกิดการ upskill / reskill ด้าน AI ให้แก่แรงงานในตลาด เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่มากขึ้น รวมถึงควรมีการสนับสนุนการผลิตแรงงานรุ่นใหม่ให้มีทักษะด้าน AI และทักษะที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับทิศทางการเติบโตของภาคธุรกิจในอนาคต

แผนภาพ 8 คะแนนความพร้อมในการประยุกต์ใช้ AI แต่ละด้าน

ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

⁵ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2566. "การศึกษาความพร้อมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) สำหรับบริการดิจิทัลอย่างมีธรรมาภิบาล"

หนี้สินครัวเรือน

ไตรมาสสาม ปี 2566 หนี้สินครัวเรือนขยายตัวในอัตราที่ลดลง โดยมีสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 90.9 ขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนปรับลดลง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การติดตามการบังคับใช้หลักเกณฑ์ Responsible Lending และการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ รวมถึงการก่อกวนหนี้ส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ขยายตัวในระดับสูงและมีหนี้เสียเพิ่มขึ้น

หนี้สินครัวเรือนขยายตัวชะลอลง จากข้อมูลธนาคารแห่งประเทศไทย ในไตรมาสสาม ปี 2566 หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่ารวม 16.20 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.3 ชะลอลงจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยมีสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศ (GDP) อยู่ที่ร้อยละ 90.9 ทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้า

ตาราง 3 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2562	2563	2564				2565				2566		
			Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	14.20	14.76	14.86	15.01	15.07	15.32	15.40	15.52	15.68	15.88	15.96	16.09	16.20
% YoY	4.9	3.9	4.6	4.9	4.0	3.8	3.6	3.4	4.0	3.7	3.6	3.7	3.3
% QoQ (ปรับฤดูกาล)	N.A.	N.A.	1.7	1.0	0.4	0.7	1.5	0.8	1.0	0.4	1.4	0.8	0.7
สัดส่วนต่อ GDP (%)	84.1	94.2	95.5	94.2	94.2	94.7	93.8	92.8	91.5	91.4	90.7	90.8	90.9

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ครัวเรือนชะลอการก่อหนี้ในเกือบทุกประเภทสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อส่วนบุคคล โดยในไตรมาสสาม ปี 2566 สินเชื่อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นหนี้ที่มีสัดส่วนสูงสุดของหนี้สินครัวเรือน ขยายตัวร้อยละ 4.6 ชะลอลงเล็กน้อยจากร้อยละ 4.9 ในไตรมาสก่อน เช่นเดียวกับสินเชื่อเพื่อยานยนต์ ที่ขยายตัวร้อยละ 0.2 ลดลงจากร้อยละ 1.0 ส่วนหนึ่งเนื่องจากสถาบันการเงินยังคงกำหนดเงื่อนไขสัญญาการกู้ยืมที่เข้มงวด ตามคุณภาพสินเชื่อที่มีแนวโน้มด้อยลง ด้านสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่นขยายตัวชะลอลงจากร้อยละ 5.6 ของไตรมาสที่ผ่านมาเป็นร้อยละ 5.4 จากการชะลอตัวของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและสินเชื่อบัตรเครดิต ขณะที่สินเชื่อส่วนบุคคลขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นร้อยละ 3.5 จากร้อยละ 3.2 ของไตรมาสที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการสภาพคล่องของครัวเรือนบางกลุ่ม อาทิ กลุ่มที่รายได้ยังไม่ฟื้นตัว มีเหตุฉุกเฉินและจำเป็นต้องใช้เงินหรือนำไปชำระหนี้สินหรือรีไฟแนนซ์หนี้บัตรเครดิต เนื่องจากเป็นสินเชื่อที่เข้าถึงได้ง่าย

ตาราง 4 มูลค่า สัดส่วน และอัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	มูลค่า (ล้านล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	2564				2565				2566		
			Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน	16.2	100.0	4.6	4.9	4.0	3.8	3.6	3.4	4.0	3.7	3.6	3.7	3.3
เพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์	5.5	33.8	6.0	6.0	5.4	5.2	5.0	4.8	5.1	5.2	5.0	4.9	4.6
เพื่อยานยนต์	1.8	11.2	2.9	2.6	0.3	1.2	0.6	0.3	1.2	-0.3	-0.3	1.0	0.2
เพื่อการประกอบธุรกิจ	2.9	17.8	4.4	5.8	5.4	4.3	4.8	3.5	3.1	2.0	0.8	0.5	0.2
เพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น	4.4	27.3	6.7	6.5	4.6	4.1	3.5	3.9	5.2	4.7	5.4	5.6	5.4
- สินเชื่อส่วนบุคคล	3.1	19.3	7.7	6.5	4.3	3.0	1.7	1.0	1.7	1.8	2.6	3.2	3.5
- สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ*	0.8	5.1	2.0	7.6	10.0	12.0	12.7	14.4	17.7	18.4	18.5	18.0	15.6
- สินเชื่อบัตรเครดิต	0.5	2.8	6.0	4.4	-0.5	1.6	2.8	9.2	12.2	5.2	5.7	2.5	1.9
สินเชื่ออื่น ๆ**	1.6	9.9	-2.2	-0.5	0.3	0.6	1.3	0.9	2.3	3.9	4.0	3.8	2.8

หมายเหตุ : * สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ คือ สินเชื่อที่ผู้ให้บริการต้องมาขอใบอนุญาตกับ ธปท. โดยเป็นสินเชื่อส่วนบุคคลที่มีหลักประกันหรือไม่หลักประกันที่ให้แก่บุคคลธรรมดา และไม่ได้ระบุวัตถุประสงค์ และไม่มีการระบุสงวนนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจ อาทิ สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ สินเชื่อบัตรเครดิตเงินสด

** สินเชื่ออื่น ๆ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์ สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ได้

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

คุณภาพสินเชื่อต่อประเภทสินเชื่อ จากข้อมูลธนาคารพาณิชย์ ณ ไตรมาสสาม ปี 2566 พบว่า ยอดคงค้างหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มีมูลค่า 1.52 แสนล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.9 จากร้อยละ 2.7 ในไตรมาสก่อน และคิดเป็นสัดส่วนต่อสินเชื่อรวมที่ร้อยละ 2.79 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.71 ในไตรมาสก่อน อีกทั้งครัวเรือนบางกลุ่มยังเผชิญปัญหาการขาดสภาพคล่อง เมื่อพิจารณาตามประเภทสินเชื่อ พบว่า คุณภาพสินเชื่อยังคงดีอยู่ทุกประเภท โดยสินเชื่อที่อยู่อาศัย และสินเชื่อบัตรเครดิต มีสัดส่วนหนี้เสียต่อสินเชื่อรวม ร้อยละ 3.24 และ 3.34 ตามลำดับ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อน เช่นเดียวกับสินเชื่อยานยนต์ที่สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.05 ของไตรมาสที่ผ่านมา เป็นร้อยละ 2.10 นอกจากนี้ หากพิจารณาหนี้ที่มีการค้างชำระ 1 - 3 เดือน (SMLs) พบว่า ภาพรวมสัดส่วน SMLs ต่อสินเชื่อรวมทรงตัวอยู่ที่ร้อยละ 6.7 แต่หนี้ SMLs ของสินเชื่อยานยนต์ ยังคงอยู่ในระดับสูงและเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งสถานการณ์คุณภาพหนี้ยานยนต์ข้างต้นสอดคล้องกับข้อมูลสถิติการยึดรถยนต์ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย⁶ ในปี 2566 ที่เพิ่มขึ้นเป็น 25,000 - 30,000 คันต่อเดือน จากปี 2565 ที่อยู่ที่ประมาณ 20,000 คันต่อเดือน

ตาราง 5 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2563				2564				2565				2566		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
NPLs (แสนล้านบาท)	1.56	1.53	1.44	1.44	1.49	1.50	1.50	1.44	1.47	1.43	1.41	1.40	1.44	1.47	1.52
% YOY	23.6	19.7	8.3	2.7	-4.8	-1.4	3.7	-0.5	-1.5	-5.1	-6.0	-2.3	-1.7	2.7	7.9
% ต่อสินเชื่อรวม	3.23	3.12	2.91	2.84	2.92	2.92	2.89	2.73	2.78	2.69	2.62	2.62	2.68	2.71	2.79

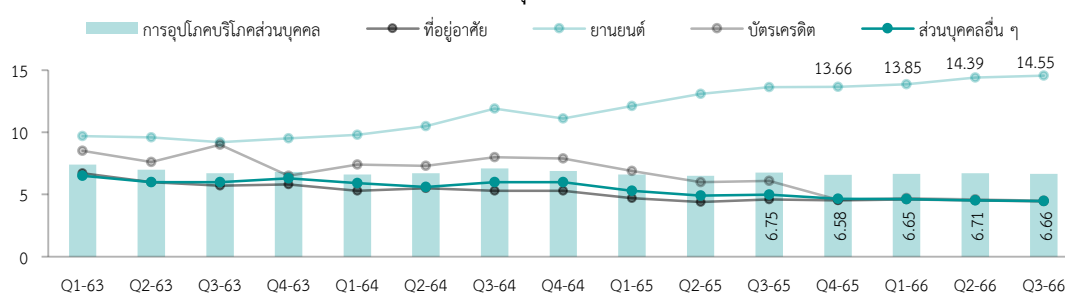
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 6 สัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้รายวัตถุประสงค์ต่อสินเชื่อรวม (ร้อยละ)

ณ สิ้นสุด ระยะเวลา	2564				2565				2566		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ที่อยู่อาศัย	3.74	3.66	3.62	3.52	3.51	3.38	3.25	3.01	3.16	3.16	3.24
ยานยนต์	1.56	1.61	1.72	1.50	1.47	1.48	1.66	1.88	1.89	2.05	2.10
บัตรเครดิต	3.04	3.51	3.00	2.25	2.78	2.68	2.46	3.12	3.11	2.98	3.34
ส่วนบุคคลอื่น	2.46	2.47	2.43	2.33	2.49	2.35	2.22	2.40	2.33	2.32	2.38

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 9 สัดส่วนสินเชื่อกล่าวถึงพิเศษ (SMLs) รายวัตถุประสงค์ต่อสินเชื่อรวม

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับ ประเด็นหนี้สินครัวเรือนที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่

1. การติดตามผลของการบังคับใช้หลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (Responsible Lending) ในการแก้ปัญหาหนี้สินครัวเรือน โดย Responsible Lending ที่เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 มีมาตรการสำคัญประกอบไปด้วย 1) การช่วยเหลือลูกหนี้ด้วยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ 2) ลูกหนี้เรื้อรังสามารถปิดจบหนี้ได้เร็วขึ้น และ 3) การคุ้มครองสิทธิลูกหนี้ อาทิ การควบคุมเนื้อหาโฆษณาให้ถูกต้องชัดเจน

⁶ PPTV Online. 2566. ข่าวเรื่อง “หนี้เสียพุ่ง! ยึดรถแตะ 30,000 คัน/เดือน อุตสาหกรรมห่วงอุตสาหกรรมปีนี้”.

และไม่กระตุ้นให้ก่อหนี้เกินควร การเสนอขายผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการใช้เงินของลูกค้านี้ รวมถึงการให้ข้อมูลและคำเตือนสำคัญที่ลูกค้าควรรู้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยแก้ปัญหาทั้งกลุ่มลูกค้าเดิมและลูกค้าใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามการเข้ารับความช่วยเหลือของกลุ่มลูกค้าที่มีปัญหาโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นหนี้เรื้อรัง

2. **การเร่งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ สะท้อนให้เห็นถึงการขาดสภาพคล่องที่เพิ่มขึ้น** โดยภาพรวมสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับขยายตัวสูงถึงร้อยละ 15.6 ขยายตัวในระดับสูงตั้งแต่ไตรมาสสอง ปี 2564 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับประเภทที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน ซึ่งในไตรมาสสาม ปี 2566 ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 40.2 สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการขาดสภาพคล่องของครัวเรือนที่รุนแรงขึ้น เนื่องจากเป็นสินเชื่อส่วนบุคคลที่อนุมัติเร็วและง่าย แต่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าสินเชื่อประเภทอื่น และมีแนวโน้มจะเป็นทางเลือกสุดท้ายในการกู้ยืมเพื่อเติมสภาพคล่อง ขณะเดียวกัน หนี้เสียของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับยังขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย โดยมีสัดส่วนต่อสินเชื่อรวมสูงถึงร้อยละ 4.0 เพิ่มขึ้นจากปลายปี 2564 ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.4

3. **การติดตามการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ** โดยปัจจุบันมีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบของกระทรวงมหาดไทย จำนวนกว่า 1.43 แสนราย คิดเป็นมูลค่าหนี้รวม 10,261 ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2567)⁷ ซึ่งต้องติดตามความสามารถในการไกล่เกลี่ยหนี้นอกระบบ หรือเปลี่ยนหนี้นอกระบบให้เป็นหนี้ในระบบ ซึ่งอาจต้องผ่อนปรนเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) ที่เกี่ยวข้องเพื่อลดอุปสรรคการให้กู้ยืมกับกลุ่มลูกค้าหนี้นอกระบบที่เป็นกลุ่มที่มีเครดิตไม่ดีนัก รวมทั้งต้องมีการติดตามความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้นอกระบบอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งประเด็นหนึ่งที่ต้องพิจารณาร่วมกับการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ คือ การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสินเชื่อ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่มีรายได้ไม่แน่นอน ซึ่งรายงานการสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินของคนไทย ในปี 2565 ของธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า กลุ่มดังกล่าวยังเข้าไม่ถึงสินเชื่อในระบบ โดยมีสาเหตุมาจากฐานะทางการเงินหรือรายได้ไม่เพียงพอ ไม่มีความรู้ความเข้าใจ และผลิตภัณฑ์ไม่ตอบโจทย์ความต้องการ ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจก่อหนี้นอกระบบได้ในอนาคต

⁷ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2567. สถิติผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ เข้าถึงได้จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/79093>

สุขภาพและการเจ็บป่วย

ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสสี่เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังการใช้ความรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช โรคมะเร็งเต้านมที่ยังคงพบมากเป็นอันดับหนึ่งของมะเร็งในผู้หญิงไทย และผลกระทบจากฝุ่น PM 2.5 ต่อสุขภาพของประชาชน

ไตรมาสสี่ ปี 2566 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ร้อยละ 170.0 หรือเพิ่มจาก 126,651 ราย เป็น 341,963 ราย โดยโรคที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ โรคปอดอักเสบ และโรคไข้เลือดออก จำนวน 202,741 ราย 76,945 ราย และ 46,548 ราย ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว พบว่า ผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 483.1 หรือเพิ่มขึ้นถึง 6 เท่า เนื่องจากเป็นช่วงที่อากาศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีการระบาดต่อเนื่องจากไตรมาสสาม โดยช่วงวัยที่ป่วยด้วยโรคนี้สูงสุด คือ กลุ่มอายุ 10 – 14 ปี โดยพื้นที่ที่พบมากที่สุด คือ ภาคกลาง รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ นอกจากนี้ โรคไข้เลือดออกมีการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นมากเช่นกัน ที่ร้อยละ 219.4 จากช่วงเดียวกันของปี 2565 พบผู้ป่วยมากในพื้นที่ภาคกลางและภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี

สำหรับภาพรวม ปี 2566 ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง มีจำนวน 999,243 ราย คิดเป็นอัตราส่วนผู้ป่วย 1,512 ราย ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้น 2.1 เท่า จากปี 2565 โดยโรคที่พบผู้ป่วยสูงที่สุด คือ ไข้หวัดใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 478,175 ราย มากกว่าในช่วงปี 2563 - 2565 ที่มีการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งประชาชนมีการป้องกันตนเองจากโรค COVID-19 จึงทำให้สามารถป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ได้ด้วย แต่ปัจจุบันมีการผ่อนคลายการป้องกันลง ทำให้ผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มจำนวนมากขึ้นกว่า 3 ปีที่ผ่านมา เช่นเดียวกับโรคไข้เลือดออกที่มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาถึง 3.4 เท่า เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนขึ้น และปริมาณน้ำฝนที่เพิ่มขึ้นที่เอื้อต่อการเพิ่มประชากรของยุง และส่งผลให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น

ตาราง 7 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (ราย)

โรค	2565		2566					%YOY	
	Q4	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q4/2566	2566
ปอดอักเสบ	60,884	231,105	78,443	56,234	81,054	76,945	292,676	26.3	26.6
ไข้เลือดออก	14,574	45,145	10,948	23,067	76,579	46,548	157,142	219.4	248.1
มือ เท้า ปาก	14,285	98,982	11,483	8,928	29,974	13,636	64,021	-4.5	-35.3
ไข้หวัดใหญ่	34,770	79,374	39,457	24,874	211,103	202,741	478,175	483.1	502.4
บิด	371	1,572	461	370	396	314	1,541	-15.3	-1.98
หัด	82	249	58	39	107	113	317	37.8	27.3
ฉีหนู	1,465	3,601	622	774	1,591	1,473	4,460	0.5	23.8
ไข้สมองอักเสบ	205	923	303	209	194	187	893	-8.7	-3.2
อหิวาตกโรค	3	5	1	0	1	1	3	-	-
ไข้กาฬหลังแอ่น	10	18	2	2	4	3	11	-	-
พิษสุนัขบ้า	2	3	1	1	0	2	4	-	-
รวม	126,651	460,977	141,779	114,498	401,003	341,963	999,243	170.0	116.7
อัตราต่อประชากรแสนคน	46.6	696.6	214.5	173.1	606.6	517.1	1,511.9		

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 29 มกราคม 2567

ที่มา : ระบบเฝ้าระวัง 506 กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์ด้านสุขภาพจิตของคนไทย จากข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตของคนไทย (Mental Health Check In: MHCI) พบว่า ในไตรมาสที่ 2 ปี 2566 ผู้มีปัญหาความเครียด เสี่ยงซึมเศร้า เสี่ยงฆ่าตัวตาย และมีภาวะหมดไฟ มีสัดส่วนร้อยละ 17.4 จากผู้เข้ารับการประเมิน 1.7 แสนราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนที่มีสัดส่วนร้อยละ 12.9 โดยผู้ที่เสี่ยงซึมเศร้ามีจำนวนสูงสุด รองลงมา คือ มีความเครียดสูง เสี่ยงฆ่าตัวตาย และมีภาวะหมดไฟ ตามลำดับ สำหรับภาพรวมทั้งปี 2566 คนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2565 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 12.8 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.9 โดยผู้เข้ารับการประเมิน 1.2 ล้านราย มีปัญหาเสี่ยงซึมเศร้ามากที่สุด และรองลงมาเป็นกลุ่มที่มีความเครียดสูง

สำหรับ ประเด็นด้านสุขภาพที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป ได้แก่

1. **การเฝ้าระวังการใช้ความรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช** จากข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า ผู้ป่วยจิตเวชที่ได้รับการคัดกรองและลงทะเบียนเป็นผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (Serious Mental Illness with High Risk to Violence: SMI-V)⁸ มีจำนวน 9,639 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ร้อยละ 46.4 ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยก่อความรุนแรงซ้ำ 470 ราย และได้รับการติดตามดูแล และเฝ้าระวัง 6,100 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 63.3 โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่อยู่ในช่วงอายุ 26 - 45 ปี นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผู้ป่วย SMI-V จำแนกตามกลุ่มโรค พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโรคความผิดปกติทางจิตที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (สารเสพติด) มากที่สุด รองลงมาเป็นผู้ป่วยกลุ่มโรคจิตเภท พฤติกรรมแบบโรคจิตเภท/โรคหลงผิด และหากจำแนกตามลักษณะของความรุนแรง พบว่า ผู้ป่วยที่มีประวัติทำร้ายตัวเองด้วยวิธีรุนแรงมุ่งหวังให้เสียชีวิต มีจำนวนสูงสุด 4,673 ราย (ร้อยละ 50.7) รองลงมา คือ ผู้ป่วยที่เคยมีประวัติก่อคดีอาชญากรรมรุนแรง (ฆ่า พยายามฆ่า ช่มชืน และวางเพลิง) จำนวน 2,237 ราย (ร้อยละ 23.2) ผู้ป่วยที่มีประวัติทำร้ายผู้อื่นด้วยวิธีรุนแรง/ก่อเหตุรุนแรงในชุมชน 1,786 ราย (ร้อยละ 17.04) และผู้ป่วยที่มีอาการหลงผิดมีความคิดทำร้ายผู้อื่นให้ถึงแก่ชีวิต 943 ราย (ร้อยละ 9.1) ทั้งนี้ ครอบครัว ญาติ คนใกล้ชิด รวมถึงคนในชุมชนจำเป็นต้องช่วยกันดูแลผู้ป่วย SMI-V ให้ทานยาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้กำลังใจผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

ตาราง 8 จำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) ที่มารับบริการและได้รับการติดตาม ดูแล และเฝ้าระวัง ในหน่วยงานที่สังกัดกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566

ปี	จำนวนผู้ป่วย SMI-V ทั้งหมดที่มารับบริการ (ราย)	จำนวนผู้ป่วย SMI-V ที่ได้รับการติดตาม ดูแล เฝ้าระวัง (ราย)	คิดเป็นร้อยละการติดตาม
2565	6,583	4,162	62.22
2566	9,639	6,100	63.28

ที่มา : ระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 9 จำนวนผู้ป่วยจิตเวช (SMI-V) จำแนกตามลักษณะของความรุนแรง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

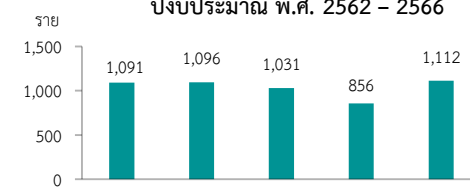
ลักษณะของความรุนแรง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
V1 มีประวัติทำร้ายตัวเองด้วยวิธีรุนแรงมุ่งหวังให้เสียชีวิต	4,673	50.76
V2 มีประวัติทำร้ายผู้อื่นด้วยวิธีรุนแรง/ก่อเหตุการรุนแรงในชุมชน	1,786	17.04
V3 มีอาการหลงผิด มีความคิดทำร้ายผู้อื่นให้ถึงแก่ชีวิตหรือมุ่งร้ายผู้อื่นแบบเฉพาะเจาะจง	943	9.05
V4 เคยมีประวัติก่อคดีอาชญากรรมรุนแรง (ฆ่า พยายามฆ่า ช่มชืน และวางเพลิง)	2,237	23.15
รวม	9,639	100.00

ที่มา : ระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข

⁸ ผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) หมายถึง ผู้ป่วยด้วยโรคจิตเวชที่มีความผิดปกติทางความคิด อารมณ์ หรือพฤติกรรม โดยความเจ็บป่วยทางจิตดังกล่าวส่งผลต่อความเสี่ยงต่อพฤติกรรมรุนแรงหรือทำให้เกิดความทุกข์ทรมานรุนแรง มีผลรบกวนต่อการใช้ชีวิตปกติ จำเป็นต้องได้รับการเฝ้าระวังและดูแลเพื่อป้องกันการกำเริบซ้ำมากกว่าผู้ป่วยที่วินิจฉัยด้วยโรคเดียวกัน

2. โรคมะเร็งเต้านมพบมากเป็นอันดับหนึ่งของมะเร็งในผู้หญิงไทย องค์การอนามัยโลก รายงานว่า ปัจจุบันพบผู้ป่วยมะเร็งเต้านมรายใหม่ทั่วโลกประมาณ 2.3 ล้านราย เสียชีวิตราว 685,000 รายต่อปี สำหรับประเทศไทย มะเร็งเต้านมเป็นมะเร็งที่พบมากที่สุดในผู้หญิงไทยและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า หญิงไทยป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านม 40,297 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีผู้ป่วย 30,488 ราย เช่นเดียวกับจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเต้านมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งกลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ 60 ปีขึ้นไป แต่ปัจจุบันพบมากขึ้นในหญิงอายุน้อย ทั้งนี้ สาเหตุของการเกิดโรคมะเร็งเต้านมยังไม่แน่ชัด แต่มีปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งเต้านม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเสี่ยงที่อยู่นอกเหนือการควบคุม ได้แก่ (1) เพศหญิง (2) อายุที่มากขึ้น โดยเฉพาะหญิงอายุ 40 ปีขึ้นไป และ (3) การถ่ายทอดทางพันธุกรรม และ 2) ปัจจัยเสี่ยงที่สามารถหลีกเลี่ยงหรือควบคุมได้ ได้แก่ (1) การไม่ออกกำลังกาย (2) สารก่อมะเร็งในอาหาร เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ (3) ภาวะอ้วน และ (4) การใช้ฮอร์โมนในเพศหญิง เช่น การทานยาคุมกำเนิด ติดต่อกันเป็นเวลานาน ดังนั้น ผู้หญิงทุกคนควรให้ความสำคัญกับการป้องกัน โดยวิธีการที่ดีที่สุด คือ การสังเกตและตรวจเต้านมด้วยตนเองเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง ซึ่งหากพบในระยะเริ่มแรกจะมีโอกาสในการรักษาให้หายขาดได้สูงถึงร้อยละ 95 ทั้งนี้ ข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ปี 2565 ระบุว่า การเสียชีวิตจากโรคมะเร็งก่อนวัยอันควร เป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าสูงถึง 184,600 ล้านบาทต่อปี

แผนภาพ 10 จำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเต้านม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2566

ที่มา : ระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 10 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านม แยกตามช่วงอายุ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2566 (ราย)

ปี	รวมทุกกลุ่มอายุ	น้อยกว่า 15 ปี	อายุ 15 - 39 ปี	อายุ 40 - 49 ปี	อายุ 50 - 59 ปี	อายุ 60 ปี ขึ้นไป
2562	30,488	57	1,310	5,079	10,419	13,623
2563	32,653	60	1,364	4,995	10,853	15,381
2564	34,690	59	1,298	4,981	11,263	17,089
2565	38,559	61	1,374	5,177	12,181	19,766
2566	40,297	59	1,307	5,059	12,277	21,593

ที่มา : ระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข

3. ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ต่อสุขภาพของประชาชน จากระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข ปี 2566 พบว่า ผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ มีจำนวน 10.5 ล้านราย เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.6 ส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ โรคผิวหนังอักเสบ และโรคตาอักเสบ ซึ่งพบมากที่สุด ในภาคเหนือ รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายโรคสำคัญจากฝุ่นละออง PM 2.5 และรายจังหวัด ในปี 2566 พบว่า โรคหลอดลมอักเสบเรื้อรังมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 39.1 โดยพบผู้ป่วยมากที่สุดในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา รองลงมาเป็นโรคมะเร็งปอดเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.7 โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และโรคหลอดเลือดสมองเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.8 โดยพบมากที่สุดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป สำหรับสถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 ในปี 2567 ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 13 กุมภาพันธ์ 2567 พบผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศแล้ว 9.1 แสนราย โดยภาคเหนือพบผู้ป่วยสูงกว่าพื้นที่อื่น

ดังนั้น จึงต้องเฝ้าระวังป้องกันโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีโรคประจำตัว หากจำเป็นต้องออกจากบ้านให้สวมหน้ากากเพื่อป้องกันฝุ่น ทั้งนี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีแนวทางการแก้ไขที่สำคัญ คือ 1) การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบจากฝุ่น PM 2.5 2) การควบคุมปริมาณการปล่อยสารมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม 3) การลดการเผาหญ้าหรือขยะมูลฝอยในที่โล่ง และ 4) การส่งเสริมให้เดินทางโดยระบบขนส่งมวลชน นอกจากนี้ ยังต้องสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จะเป็นการแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศได้อย่างยั่งยืน

ตาราง 11 จำนวนผู้ป่วยโรคสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศจากฝุ่นละออง PM 2.5 ปี 2565 - 2566

โรค	ปี 2565		ปี 2566	
	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	จังหวัดที่พบผู้ป่วยมากที่สุด	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	จังหวัดที่พบผู้ป่วยมากที่สุด
หลอดเลือดสมอง	1,389,759	1. นครราชสีมา (59,242 ราย) 2. กรุงเทพฯ (57,745 ราย)	1,623,753	1. กรุงเทพฯ (71,706 ราย) 2. นครราชสีมา (68,008 ราย)
ปอดอุดกั้นเรื้อรัง	1,052,356	1. เชียงใหม่ (54,515 ราย) 2. นครศรีธรรมราช (42,660 ราย)	1,117,485	1. นครศรีธรรมราช (47,631 ราย) 2. เชียงใหม่ (45,150 ราย)
หลอดลมอักเสบเรื้อรัง	602,031	1. นครศรีธรรมราช (22,972 ราย) 2. นครราชสีมา (22,366 ราย)	837,614	1. นครราชสีมา (31,028 ราย) 2. นครศรีธรรมราช (30,966 ราย)
มะเร็งปอด	189,713	1. กรุงเทพฯ (11,979 ราย) 2. เชียงใหม่ (11,754 ราย)	227,226	1. กรุงเทพฯ (17,486 ราย) 2. เชียงใหม่ (10,741 ราย)
หอบหืด	73,640	1. ขอนแก่น (6,001 ราย) 2. อุบลราชธานี (5,455 ราย)	87,871	1. ขอนแก่น (8,660 ราย) 2. อุบลราชธานี (7,265 ราย)
หัวใจขาดเลือด	19,468	1. นนทบุรี (719 ราย) 2. ชลบุรี (711 ราย)	20,828	1. กรุงเทพฯ (1,032 ราย) 2. ชลบุรี (821 ราย)

ที่มา : ระบบข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข

ภัยสุขภาพจากเชื้อโรคบนโทรศัพท์มือถือ

โทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ใช้งานเป็นประจำ ซึ่งเมื่อมีการใช้มือสัมผัสแทบจะตลอดเวลาที่ส่งผลให้โทรศัพท์มือถือเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค จากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2565 พบเชื้อโรคบนโทรศัพท์มือถือมากกว่าฝารองนั่งชักโครกประมาณ 10 เท่า โดยพบเชื้อโรคตั้งแต่ 1 ตัว จนถึง 60,000 ตัวต่อพื้นที่โทรศัพท์มือถือ 1 ตารางเซนติเมตร นอกจากนี้ งานวิจัยจากมหาวิทยาลัย Arizona สหรัฐอเมริกา พบว่ามีเชื้อโรคมมากกว่า 17,000 ชนิด บนโทรศัพท์มือถือ สำหรับเชื้อโรคที่พบบนโทรศัพท์มือถือมีทั้งเชื้อแบคทีเรียและเชื้อไวรัส โดยเฉพาะเชื้อ E.coli และ Staphylococcus Aureus ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ ได้แก่ โรคผิวหนัง โรคท้องร่วง อาหารเป็นพิษ ไข้หวัดใหญ่ วัณโรค ปอดอักเสบ และการติดเชื้อในกระแสเลือด โดยปัจจัยที่เอื้อให้โทรศัพท์มือถือมีการสะสมของเชื้อโรค ได้แก่ 1) การใช้โทรศัพท์ร่วมกับผู้อื่น 2) การใช้โทรศัพท์มือถือในห้องน้ำ 3) การใช้โทรศัพท์มือถือในสถานที่ที่เสี่ยงต่อการรับเชื้อโรค เช่น สถานที่แออัด และ 4) การละเลยในการทำความสะอาดโทรศัพท์มือถืออย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ วิธีการป้องกันเชื้อโรคไม่ให้ปนเปื้อนบนโทรศัพท์มือถือที่สำคัญ คือ การทำความสะอาดโทรศัพท์มือถืออย่างสม่ำเสมอ โดยการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อแอลกอฮอล์ความเข้มข้นร้อยละ 70 ฉีดบนแผ่นสำลีเช็ดทำความสะอาดทั้งเคสโทรศัพท์และตัวเครื่องอย่างน้อยวันละ 1 - 2 ครั้ง

ที่มา : YouTube Mahidol Channel ภาควิชาจุลชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

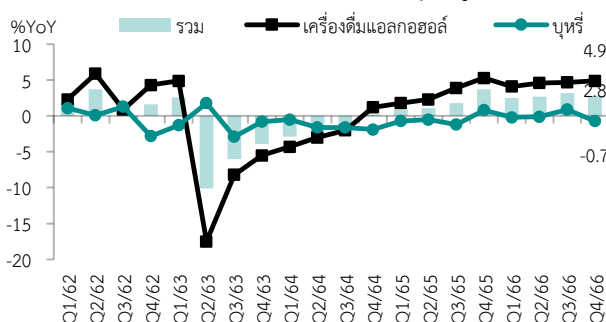
การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุคใหม่

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุคใหม่ปี 2566 และภาพรวมปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยต้องติดตามและเฝ้าระวังการปรับปรุงโครงสร้างภาษีสรรพสามิตในกิจการบันเทิง ซึ่งอาจส่งผลให้มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งผลกระทบจากการสูบบุหรี่ที่ทำให้ภูมิคุ้มกันลดลงและเพิ่มโอกาสในการติดเชื้อ

ไตรมาสที่ 2 ปี 2566 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุคใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 โดยเป็นการบริโภคแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.9 ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ รวมถึงการส่งเสริมการตลาดของผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายใหม่ ขณะที่การบริโภคบุหรี่ยุคใหม่ลดลงร้อยละ 0.7 สำหรับภาพรวมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุคใหม่ปี 2566 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

แผนภาพ 11 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุคใหม่ มูลค่าที่แท้จริง

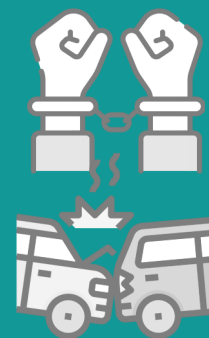
สำหรับประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง คือ การปรับปรุง

โครงสร้างภาษีสรรพสามิตในกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ อาจส่งผลให้จำนวนสถานบันเทิงเพิ่มขึ้น และผู้บริโภคมักมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น การปรับลดอัตราภาษีมูลค่าจากอัตราร้อยละ 10 ลดลงเหลือร้อยละ 5 สำหรับกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ ได้แก่ ไนท์คลับ ดิสโกเธค ผับ บาร์ ค็อกเทลเลาจน์ อาจดึงดูดให้มีการเปิดสถานบันเทิงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้นักดื่มมีโอกาสเข้าถึงได้ง่ายขึ้น โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหนาแน่นของจุดจำหน่ายและพฤติกรรมการบริโภคสุราไทย ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พบว่า ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากขึ้นจะส่งผลให้มีการบริโภคที่มากขึ้นด้วย ซึ่งในปี 2560 ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 1.2 แห่งต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ขณะที่ ในปี 2566 จากข้อมูลของกรมสรรพสามิต พบว่าความหนาแน่นของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเป็น 1.3 แห่งต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร โดย 3 จังหวัดที่มีความหนาแน่นสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ ซึ่งมีความหนาแน่น 23.9 14.7 และ 14.5 แห่งต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ดังนั้น จึงควรมีมาตรการควบคุม และกวดขันผู้ที่ดื่มสุราไม่ให้ออกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ การขับชี่ยานพาหนะขณะมีเมเมา

นอกจากนี้ ยังมีประเด็น การสูบบุหรี่ส่งผลต่อภูมิคุ้มกันและเพิ่มโอกาสการติดเชื้อ แม้ว่าจะเลิกสูบบุหรี่มาหลายปีแล้วก็ตาม จากการศึกษาของ Violaine Saint-André และคณะ ของสถาบัน Institut Pasteur ประเทศฝรั่งเศส ปี 2567 โดยวิธีการเก็บเลือดของกลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 20 – 69 ปี จำนวน 1,000 คน เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวหลังเลิกสูบบุหรี่ ระหว่างภูมิคุ้มกันในระยะสั้นและยาวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การสูบบุหรี่ลดภูมิคุ้มกันในการป้องกันการติดเชื้อโรคทั้งเฉียบพลันและเรื้อรัง และอาจเสี่ยงต่อโรคเรื้อรังที่เกี่ยวกับการอักเสบ อาทิ โรคข้อเข่าเสื่อมหรือลูปัส สอดคล้องกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่พบว่า การสูบบุหรี่ยุคใหม่นอกจากจะส่งผลให้เกิดโรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือด และโรคมะเร็งแล้ว ยังรบกวนระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ซึ่งทำให้ผู้สูบบุหรี่มีโอกาสติดเชื้อโรคได้ง่าย โดยปี 2564 ไทยมีผู้ที่สูบบุหรี่ถึง 9.9 ล้านคน อาจอยู่ในภาวะดังกล่าว จึงควรสร้างความตระหนักรู้ถึงโทษของบุหรี่ยุคใหม่และรณรงค์ให้มีการเลิกสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ไตรมาสที่ 2 ปี 2566 คดีอาญาลดลงร้อยละ 10.5 เนื่องจากการลดลงของคดียาเสพติด ขณะที่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการรับแจ้งอุบัติเหตุผู้ประสบภัยสะสม ลดลงร้อยละ 11.4 โดยประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ การถูกกลั่นแกล้ง (Bully) ในสถานศึกษา การใช้โปรแกรม AI สร้างเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของผู้สูงอายุที่มีใบขับขี่ตลอดชีพ

คดีอาญาไตรมาสที่ 2 ปี 2566 มีการรับแจ้งจำนวน 100,996 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2565 ร้อยละ 10.5 โดยเป็นการรับแจ้งคดียาเสพติด 79,481 คดี ลดลงร้อยละ 16.7 ในส่วนของคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ รับแจ้ง 4,550 คดี คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินรับแจ้ง 16,965 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.1 และ 25.9 ตามลำดับ

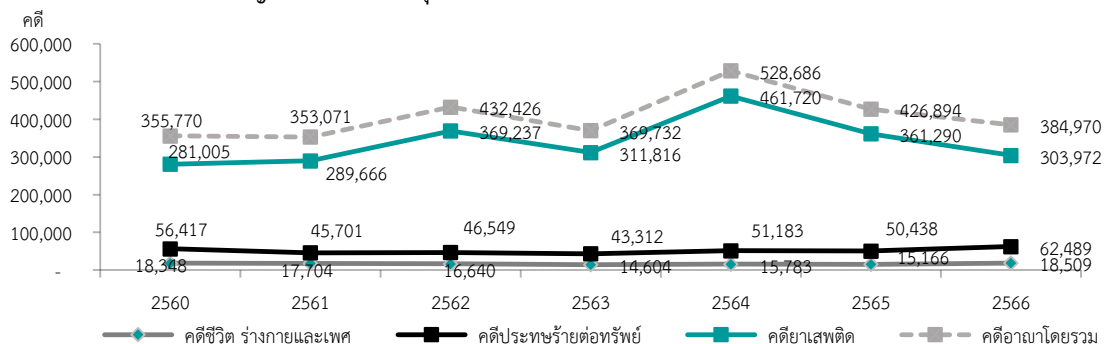
ตาราง 12 คดีอาญาประเภทชีวิต ร่างกาย และเพศ ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และยาเสพติด ปี 2565 - 2566

ประเภทคดี	2565				ปี 2565	2566				ปี 2566
	Q1	Q2	Q3	Q4		Q1	Q2	Q3	Q4	
อาญารวม (คดี)	101,739	107,933	104,413	112,809	426,894	104,118	89,260	90,596	100,996	384,970
%YoY	-29.6	-22.5	-16.5	-5.9	-19.3	2.3	-17.3	-13.2	-10.5	-9.8
ยาเสพติด (คดี)	86,493	92,224	87,189	95,384	361,290	84,768	70,318	69,405	79,481	303,972
%YoY	-32.4	-25.2	-18.9	-7.3	-21.8	-2.0	-23.8	-20.4	-16.7	-15.9
ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (คดี)	11,549	12,014	13,404	13,471	50,438	14,729	14,173	16,622	16,965	62,489
%YoY	-5.0	-0.6	-4.0	3.9	1.45	27.5	18.0	24.0	25.9	23.9
ชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)	3,697	3,695	3,820	3,954	15,166	4,621	4,769	4,569	4,550	18,509
%YoY	-15.5	-4.9	6.8	0.2	3.9	25.0	29.1	19.6	15.1	22.0

ที่มา : ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2567)

ภาพรวมคดีอาญาในปี 2566 มีการรับแจ้งทั้งสิ้น 384,970 คดี ลดลงจากปี 2565 ร้อยละ 9.8 โดยเป็นการรับแจ้งคดียาเสพติด 303,972 คดี (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 79 ของคดีอาญารวม) ลดลงร้อยละ 15.9 คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ รับแจ้ง 18,509 คดี และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน รับแจ้ง 62,489 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.0 และ 23.9 ตามลำดับ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าคดียาเสพติดมีสัดส่วนสูงกว่าคดีประเภทอื่นมาโดยตลอด

แผนภาพ 12 จำนวนคดีอาญาโดยรวม คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายปี 2560 - 2566

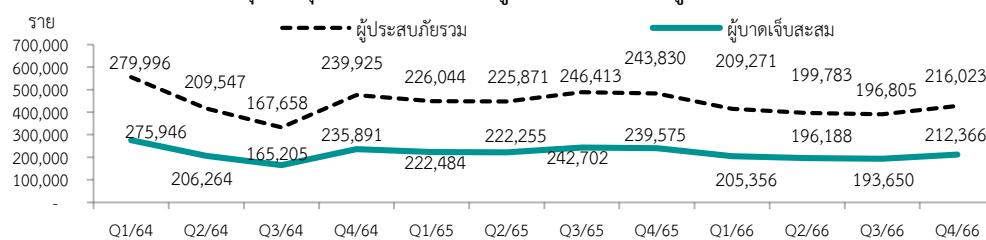

ที่มา : ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2567)

ด้านการรับแจ้งอุบัติเหตุทางถนน จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) ไตรมาสที่ 2 ปี 2566 (ณ วันที่ 22 มกราคม 2567) มีการรับแจ้งผู้ประสบภัยสะสมรวม 216,023 ราย มีผู้เสียชีวิตสะสม 3,609 ราย ผู้ทุพพลภาพสะสม 48 ราย ผู้บาดเจ็บสะสม 212,366 ราย

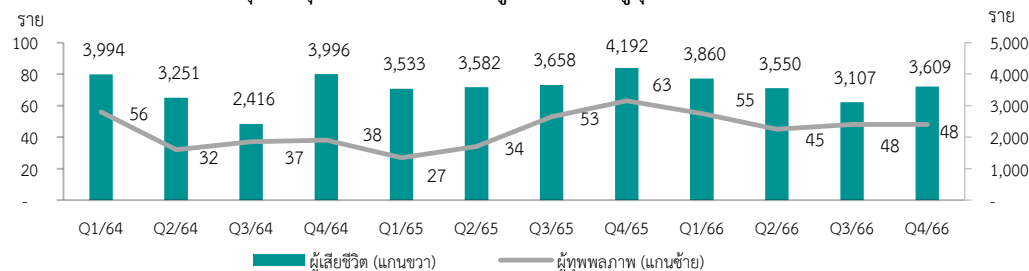
ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2565 ที่ร้อยละ 11.4 13.9 23.8 และ 11.4 ตามลำดับ โดยประเภทรถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 78.5 รองลงมาเป็นรถยนต์ ร้อยละ 7.8 โดยช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดคือ ช่วงเวลา 10.00 - 13.59 น.

แผนภาพ 13 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก จำนวนผู้ประสบภัยรวม และผู้บาดเจ็บ ปี 2564 - 2566

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) (ข้อมูล ณ วันที่ 22 มกราคม 2567)

แผนภาพ 14 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก จำนวนผู้เสียชีวิต และผู้ทุพพลภาพ ปี 2564 - 2566

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) (ข้อมูล ณ วันที่ 22 มกราคม 2567)

ปี 2566 การรับแจ้งผู้ประสบภัยสะสมและการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรทางบกลดลง ข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) ที่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลแบบ Realtime รายงานสถิติการใช้สิทธิ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถของผู้ประสบอุบัติเหตุจากรถยนต์ พบว่าในปี 2566 มีการรับแจ้งผู้ประสบภัยรวม 821,882 ราย ลดลงร้อยละ 12.8 จำแนกเป็นผู้เสียชีวิต 14,126 ราย ลดลงร้อยละ 5.6 (เฉลี่ยวันละ 38.7 ราย) ผู้บาดเจ็บสะสม 807,560 ราย ลดลงร้อยละ 12.9 และทุพพลภาพ 196 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.7

ตาราง 13 การเกิดอุบัติเหตุจากรถทางถนน จำนวนผู้ประสบภัย ผู้เสียชีวิต และผู้ทุพพลภาพ รายไตรมาส ปี 2565 - 2566

ประเภท	2565				ปี 2565	2566				ปี 2566
	Q1	Q2	Q3	Q4		Q1	Q2	Q3	Q4	
การรับแจ้งอุบัติเหตุผู้ประสบภัยสะสม (ราย)	226,044	225,871	246,413	243,830	942,158	209,271	199,783	196,805	216,023	821,882
%YoY	-19.3	7.8	47.0	1.6	5.0	-7.4	-11.5	-20.1	-11.4	-12.8
ผู้เสียชีวิต (ราย)	3,533	3,582	3,658	4,192	14,965	3,860	3,550	3,107	3,609	14,126
%YoY	-11.5	10.2	51.4	4.9	9.6	9.3	-0.9	-15.1	-13.9	-5.6
ผู้บาดเจ็บสะสม (ราย)	222,484	222,255	242,702	239,575	927,016	205,356	196,650	193,650	212,366	807,560
%YoY	-19.4	7.8	46.9	1.6	4.9	-7.7	-11.7	-20.2	-11.4	-12.9
ผู้ทุพพลภาพ (ราย)	27	34	53	63	177	55	45	48	48	196
%YoY	-51.8	6.3	43.2	65.8	8.6	103.7	32.4	-9.4	-23.8	10.7

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) (ข้อมูล ณ วันที่ 22 มกราคม 2567)

⁹ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 37,271 ราย เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 21 กรกฎาคม - 10 สิงหาคม 2566 ร่วมกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ทั้งนี้ ประเด็นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่

1. **การถูกกลั่นแกล้ง (Bully) ในสถานศึกษา** จากผลการสำรวจของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ในปี 2566 พบว่า เด็กและเยาวชนไทยเคยถูกกลั่นแกล้งร้อยละ 44.2⁹ และส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนมากถึง ร้อยละ 86.9 โดยเรื่องที่มีถูกกลั่นแกล้งมากที่สุด คือ การล้อเลียนหน้าตาหรือบุคลิกร้อยละ 76.6 รองลงมา คือ การด่าทอ ตอกย้ำปมด้อยร้อยละ 63.3 และการทำร้ายร่างกายร้อยละ 55.1 ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำความรุนแรง รูปแบบหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน เครียด ซึมเศร้า และฆ่าตัวตาย เป็นต้น นอกจากนี้ จากผลการสำรวจของเด็กและเยาวชนผู้ถูกระบายยังระบุว่า ตนเคยคิดแค้นคืนกว่าร้อยละ 42.86¹⁰ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความรุนแรงที่อาจนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมได้ในอนาคต ดังนั้น การเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงและการให้การช่วยเหลือเยียวยาแก่นักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้ง จึงเป็นประเด็นที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาและมาตรการป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในทุกรูปแบบ อาทิ การส่งเสริมให้มีนักจิตวิทยา คอยให้คำปรึกษาวิธีการรับมือเมื่อถูกรังแกรายกรณี หรือการพูดคุยระหว่างนักเรียนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมกันสังเกตบุตรหลานหากมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป ไม่ปล่อยให้เด็กและเยาวชนเผชิญปัญหาเพียงลำพัง

2. **การใช้โปรแกรม AI สร้างเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม** โดยเฉพาะการสร้างรูปภาพอนาจารขึ้นจาก AI (Artificial Intelligence) ซึ่งปัจจุบันมีเว็บไซต์มากมาย อาทิ Deepnude Nudify Undress AI Promptchan และ Deepnudenow ที่เป็นการอัปโหลดภาพถ่ายบุคคลเข้าสู่เว็บไซต์เพื่อแก้ไขปลอมแปลงให้กลายเป็น ภาพอนาจารหรือภาพโป๊เปลือยเสมือนจริง จากรายงานของ Graphika ในปี 2566¹¹ พบว่า มีสมาชิกผู้ใช้งาน เว็บไซต์ Deepnude Nudify ทั่วโลกมากกว่า 24 ล้านราย ขณะเดียวกัน ข้อมูลจากกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของไทย ในปี 2566 พบกลุ่มผู้กระทำความผิดรับจ้างตัดต่อภาพอนาจารด้วย AI ซึ่งมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ ผู้เสียหายสามารถเข้าแจ้งความได้ที่สถานีตำรวจ หรือเว็บไซต์ <https://thaipoliceonline.go.th/> ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตาราง 14 ความผิดตาม พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499		บทลงโทษ
มาตราที่ 326	ความผิดฐานหมิ่นประมาท ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
มาตราที่ 328	ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาด้วยภาพหรือตัวอักษร ที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือโดยกระทำการประทุษร้ายด้วยวิธีอื่น	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 2 แสนบาท
มาตราที่ 287 (1)	ความผิดฐานเกี่ยวกับเพศ เนื่องจากทำ ผลิต มีไว้ นำเข้า ส่งออก สีสลามกภายในราชอาณาจักร และนอกราชอาณาจักร เพื่อการค้า เพื่อการแจกจ่าย หรือเพื่อการแสดงต่อประชาชน	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
มาตราที่ 287 (3)	การโฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ จะหาหาล้อลามก ได้จากบุคคลใด หรือวิธีการใด	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560		
มาตราที่ 14 (4)	ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
มาตราที่ 16	ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อเติม หรือดัดแปลง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 2 แสนบาท

ที่มา: รวบรวมโดย สสช.

¹⁰ เครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน. 2563. ผลการสำรวจความคิดเห็นเรื่อง “บูลลี่ กลั่นแกล้ง ความรุนแรง ในสถานศึกษา” จากกลุ่มตัวอย่างอายุ 10 - 15 ปี จำนวน 1,500 ราย จาก 15 โรงเรียนทั่วประเทศ.

¹¹ Graphika, (2023), A Revealing Picture: AI-Generated ‘Undressing’ Images Move from Niche Pornography Discussion Forums to a Scaled and Monetized Online Business.

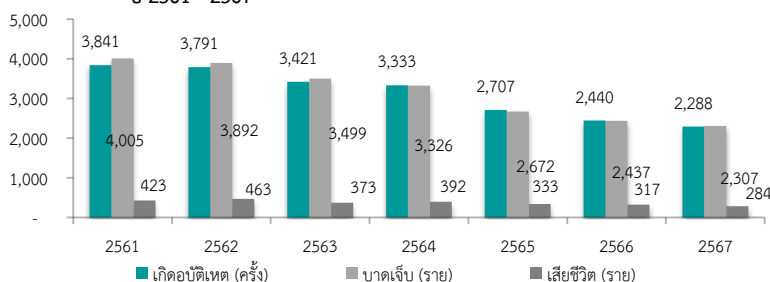
3. ความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของผู้สูงอายุที่มีใบขับขี่ตลอดชีพ ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก¹² ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนมากที่สุดในช่วงอายุ 50 - 59 ปี ร้อยละ 15.2 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 40 - 49 ปี ร้อยละ 14.8 และช่วงอายุ 30 - 39 ปี ร้อยละ 14.5 ตามลำดับ ขณะเดียวกัน หากพิจารณาเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงอายุ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ถึง 2566 พบว่า ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุฯ เพิ่มขึ้นสูงสุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.49 รองลงมาเป็นอายุ ระหว่าง 60 - 69 ปี ร้อยละ 10.7 และอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 10.1 ตามลำดับ ซึ่งอุบัติเหตุส่วนใหญ่ล้วนเกิดขึ้น จากตัวผู้ขับขี่เองมากถึงร้อยละ 75.2¹³ นอกจากนี้ จากผลของโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบใบอนุญาตขับรถ ให้เหมาะสมกับประเทศไทย¹⁴ พบว่า ปัญหาสภาวะด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของร่างกาย อาทิ การหมดสติฉับพลัน โรคหลอดเลือดหัวใจ ความผิดปกติของระบบประสาท การสูญเสียการควบคุม และปัญหา สายตา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการขับขี่ สะท้อนถึงความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิต เพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีใบอนุญาตขับขี่ตลอดชีพ และความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นกับผู้ใช้รถใช้ถนนร่วมกัน

การเกิดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่ 2567

สถานการณ์อุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2567 มีการเกิดอุบัติเหตุ จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการทำงาน ในระดับพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในการช่วยป้องกันอุบัติเหตุทางถนน รวมถึงความร่วมมือของประชาชนในการใช้รถใช้ถนน อย่างปลอดภัย โดยเกิดอุบัติเหตุรวม 2,288 ครั้ง ลดลงร้อยละ 6.2 จำแนกเป็นผู้เสียชีวิต 284 ราย ลดลงร้อยละ 10.4 (เฉลี่ยวันละ 40.6 ราย หรือชั่วโมงละ 1.7 ราย) มีผู้บาดเจ็บ 2,307 ราย ลดลงร้อยละ 5.3 โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ร้อยละ 48.5 มาจากการขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด รองลงมาคือ การขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด ร้อยละ 22.0 โดยประเภทรถที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 88.7 ซึ่งเกิดเหตุในรัศมีใกล้ บ้านพัก 10 กิโลเมตร มากถึงร้อยละ 86.0 รองลงมา ร้อยละ 52.0 เกิดเหตุในรัศมีใกล้บ้านพัก 5 กิโลเมตร ทั้งนี้ จังหวัดที่ไม่มีผู้เสียชีวิต (ตายเป็นศูนย์) ในช่วงเทศกาลปีใหม่เพิ่มขึ้น 11 จังหวัดจากปีก่อน ได้แก่ กระบี่ กาฬสินธุ์ ชัยนาท ตาก นครนายก ปัตตานี พิจิตร แม่ฮ่องสอน สตูล สมุทรสงคราม และอำนาจเจริญ

อย่างไรก็ตาม เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงทั้งด้านบุคคล ยานพาหนะ ถนน และสภาพแวดล้อม อาทิ การดื่มสุราแล้วขับ การขับรถเร็ว การขับรถยนต์ และการไม่สวมหมวกนิรภัย โดยการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องเข้มข้นและต่อเนื่องตลอดปี และให้ความสำคัญกับกลุ่มเด็กและเยาวชนในประเด็นการลดปัจจัยเสี่ยงด้านพฤติกรรมของผู้ขับขี่ควบคู่กับการรณรงค์สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการใช้รถใช้ถนนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายภาพรวมในการลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของประเทศให้เหลือ 12 ราย ต่อประชากรหนึ่งแสนรายภายในปี พ.ศ. 2570

แผนภาพ 15 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ บนถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ ปี 2561 - 2567

ที่มา : ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล 2567

¹² รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนและอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่อประชากร 100,000 ราย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

¹³ สถิติอุบัติเหตุทางถนน ระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บ ปี 2561 - 2566 ของศูนย์ความร่วมมือด้านข้อมูลการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค และกระทรวงสาธารณสุข (ข้อมูลผู้เสียชีวิตจาก 3 ฐานหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และบริษัท กลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด)

¹⁴ กรมการขนส่งทางบก และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2557. โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบใบอนุญาตขับรถให้เหมาะสมกับประเทศไทย.

การคุ้มครองผู้บริโภค

ไตรมาสที่ ปี 2566 การร้องเรียนผ่าน สคบ. และสำนักงาน กสทช. ลดลงร้อยละ 15.2 และ 14.1 ตามลำดับ ขณะที่การร้องเรียนในภาพรวม ปี 2566 เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.6 ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องติดตามและให้ความสำคัญ คือ ผลกระทบของผู้บริโภคจากการควมรวมกิจการโทรคมนาคม และปัญหาสินค้าปลอมและสินค้าไม่ได้มาตรฐานระบาดในท้องตลาด

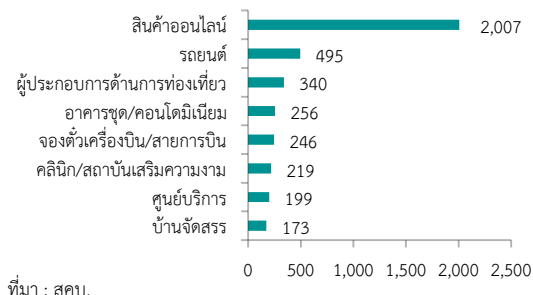
การรับร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสที่ ปี 2566 ของ สคบ. มีจำนวน 5,724 เรื่อง ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 15.2 โดยประเด็นด้านฉลากมีการร้องเรียนเข้ามามากที่สุด รองลงมาเป็นด้านขายตรงและตลาดแบบตรง¹⁵ ด้านโฆษณา และด้านสัญญา ตามลำดับ¹⁶ ทั้งนี้ กลุ่มสินค้าและบริการที่ได้รับร้องเรียนสูงสุด คือ สินค้าออนไลน์ 2,007 เรื่อง ส่วนใหญ่มาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากร้านค้า รองลงมาเป็นสินค้ากลุ่มรถยนต์ 495 เรื่อง โดยการร้องเรียนส่วนมากเป็นเรื่องการชำรุด ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 340 เรื่อง จากปัญหาการยกเลิกสัญญาและขอเงินคืน เป็นต้น

ตาราง 15 การรับเรื่องร้องเรียนรายไตรมาสและรายปี

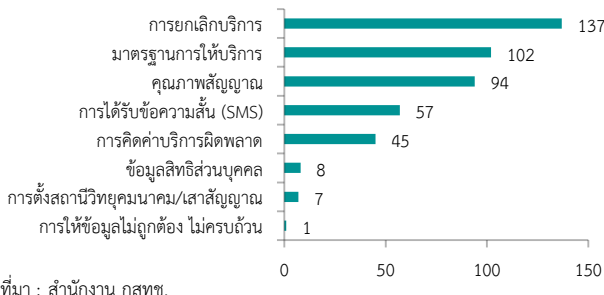
เรื่องร้องเรียน	2565					2566					%YoY	
	Q1	Q2	Q3	Q4	รวม	Q1	Q2	Q3	Q4	รวม	Q4/66	66/65
สคบ.	2,540	4,902	6,045	6,749	20,236	12,631	7,504	6,305	5,724	32,164	-15.2	58.9
- ด้านโฆษณา	740	1,995	1,220	754	4,709	2,474	330	360	470	3,634	-37.7	-22.8
- ด้านสัญญา	432	796	1,202	385	2,815	477	561	455	431	1,924	11.9	-31.7
- ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง	538	1,093	1,971	1,177	4,779	741	513	588	536	2,378	-54.5	-50.2
- ด้านฉลาก	830	1,018	1,652	868	4,368	793	508	474	646	2,421	-56.6	-44.6
- เรื่องอื่น ๆ ¹	-	-	-	3,565	3,565	8,146	5,592	4,428	3,641	21,807	2.1	511.7
สำนักงาน กสทช.	1,780	624	502	525	3,431	474	371	161	451	1,593	-14.1	-53.6
โทรศัพท์เคลื่อนที่	1,477	427	318	342	2,564	318	236	131	298	1,013	-12.9	-60.5
อินเทอร์เน็ต	285	164	168	172	789	149	132	2	144	556	-16.3	-29.5
สถานีวิทยุคมนาคม/เสาสัญญาณ	-	27	8	5	40	3	2	3	7	14	40.0	-65.0
โทรศัพท์ประจำที่	18	6	8	6	38	4	1	297	2	10	-66.7	-73.7
รวม	4,320	5,526	6,547	7,274	23,667	13,105	7,875	6,602	6,175	33,757	-15.1	42.6

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.)

แผนภาพ 16 สินค้าและบริการที่มีการร้องเรียนสูงสุดในไตรมาสที่ ปี 2566 (เรื่อง)

แผนภาพ 17 ประเด็นร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมในไตรมาสที่ ปี 2566 (เรื่อง)

¹⁵ ตลาดแบบตรง หมายถึง การทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลของผู้ประกอบการธุรกิจในการเสนอขายสินค้าหรือบริการโดยตรงต่อผู้บริโภค ซึ่งมีระยะทางโดยระยะทาง โดยมีตัวอย่างธุรกิจตลาดแบบตรง เช่น Lazada Shopee เป็นต้น

¹⁶ ไม่รวมเรื่องอื่น ๆ อาทิ ข้อมูลจากศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ผู้บริโภค สคบ. ส่วนภูมิภาค กองกฎหมายและคดี ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ สคบ.

ขณะที่ การร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมของสำนักงาน กสทช. มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 451 เรื่อง ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 14.1 โดยด้านที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดยังคงเป็นด้านโทรศัพท์เคลื่อนที่ 298 เรื่อง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามประเด็นปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่มาจากการไม่สามารถยกเลิกบริการได้/ยกเลิกได้แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมอย่างไม่เป็นธรรม รองลงมาเป็นมาตรฐานการให้บริการ อาทิ การให้บริการที่ไม่เป็นไปตามโฆษณา การถูกเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการโดยไม่ได้รับความยินยอม/แจ้งให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น

สำหรับภาพรวมปี 2566 มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 33,757 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 42.6 ซึ่งเป็นผลมาจากการร้องเรียนของ สคบ. ที่เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 58.9 โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าและบริการทั่วไป/ผู้ประกอบการ ขณะที่ สำนักงาน กสทช. ลดลงร้อยละ 53.6 ในทุกประเภทการให้บริการ นอกจากนี้ จากข้อมูลการร้องเรียนในปี 2566 ของสภาองค์กรของผู้บริโภค พบว่า มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 18,124 เรื่อง โดยประเด็นที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ สินค้าและบริการทั่วไป 11,278 เรื่อง มูลค่าความเสียหายประมาณ 2.9 ร้อยล้านบาท โดยเฉพาะปัญหาสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจบัตรคอนเสิร์ต อาทิ การเปลี่ยนแปลงผังคอนเสิร์ตโดยไม่แจ้งล่วงหน้า การสมัครสมาชิกแต่ไม่ได้รับสิทธิตามที่ระบุ ซึ่งมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 52.9 ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมดในกลุ่มสินค้าและบริการ รองลงมาเป็นการเงินและธนาคาร 2,483 เรื่อง มูลค่าความเสียหายอยู่ที่ 3.8 พันล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นเรื่องประกัน COVID-19 และแอปเงินกู้ และอันดับสาม คือ อาหาร ยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพ 953 เรื่อง มูลค่าความเสียหายถึง 1.9 พันล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาหารและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เป็นต้น

ตาราง 16 ประเด็นเรื่องร้องเรียนและมูลค่าความเสียหายสูงสุดในปี 2566

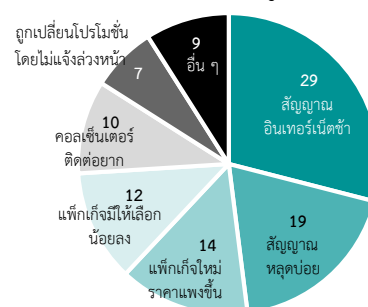
ประเด็นเรื่องร้องทุกข์	จำนวนเรื่อง	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
สินค้าและบริการทั่วไป	11,278	208,163,676.76
การเงินการธนาคาร	2,483	3,800,117,691.43
อาหาร ยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพ	953	1,886,226.09
การสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ	939	11,119,815.04
อสังหาริมทรัพย์และที่อยู่อาศัย	697	1,157,040,570.98

ที่มา : สภาองค์กรของผู้บริโภค

นอกจากนี้ มีประเด็นที่ต้องติดตามและให้ความสำคัญ ดังนี้

1. ผลกระทบของผู้บริโภคหลังการควบรวมกิจการโทรคมนาคม จากกรณีการควบรวมธุรกิจของบริษัทขนาดใหญ่ในตลาดโทรคมนาคม ส่งผลให้ราคาค่าบริการรายเดือนของโทรศัพท์มือถือปรับตัวเพิ่มขึ้นและบางโปรโมชั่นยังถูกลดราคาโทรลง¹⁷ อาทิ แพ็กเกจราคา 349 บาท ปรับราคาขึ้นเป็น 399 บาท พร้อมทั้งมีการลดปริมาณและความเร็วอินเทอร์เน็ตลง ขณะที่แพ็กเกจราคา 499 และ 599 บาท ถูกลดราคาจาก 300 นาที เหลือ 250 นาที อีกทั้งผู้บริโภคยังเริ่มประสบปัญหาด้านคุณภาพสัญญาณมากขึ้น จากผลสำรวจความคิดเห็นผู้ใช้บริการทุกเครือข่ายมือถือทั่วประเทศผ่านระบบออนไลน์ ของมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค¹⁸ ในช่วงที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 81 พบปัญหาการใช้งานในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา โดยเครือข่ายของบริษัทที่มีการควบรวมพบมากที่สุด คือ ปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตช้า รองลงมาเป็นปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตหลุดบ่อย เป็นต้น โดยร้อยละ 91 ของผู้ได้รับผลกระทบเคยร้องเรียนไปยังคอลเซ็นเตอร์ของเครือข่ายที่ใช้บริการแล้ว แต่ยังคงพบปัญหาอยู่เช่นเดิม อย่างไรก็ตาม แม้สำนักงาน กสทช.

แผนภาพ 18 ร้อยละเรื่องร้องเรียนที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุด

ที่มา : มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

¹⁷ ศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง (101PUB)

¹⁸ การสำรวจความคิดเห็นผู้ใช้บริการทุกเครือข่ายมือถือทั่วประเทศผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 2,924 ราย ระหว่างวันที่ 9 – 23 พฤศจิกายน 2566

จะมีการกำหนดเงื่อนไขในการควรวรม อาทิ การลดอัตราค่าบริการเฉลี่ยลงร้อยละ 12¹⁹ เพื่อควบคุมราคาค่าบริการ แต่จากสถานการณ์ข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า มาตรการดังกล่าวยังไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้เท่าที่ควร ขณะที่ ในต่างประเทศ อาทิ ออสเตรเลีย ได้กำหนดเงื่อนไขการควรวรมธุรกิจ T-Mobile และ tele.ring ในปี 2006 ให้ผู้ควรวรมต้องขายคืนความถี่และเสาสัญญาณบางส่วนให้กับผู้ให้บริการรายอื่น ซึ่งทำให้ผู้ให้บริการรายเล็ก มีโครงข่ายที่แข็งแกร่งสามารถแข่งขันได้มากขึ้น ส่งผลให้อัตราค่าบริการไม่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังทำให้คุณภาพสัญญาณ ดีขึ้นและครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น ดังนั้น สำนักงาน กสทช. ในฐานะหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิของ ประชาชนไม่ให้อำนาจเอเปียบจากผู้ประกอบกิจการด้านโทรคมนาคม จึงควรมีการทบทวน/เพิ่มเติมแนวทางการกำกับดูแลที่ชัดเจนและเข้มข้นมากขึ้น อาทิ การกำหนดเพดาน/ควบคุมราคาของอัตราค่าบริการเฉลี่ย ให้เหมาะสม ตลอดจนมีมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่อย่างจริงจัง

ตาราง 17 การควรวรมกิจการโทรคมนาคมและการเปลี่ยนแปลงของตลาดโทรคมนาคมในต่างประเทศ

ประเทศ	M&A Deal	เงื่อนไขการควรวรม	ทิศทางตลาดภายหลัง M&A	
			ARPU*	Download speed
ออสเตรเลีย	ปี 2006 : T-Mobile และ tele.ring (Mobile – Mobile)	• ขายคืนความถี่และเสาสัญญาณบางส่วนให้กับผู้ให้บริการรายย่อยในตลาด	=	▲
สหรัฐอเมริกา	ปี 2020 : T-Mobile และ Sprint (Mobile – Mobile)	• ขยายธุรกิจระบบเติมเงินและจัดสรรคืนความถี่อย่างน้อย 7 ปี ให้ผู้ให้บริการรายใหม่ • ขยายโครงข่าย 5G ให้ครอบคลุมประชากรอย่างน้อยร้อยละ 97 ภายใน 3 ปี และร้อยละ 99 ภายใน 6 ปี	▲	▲
มาเลเซีย	ปี 2022 : Celcom และ Digi (Mobile – Mobile)	• คืนคืนความถี่ปริมาณกว่า 70 MHz ให้ภาครัฐ เพื่อสรรหาผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาในตลาด • แยกคืนความถี่บางส่วนให้ผู้ให้บริการรายย่อย (MVNO) เช่าใช้ • ขยายธุรกิจระบบเติมเงินที่ชื่อว่า Yoodo ของ Celcom ให้ผู้ให้บริการรายใหม่	=	▲
เบลเยียม	ปี 2023 : Orange และ VOO (Mobile -Broadband)	• Orange ต้องลงนามสัญญากับผู้ให้บริการ Broadband รายอื่น ให้เข้าถึงโครงข่ายระหว่างกันได้ เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 15 ปี	▲	N/A

หมายเหตุ : *ARPU หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของค่าบริการเฉลี่ยต่อเลขหมายต่อเดือน (Average Revenue Per Unit)

ที่มา : SCB EIC และ Malaysian Communications and Multimedia Commission

2. **สินค้าปลอมและสินค้าไม่ได้มาตรฐานระบาดในท้องตลาด** จากรายงานการแจ้งความทางออนไลน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม – 31 ธันวาคม 2566 จำนวน 177,652 เรื่อง พบว่า ประชาชนถูกหลอกลวงในด้านการซื้อขายสินค้าหรือบริการ²⁰ มากที่สุดที่ร้อยละ 49.8 โดยมีมูลค่าความเสียหายกว่า 1,200 ล้านบาท อาทิ การได้รับสินค้าไม่ตรงปก/ไม่มีคุณภาพ ทั้งที่เป็นสินค้าปลอมและสินค้าไม่ได้มาตรฐาน โดยกรณีสินค้าปลอมส่วนใหญ่มักเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับร่างกาย และสินค้าฟุ่มเฟือย ที่ถูกปลอมแปลงฉลากและเครื่องหมายการค้า อาทิ ในเดือนมกราคม 2567 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) ได้ตรวจค้นคลังเก็บสินค้าจากจีนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ พบเครื่องสำอางปลอมกว่า 1.4 หมื่นชิ้น มูลค่ารวมกว่า 3.6 ล้านบาท นอกจากนี้ กรณีของสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทสิ่งของเครื่องใช้และอาหาร โดยมักไม่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพอย่าง มอก. และ อย. อาทิ ในเดือนธันวาคม ปี 2566 อย. และ บก.ปคบ. ได้ตรวจพบโรงงานผลิตลูกชิ้นในจังหวัดปทุมธานี และพบการใช้อุปกรณ์ วัตถุพิษ และสารต้องห้าม ในการผลิต อีกทั้งสถานที่ที่ใช้ในการผลิตยังไม่ถูกสุขอนามัย ซึ่งการเลือกซื้อสินค้าโดยพิจารณาที่ราคาก่อนมาตรฐาน อาจทำให้ได้รับสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ตลอดจนกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ดังนั้น ผู้บริโภคควรระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่ราคาถูกผิดปกติ หรือสินค้าที่มาจากร้านค้าหรือแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงหน่วยงานด้านสาธารณสุขและหน่วยงานด้านสืบสวน จำเป็นต้องมีการตรวจสอบแหล่งผลิต จำหน่าย และนำเข้าสินค้าอย่างเข้มงวดมากขึ้น ตลอดจนให้ข้อมูลและความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

¹⁹ โดยใช้วิธีการเฉลี่ยราคาใหม่ด้วยการถ่วงน้ำหนักตามจำนวนผู้ใช้บริการในแต่ละรายการส่งเสริมการขายภายใน 90 วันหลังมีการควรวรม

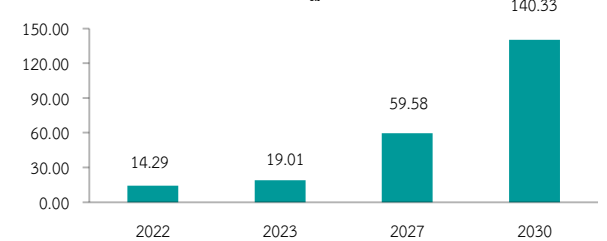
²⁰ ทั้งการหลอกลวงที่เป็นขบวนการและไม่เป็นขบวนการ

Influencer: เมื่อทุกคนในสังคมล้วนเป็นสื่อ

การขยายตัวของ Influencer ส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านเนื้อหา ซึ่งนำไปสู่การมุ่งสร้างเนื้อหาให้เป็นกระแสโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมเท่าที่ควร และอาจสร้างผลกระทบเชิงลบต่อสังคม รวมทั้งบางกรณียังเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยในหลายประเทศมีการกำกับดูแลที่ชัดเจน ซึ่งไทยสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ในการกำกับดูแลการผลิต และการนำเสนอเนื้อหาของ Influencer ได้

พัฒนาการด้านการสื่อสารและช่องทางการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่หลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้การรับรู้ข้อมูลของคนในสังคมเปลี่ยนไป จากเดิมที่ในอดีตจะรับข้อมูลผ่าน “สื่อกระแสหลัก” จากนักข่าวหรือนักสื่อสารมวลชนผ่านทางรายการวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ กลายเป็นการรับรู้ผ่านสื่อออนไลน์จากการนำเสนอของ “อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer)” หรือบุคคลทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อความคิด และมีกลุ่ม “ผู้ติดตาม (Follower)” จำนวนมาก โดยข้อมูลจาก Nielsen²¹ ระบุว่า ในปี 2565 ประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีจำนวน Influencer รวมกันมากถึง 13.5 ล้านคน โดยประเทศไทยมีจำนวนกว่า 2 ล้านคนเป็นอันดับสองรองจากประเทศอินโดนีเซีย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการเป็นช่องทางสร้างรายได้ ทั้งจากการโฆษณาสินค้าและรีวิวสินค้ากับกลุ่ม Follower โดยสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับภาคธุรกิจต่าง ๆ ทั่วโลกถึง 19.01 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2566 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 140.33 พันล้านเหรียญสหรัฐ ภายในปี 2573²² หรือเพิ่มขึ้นเกือบ 7.4 เท่า ภายใน 7 ปี สำหรับ Influencer ของไทย สามารถสร้างรายได้ 800 - 700,000 บาทขึ้นไปต่อโพสต์ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ติดตาม²³ ทำให้คนจำนวนมากสนใจเป็น Influencer เนื่องจากสามารถหารายได้ได้ค่อนข้างสูงในเวลารวดเร็ว โดยผลการสำรวจของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเกี่ยวกับ 10 อาชีพในฝันของเด็กรุ่นใหม่²⁴ ในปี 2567 พบว่า อาชีพ Influencer Streamer และ Youtuber เป็นอาชีพในฝันอันดับที่ 4 สูงกว่าทนายความ นักบิน และข้าราชการ อย่างไรก็ตาม อาชีพ Influencer จำเป็นต้องผลิตเนื้อหา (Content) เพื่อให้มียอดผู้ติดตามและอัตราการมีส่วนร่วม (Engagement) มากขึ้น อาทิ การกดถูกใจ กดติดตาม การแสดงความคิดเห็น การแชร์ จึงมักสร้าง Content ให้เป็นกระแสโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ก่อนเผยแพร่ไปยังสาธารณชน แม้ว่าแพลตฟอร์มจะมีการคัดกรองเนื้อหาที่อ่อนไหวในระดับหนึ่ง อาทิ การปิดกั้นภาพ ความรุนแรง การปิดกั้นภาพอนาจาร แต่ยังมีเนื้อหาบางประเภทที่อาจสร้างผลกระทบเชิงลบต่อสังคม อาทิ

แผนภาพ 19 มูลค่าทางการตลาดอินฟลูเอนเซอร์ ปี 2022 - 2030 (พันล้านเหรียญสหรัฐ)

ที่มา: Vision Research Report, 2566.

²¹ Nielsen, (2565), Nielsen Thailand media talk: Winning in the influencer era.

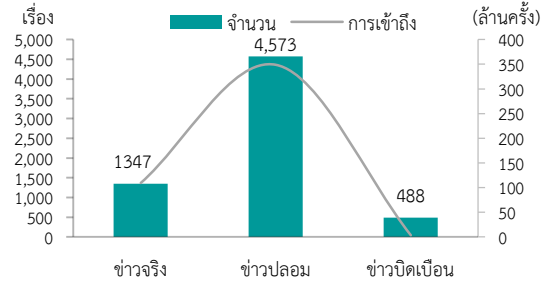
²² Vision Research Report, (2566), รายงาน Influencer Marketing Platform Market - Global Industry Analysis.

²³ โดยระดับ Nano Influencer หรือมีผู้ติดตามระหว่าง 1,000 - 10,000 คน จะมีรายได้เฉลี่ยต่อการนำเสนอ 1 ครั้งที่ 800 - 2,000 บาท ขณะที่ Top Influencer มีผู้ติดตามมากกว่า 1 ล้านคน จะมีรายได้ถึง 700,000 บาทขึ้นไปต่อโพสต์

²⁴ จากกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 802 ราย ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 6 - 15 มกราคม 2567

การนำเสนอข้อมูลที่**ไม่เป็นความจริง** ตัวอย่างเช่น ในช่วงเริ่มต้นของการระบาดของ COVID-19 มีการส่งต่อข้อมูลปลอมและบิดเบือนจำนวนมาก รวมทั้งปัจจุบันยังพบการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ การรับประทาน อาหาร การปฏิเสธการรักษา หรือการรักษาด้วยสมุนไพร เช่น กรณี Influencer รายหนึ่งที่มีผู้ติดตามกว่า 1.67 แสนคน เผยแพร่ข้อมูลบิดเบือนเรื่อง “สูตรสมุนไพรล้างไต” อดอ้างสรรพคุณการดื่มน้ำต้มผสมชา ตะไคร้ และใบเตย ติดต่อกัน 7 วัน วัน 7 วัน ว่าสามารถล้างไตและขับปัสสาวะได้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์ทางการแพทย์ ยืนยันอย่างชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้ป่วยโรคไต และผู้ป่วยโรคอื่น ๆ ทั้งนี้ ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงาน ของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบยอดสะสม ผู้โพสต์ข้อความที่เข้าข่ายเป็นข่าวปลอมจำนวน 7,394 บัญชี โดยมีจำนวนข่าวปลอมและข่าวบิดเบือนรวมกันกว่า 5,061 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นข่าวปลอมและข่าวบิดเบือนเกี่ยวกับด้านสุขภาพ มากถึง 2,213 เรื่อง²⁵

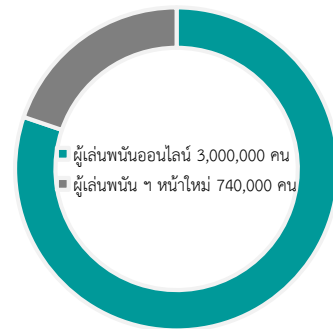
แผนภาพ 20 ผลการดำเนินงานศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ที่มา : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2566.

การชักจูงหรือชวนเชื่อที่**ผิดกฎหมาย** อาทิ การตลาดของ เว็บพนันออนไลน์โดยใช้การโฆษณาผ่าน Influencer ซึ่งอาจส่งผลให้ กลุ่มผู้ติดตามเข้าไปใช้บริการจำนวนมาก จากข้อมูลผลการสำรวจ พฤติกรรมการเล่นพนันออนไลน์ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ของศูนย์ศึกษาปัญหา การพนัน ในปี 2566²⁶ พบว่า คนรุ่นใหม่เล่นการพนันออนไลน์ประมาณ 3.0 ล้านคน โดย 1 ใน 4 เป็นนักพนันออนไลน์หน้าใหม่ หรือคิดเป็น จำนวนกว่า 7.4 แสนคน ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.7 พบเห็นการโฆษณา หรือได้รับการชักชวนทางออนไลน์ ทั้งนี้ มีผู้ได้รับผลกระทบประมาณ 1.0 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้เป็นหนี้สินจากการเล่นพนัน จำนวนกว่า 0.8 ล้านคน

แผนภาพ 21 จำนวนผู้เล่นการพนันออนไลน์ ปี 2566

ที่มา : ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, 2566.

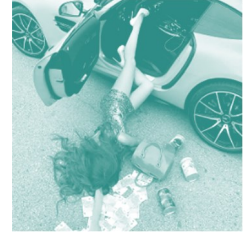
การละเมิดสิทธิ ที่เห็นอย่างชัดเจนคือการนำเสนอข่าวหรือข้อมูลของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งการนำเสนอในรูปแบบนี้ได้รับความสนใจจากผู้คนจำนวนมาก และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้สูง โดยพบว่า Influencer บางรายมีการเสนอข่าวอาชญากรรมราวกับละคร เพื่อสร้างความน่าตื่นเต้นเร้าใจในรูปแบบแอนิเมชัน จำลอง อาทิ การฆาตกรรม การข่มขืน การฆ่าตัวตาย โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้เสียหาย ครอบครัว หรือบุคคล ใกล้ชิด นอกจากนี้ การได้มาของแหล่งข่าวและการนำเสนอเนื้อหาข่าวของ Influencer ยังขาดความระมัดระวัง และไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม อาทิ การทำข่าวโดยใช้ภาพผู้คนที่ได้รับอนุญาต การตั้งคำถามขี้น่าหรือ กดดันเพียงเพื่อต้องการยอดรับชม การติดตามและการแชร์ต่อจนเป็นกระแสในวงกว้าง รวมทั้งยังพบพฤติกรรมของ Influencer บางรายมีการนำภาพ หรือวิดีโอของผู้อื่นมาตัดต่อ/ประกอบไว้ใน Content ของตน โดยไม่ได้รับ อนุญาต หรือไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาบางประเภทที่ไม่ได้กระทำผิดกฎหมาย แต่อาจนำไปสู่การสร้างค่านิยมที่ผิดต่อสังคม เช่น Content “การอวดความร่ำรวย” ข้อมูลจากการศึกษาของวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ผู้บริโภคกว่าร้อยละ 51.2 ชอบการบอกเล่าเกี่ยวกับสินค้าและบริการในลักษณะอวดแบบเปิดเผย โดยกลุ่ม Gen Z กว่าร้อยละ 74.8 เป็นผู้ที่ชอบแสดงตัวตน (Self-Presentation) มากที่สุด รวมถึงมีพฤติกรรมการอวดบนโซเชียลมีเดีย

²⁵ ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 จนถึง 31 สิงหาคม 2566

²⁶ เก็บข้อมูลจากการสุ่มประชากรตัวอย่างที่มีอายุ 15 – 25 ปี จำนวน 5,010 คน ใน 19 จังหวัดทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 20 มกราคม - 24 กุมภาพันธ์ 2566

ในเนื้อหาของอดนียม 3 อันดับแรก ได้แก่ สินค้าแบรนด์เนม การบริการที่ประทับใจ และไลฟ์สไตล์ชีวิตประจำวัน โดยเหตุผลที่อยากอวด คือ เพื่อต้องการให้คนอื่นรู้ว่าตนเองมีสิ่งที่ดีที่สุด และเพื่อบ่งบอกถึงสถานะทางสังคม จนกลายเป็นกระแสหรือแคมเปญ อาทิ #ของมันต้องมี หรือแคมเปญล้มอวดรวย (Falling Stars Challenge) ซึ่งเป็นโอกาสทางการตลาดแก่ภาคธุรกิจ จากพฤติกรรมการอวดที่เรียกว่า “Bragger Marketing” เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยอาจส่งผลให้มีการก่อหนี้เพื่อนำมาซื้อสินค้าและบริการดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอภาพบุคคลที่ได้รับการปรับแต่งให้ดูดีจนกลายเป็นมาตรฐานความงามที่ไม่แท้จริง (Unrealistic Beauty Standards) ซึ่งอาจสร้างค่านิยมที่ผิดให้กับสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนอีกด้วย

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลเชิงลบของ Influencer ต่อสังคมในหลายแง่มุม ซึ่งในต่างประเทศ เริ่มมีการออกกฎหมายเฉพาะกำกับดูแล Influencer อย่างชัดเจน เช่น **สาธารณรัฐประชาชนจีน** มีการออกระเบียบข้อห้ามเผยแพร่เนื้อหาในลักษณะอวดความร่ำรวยบนโลกออนไลน์ และการใช้ชีวิตประจำวันแบบกินหรืออยู่สบายเกินความเป็นจริง อาทิ การโชว์เงินสด รถยนต์หรู การกินอาหารแบบทิ้งขว้าง จนเป็นกระแสทำตาม แต่เป็นการสร้างค่านิยมในทางที่ผิด โดยจัดให้มีการรณรงค์ผ่านโครงการ “Diligent and Thrifty” เพื่อเน้นย้ำถึงเรื่องความประหยัดและสนับสนุนให้ชาวจีนใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ ยังมีมาตรการยกเลิกการจัดอันดับความนิยมด้านชื่อเสียงเฉพาะบุคคลเพื่อให้ความสำคัญกับคุณภาพผลงานมากขึ้น **สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์** ออกกฎหมายให้ผู้ที่เป็ Influencer จะต้องจดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสภาสื่อแห่งชาติ (NMC) เพื่อป้องกันการโฆษณาเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ผิดกฎหมายบนโซเชียลมีเดีย **นอร์เวย์** มีการออกกฎหมายกำหนดให้ Influencer ต้องแจ้งรายละเอียดการปรับแต่งภาพบุคคลที่ใช้สำหรับการขายและโฆษณาสินค้าบนโซเชียลมีเดียต่อหน่วยงานรัฐพร้อมแสดงเครื่องหมายกำกับลงบนภาพ เพื่อลดปัญหาความกดดันทางสังคมต่อมาตรฐานความงามที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เช่นเดียวกับ **สหราชอาณาจักร** ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาร่างกฎหมายสำหรับรูปภาพที่ผ่านการปรับแต่งดิจิทัล เพื่อกำหนดให้ผู้โฆษณา ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์ และ Influencer ต้องแสดงเครื่องหมายลงบนภาพที่ได้มีการปรับแต่งส่วนหนึ่งส่วนใดบนร่างกายเช่นกัน

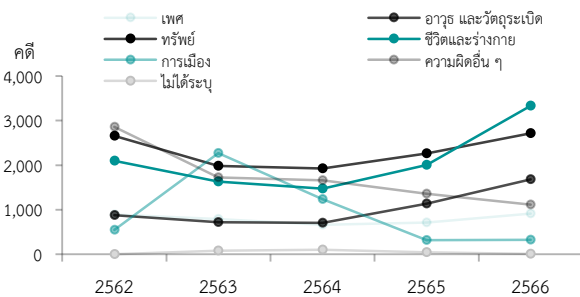
สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะมีกฎหมายในการกำกับดูแลการนำเสนอข้อมูลอยู่บ้าง อาทิ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เพื่อควบคุมการนำเข้าข้อมูลที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสู่ระบบคอมพิวเตอร์ และ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 รวมทั้งอยู่ระหว่างพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ที่มีความพยายามจะปรับปรุงการกำกับดูแลการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้เท่าทันกับสื่อในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีกฎระเบียบเบาะแจะจกกับกลุ่ม Influencer อย่างชัดเจน อีกทั้ง แนวทางการกำกับดูแลส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการที่เน้นไปที่การตรวจสอบและเฝ้าระวังการนำเสนอข้อมูลของสื่อ ตักเตือน/แก้ไข ในกรณีที่สื่อนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม การส่งเสริมกลไกการตรวจสอบกันเองของสื่อและการตรวจสอบจากภาคประชาชน รวมถึงให้การช่วยเหลือประชาชนหากได้รับความเสียหาย ขณะที่ยังไม่มีแนวทางในการกำกับหรือควบคุมการผลิตและนำเสนอเนื้อหาตั้งแต่ต้น นอกจากนี้ ทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy) ของครัวเรือนไทยยังมีปัญหา โดยเฉพาะในกลุ่ม Baby Boomer ซึ่งหากไทยจะขยายขอบเขตการกำกับดูแลให้ครอบคลุมถึงกลุ่ม Influencer ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมไทย อาจต้องทบทวนการกำหนดนิยามของสื่อออนไลน์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมถึงควรมีแนวทางการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับการผลิตเนื้อหาของสื่อกลุ่มต่าง ๆ ในปัจจุบัน โดยอาจศึกษาจากกรณีตัวอย่างของกฎหมายและมาตรการของต่างประเทศ และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทสังคมไทย ควบคู่กับการยกระดับทักษะด้านดิจิทัล เพื่อให้คนไทยทุกคนรู้เท่าทัน และมีภูมิคุ้มกันต่อการรับข้อมูลข่าวสารที่จะตรวจสอบได้ยากขึ้นในอนาคต

การกระทำผิดของเด็ก (Juvenile Delinquency) : เจาะเหตุพฤติกรรม เพื่อป้องกันความรุนแรง

การใช้ความรุนแรงของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเป็นการก่ออาชญากรรมมากขึ้น ซึ่งหลายกรณีนำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบสังคมในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาไม่อาจจัดการได้โดยรัฐ หรือลงโทษที่ตัวเด็กเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากสาเหตุที่เด็กก่อความรุนแรงเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม จึงเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมต้องร่วมกันป้องกันเหตุของความรุนแรงควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมมากขึ้น

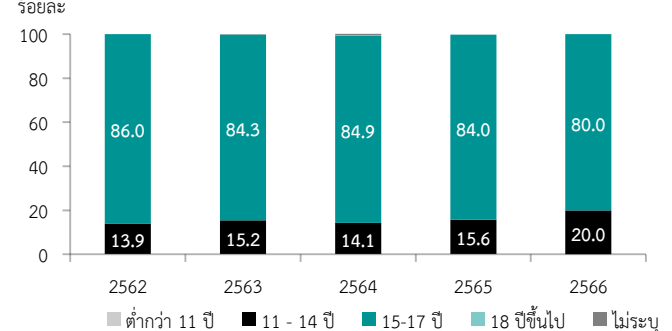
การพัฒนาอย่างรวดเร็วของโลกโซเซียลมีเดียทำให้การส่งผ่านข้อมูลทำได้โดยง่ายโดยเฉพาะภาพความรุนแรงและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อยากรู้ อยากรลอง และอาจนำไปสู่การบ่มเพาะระบบความคิดที่ไม่ปกติ การเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรง กระทั่งนำไปสู่แนวโน้มการก่ออาชญากรรมมากขึ้น เช่น การกราดยิงฝูงชน การทำร้ายบุคคลอื่นด้วยอาวุธอย่างโหดร้าย หลายกรณีนำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบสังคมในวงกว้าง จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เด็กและเยาวชนก่อคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากถึง 3,330 คดี เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีเพียง 2,098 คดี อีกทั้งยังพบว่า เด็กและเยาวชนใช้อาวุธก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วย สะท้อนจากคดีเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิดที่เพิ่มขึ้นจาก 876 คดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็น 1,683 คดี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเมื่อแบ่งผู้กระทำความผิดตามช่วงอายุ²⁷ จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีอายุ 15 – 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 80 ขณะที่ร้อยละ 20 เป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กอายุ 11 – 14 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพ 22 คดีอาญา จำแนกตามฐานความผิดหลัก
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2566

หมายเหตุ : ไม่รวมความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

แผนภาพ 23 สัดส่วนช่วงอายุขณะกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2566

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การที่อาชญากรรมของเด็กและเยาวชนมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย โดยอาจแบ่งสาเหตุ/ปัจจัยออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

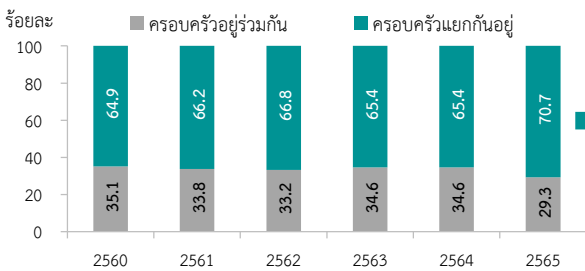
1. ปัญหาความเปราะบางของสถาบันครอบครัว

1.1 การไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่และแม่ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีสัดส่วนมากถึง

²⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดให้ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

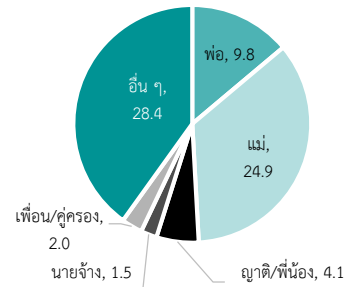
ร้อยละ 70.7 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ที่ร้อยละ 28.4 รองลงมา เป็นอาศัยอยู่กับแม่ ร้อยละ 24.9 ทั้งที่ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัวจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และสังคมของเด็กให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นรากฐานบุคลิกภาพ และพฤติกรรมโดยรวมของเด็กต่อไปในอนาคต ดังนั้น การที่เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะประสบปัญหาด้านการเรียนรู้และพฤติกรรม อาทิ การมีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรม²⁸

แผนภาพ 24 สัดส่วนของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีทั่วประเทศ จำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

แผนภาพ 25 สัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ร้อยละ)

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

1.2 **วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม** โดยเฉพาะการลงโทษ/สั่งสอนโดยใช้ความรุนแรงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว สะท้อนจากข้อมูลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ปี 2565 ที่พบว่า กว่าร้อยละ 53.8 ของเด็กอายุ 1 – 14 ปี ได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ดูแล ด้วยการลงโทษทางร่างกาย และ/หรือใช้ความรุนแรงทางด้านจิตใจ ทั้งการเขย่าหรือกระชากตัว การตีหรือตบที่หน้า ศีรษะ หรือหู การตีด้วยสิ่งของ เช่น เข็มขัด ไม้เรียว เป็นต้น ตลอดจนการตะคอก ตวาด หรือการตำหนิที่เกินกว่าซึ่งการลงโทษในลักษณะดังกล่าว จะทำให้เด็กเกิดบาดแผลทางจิตใจ (Trauma) รู้สึกขาดเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กต่อต้านและท้ายที่สุดอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมรุนแรงและก่ออาชญากรรมได้²⁹

2. ปัญหาสังคมเพื่อนที่ไม่ดี

2.1 **ความต้องการการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน** เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่น่าไปสู่การก่อความรุนแรงในเด็ก เนื่องจากสังคมเพื่อนจะมีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบพฤติกรรม ค่านิยม และชุดความคิด รองจากสถาบันครอบครัว หากเด็กและเยาวชนเลือกคบเพื่อนที่พฤติกรรมไม่ดี มีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงและมีพฤติกรรมที่ไม่ดี เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน สะท้อนได้จาก ข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน³⁰ พบว่า ปัจจัยด้านเพื่อนและคนใกล้ชิดส่งผลให้เด็กกระทำความผิด โดยเฉพาะความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด ซึ่งเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่วที่กระทำความผิดมักมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดี อาทิ หนีเรียน เทียวกลางคืน ดื่มสุรา เกี่ยวข้องกับอบายมุข/สิ่งผิดกฎหมาย

2.2 **การถูกบูลลี่ (Bully)** นับเป็นรูปแบบหนึ่งของความรุนแรง จากการสำรวจของเครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน ปี 2563 พบว่า ผลกระทบจากการถูกบูลลี่ส่งผลให้เด็กกว่าร้อยละ 42.9 คิดได้ตอบหรือต้องการเอาคืน สอดคล้องกับข้อมูลของ Ditch the Label ที่ได้ทำการสำรวจการบูลลี่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของสหราชอาณาจักร ในปี 2016 ที่พบว่า คนที่เคยเจอประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งมาก่อน มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมกลั่นแกล้งคนอื่นต่อ

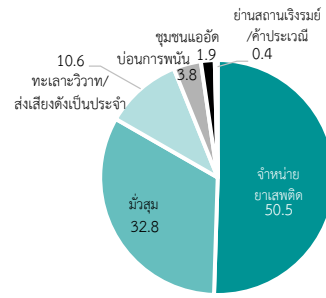
²⁸ Waite, L.J. (1995) กล่าวถึงใน The Role of Family in Dealing with Juvenile Delinquency, 2019.

²⁹ Rosemary Kakonzi Mwangangi (2019), The Role of Family in Dealing with Juvenile Delinquency.

³⁰ ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดครั้งแรกในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 – 2563, รายงานโครงการการพยากรณ์พฤติกรรมเสี่ยงกระทำผิดจากข้อมูลปฐมนิเทศจำนวนมาก (Big Data) เพื่อมาตรการควบคุมการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3. **ปัญหาในชุมชนที่อยู่อาศัย** อีกหนึ่งจุดบ่มเพาะที่ทำให้เด็กก่อความรุนแรงจากการซึมซับสภาพแวดล้อมของสังคมที่ตนอยู่อาศัย หล่อหลอมให้เด็กกลายเป็นภาพสะท้อนของชุมชนนั้น ๆ ทั้งนี้ จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 - มีนาคม 2564 พบว่า ร้อยละ 79.1 ของเด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมอาศัยในแหล่งชุมชนที่มีปัญหา โดยอยู่ในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติดและมั่วสุมมากถึงร้อยละ 50.5 อยู่ในแหล่งมั่วสุมร้อยละ 32.8 แหล่งที่มีการทะเลาะวิวาทส่งเสียงดังเป็นประจำที่ร้อยละ 10.6 เป็นต้น จึงมีความเสี่ยงที่เด็กและเยาวชนจะเลียนแบบพฤติกรรมไม่เหมาะสมจากภาพแวดล้อมดังกล่าว

แผนภาพ 26 สัดส่วนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จำแนกตามแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีปัญหา ในช่วงเดือนตุลาคม 2563 - เดือนมีนาคม 2564 (ร้อยละ)

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4. **ปัญหาการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย** เด็กและเยาวชนไทยได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเข้าถึงสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง อาทิ การใช้สังคมออนไลน์ในการนัดรวมตัวหรือวางแผนทำสิ่งผิดกฎหมายร่วมกัน การเสพสื่อเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น คลิปวีรเวียาเสพติด ภัยสุขภาพ และบุหรี่ปัฟฟ้า เป็นต้น ตลอดจนการเล่นเกมที่มีเนื้อหารุนแรง เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับสื่อได้เท่าที่ควร จึงอาจทำให้เด็กซึมซับความรุนแรงไปโดยไม่รู้ตัวและเกิดพฤติกรรมเลียนแบบตามมาได้ จากข้อมูลกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กที่เคยก่ออาชญากรรม พบว่า เกิดจากการเสพสื่อที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมโดยเฉพาะสื่อบนสังคมออนไลน์ โดยเนื้อหาประเภทรถซิ่งและแต่งรถ มีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 82.6 ประเภทการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย อาทิ รุมตบกัน ยกพวกตีกัน ร้อยละ 65.9 ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเนื้อหาที่เสพสูงถึงร้อยละ 57.6

5. **ปัญหาทางจิตเวช หรือการใช้ยาเสพติด** โดยพฤติกรรมความรุนแรงบางประเภทมีสาเหตุมาจากอาการทางจิตเวชได้³¹ อาทิ โรคนบุคลิกภาพแปรปรวน (Personality Disorder) โรคพฤติกรรมเกร (Conduct Disorder) โรคไซโคพาท (Psychopaths) ซึ่งหากไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกต้องและต่อเนื่องอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมรุนแรงมากขึ้นได้ โดยสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เป็นโรคจิตเวช คือ การใช้ยาเสพติด จากข้อมูลกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ได้สำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่ออาชญากรรมในปี 2559 - 2563 พบว่า เด็กและเยาวชนที่ก่อคดีความรุนแรงเกี่ยวกับเพศ และอาวุธและวัตถุระเบิดกว่าร้อยละ 83.1 และร้อยละ 85.3 เคยกระทำความผิดในโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อความรุนแรงโดยเด็กและเยาวชน การแก้ปัญหาจึงไม่สามารถแก้ได้โดยการดำเนินการของรัฐ หรือการลงโทษที่ตัวเด็กเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากสาเหตุที่เด็กก่อความรุนแรงเชื่อมโยงกับหลายปัจจัยไม่เฉพาะตัวเด็กหรือภาครัฐ จึงเป็นหน้าที่ของคนในสังคมที่ต้องร่วมกันป้องกันและรับมือปัญหาการก่อความรุนแรงโดยเด็กและเยาวชน โดยอาจจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้

1. **ความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม** โดยเฉพาะ 1) **สถาบันครอบครัว** ต้องส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และการอบรมสั่งสอนด้วยเหตุผลแทนการใช้ความรุนแรง โดยอาจนำเอาหลักสูตร Parenting for Lifelong Health for Young Children (PLH-YC) ของกรมสุขภาพจิต ที่เน้นเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเด็กให้แก่พ่อแม่และแม่ เช่น การพูดคุยเรื่องความรู้สึก การชมและให้รางวัลเมื่อเด็กประพฤติดี การออกคำสั่งเชิงบวก เป็นต้น ซึ่งจากข้อมูลปี 2562 พบว่า ในช่วง 3 เดือน พ่อแม่กลุ่มที่ได้รับการอบรม มีการใช้ความรุนแรง

³¹ อ.นพ.กานต์ จำรูญโรจน์, 2561, บทความพฤติกรรมความรุนแรง เป็นอาการทางจิตเวชหรือไม่ ?

ลดลงถึงร้อยละ 58 มีการเลี้ยงดูในลักษณะทารุณกรรมและก้าวร้าวลดลงร้อยละ 44 อีกทั้งยังส่งผลให้ปัญหาพฤติกรรมในเด็กลดลงถึงร้อยละ 60 2) **สถาบันการศึกษา** โดยบุคลากรครูต้องใส่ใจและสอดส่องปัญหาการใช้ความรุนแรงของเด็กให้มากขึ้น การสร้าง Sense of Community ในวิชาเรียนสอนอาทิ การให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสอดแทรกกระบวนการยับยั้งชั่งใจ การรู้เท่าทันตนเอง และการควบคุมอารมณ์ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในห้องเรียน และการเสริมสร้างกิจกรรมที่ทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง อาทิ ประเทศเดนมาร์กที่ได้มีการนำกระบวนการนี้ไปปรับใช้ พบว่า ในปี 2018 เด็กที่กลั่นแกล้งผู้อื่นเหลือต่ำกว่าร้อยละ 5 จากร้อยละ 40 ในปี 1998 และ 3) **ชุมชน** โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการสร้างชุมชนปลอดภัย ตัวอย่างเช่น โครงการ Neighborhood Police Post (NPP) ของสิงคโปร์ที่ประสบความสำเร็จในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยจัดให้มีศูนย์บริการตำรวจชุมชนแบบจุดเดียว ซึ่งเป็นรูปแบบของศูนย์ตำรวจชุมชนในละแวกพื้นที่ที่เน้นการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนและจัดการสภาพแวดล้อมชุมชนให้มีความปลอดภัย นอกจากนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพิ่มสัมพันธที่ต่อกันของคนในชุมชนผ่านกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬา โครงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือจิตอาสา เป็นต้น

2. **ความครอบคลุมและต่อเนื่องในการคัดกรองสุขภาพจิตในเด็กและเยาวชน** สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. ใช้ระบบสุขภาพจิตโรงเรียนวิถีใหม่ (School Health HERO) ในการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพจิตของนักเรียน โดยในปีการศึกษา 2565 มีโรงเรียนที่ใช้ระบบ School Health HERO จำนวนกว่า 2.9 หมื่นโรงเรียน เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2564 ถึงร้อยละ 69.0 ส่งผลให้เด็กนักเรียนกว่า 9.2 แสนคน ได้รับการประเมินสุขภาพจิต ตลอดจนได้รับการดูแลและส่งต่อการรักษาได้อย่างทันท่วงทีมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้ป้องกันปัญหาสุขภาพจิตและพฤติกรรมเสี่ยงให้มีความทั่วถึงมากขึ้น อาจจำเป็นต้องมีการขยายผลการดำเนินโครงการให้มีความต่อเนื่องและครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ รวมไปถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา ซึ่งเป็นอีกกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการก่อความรุนแรง

3. **การเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชน รวมถึงการสร้างตระหนักรู้ให้กับผู้ปกครองและสังคมในการเฝ้าระวังสื่อที่มีผลกระทบต่อเด็ก** โดยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หน่วยงานที่คุ้มครองดูแลเด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้ผลิตสื่อ จำเป็นต้องให้ความรู้และเสริมทักษะการวิเคราะห์สื่อให้กับเด็ก รวมทั้งเฝ้าระวังสื่อที่ไม่เหมาะสมบนโลกออนไลน์ไม่ให้ถูกผลิตซ้ำจนเกิดอันตรายต่อเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ การพิจารณาความผิดของเด็กในบางประเทศมีการให้ความสำคัญกับลักษณะวิธีการกระทำความผิดที่มีความรุนแรงโหดร้ายและระดับความเสียหายประกอบการพิจารณาด้วย อาทิ จีน สิงคโปร์ และมลรัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา ที่หากเด็กและเยาวชนกระทำความผิดด้วยเจตนาและวิธีการที่ทารุณโหดร้าย ศาลสามารถส่งลงโทษทางอาญาหรือพิจารณาให้จำคุกตลอดชีวิตได้

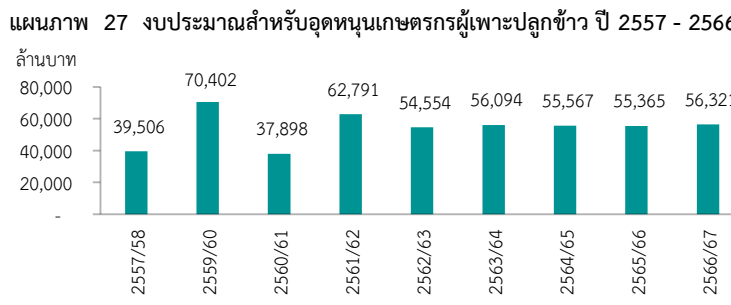
การรับโทษทางอาญาของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ	
จีน	จีนกำหนดให้เด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี ไม่ต้องรับโทษทางอาญา ขณะที่ เด็กอายุ 12 – 14 ปี ต้องได้รับโทษทางอาญา หากฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาด้วยวิธีการอันทารุณโหดร้าย หรือทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนาด้วยวิธีการอันทารุณโหดร้ายจนนำไปสู่การเสียชีวิตหรือทุพพลภาพร้ายแรง ในทำนองเดียวกัน เด็กและเยาวชนที่อายุ 14 – 16 ปี อาจถูกลงโทษทางอาญาได้ หากจงใจก่ออาชญากรรมร้ายแรง เช่น การฆาตกรรมและการข่มขืน
สิงคโปร์	ผู้กระทำความผิดมีอายุต่ำกว่า 10 ปี จะไม่ถูกตั้งข้อหาอาชญากรรม ขณะที่เด็กอายุ 10 – 12 ปี สามารถมีความผิดทางอาญาได้ โดยการลงโทษขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลที่พิจารณาวินัยภาวะของเด็กขณะกระทำความผิดเป็นหลัก สำหรับเด็กอายุ 14 - 15 ปี หากกระทำความผิดผู้ปกครองจะต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของบุตรหลานด้วย โดยเน้นการควบคุม/ปรับพฤติกรรม พื้นฟู ขณะที่เด็กที่อายุ 16 ปีขึ้นไป หากกระทำความผิดอาญาร้ายแรงศาลอาจพิจารณาให้จำคุกตลอดชีวิตได้
สหรัฐอเมริกา	มลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกามีกฎหมายเฉพาะของตนเองและการตัดสินใจขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลในแต่ละมลรัฐ อาทิ มลรัฐมิชิแกน หากเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิดจะไม่ถูกลงโทษด้วยการกักขังหรือจำคุก แต่จะให้มีการฝึกอบรม การดูแลในสถานปับดูแลเด็ก/สถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมภายใต้การกำกับดูแลของศาล อย่างไรก็ตาม หากเยาวชนอายุ 15 ปีขึ้นไป มีความประพฤติที่เป็นภัยคุกคามต่อสังคม ศาลสามารถลงโทษให้จำคุกหรือสถานที่คุมขังอื่นสำหรับผู้ใหญ่ได้ ตลอดจนกำหนดให้ผู้ปกครองต้องร่วมรับผิดชอบด้วย อาทิ กรณีที่เด็กอายุ 15 ปี ฆาตกรรมในโรงเรียนจนทำให้ผู้เสียชีวิต 4 ราย และบาดเจ็บ 7 คน ในปี 2021 โดยในปี 2023 ศาลตัดสินให้ผู้ก่อเหตุต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ต้องรอลงอาญา ขณะที่ มารดาของผู้ก่อเหตุ มีความผิดในข้อหาฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาจากการที่ปล่อยให้ออกไปก่อเหตุคร่าชีวิตในโรงเรียน โดยอาจได้รับโทษจำคุกสูงสุด 15 ปี

ที่มา : รวบรวมโดย สชช.

เพิ่มประสิทธิภาพข้าวไทย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ชาวนาเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอนและมักได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า ทำให้เกษตรกรจำนวนมากประสบปัญหาความยากจน และภาครัฐต้องมีการอุดหนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยด้านราคา ต้นทุน และผลผลิต อีกทั้งยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาไทยให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

“ข้าว” ถือเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญที่มีบทบาททั้งการเป็นแหล่งอาหาร แหล่งอาชีพ และแหล่งรายได้ของประเทศ กล่าวคือ ปัจจุบันมีเกษตรกรที่ปลูกข้าวจำนวนกว่า 4.7 ล้านครัวเรือน³² ปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรังรวมกันทั้งสิ้นเกือบ 70 ล้านไร่ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.7 ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั้งหมด ซึ่งระหว่างปี 2549 - 2565 ไทยสามารถสร้างรายได้จากการส่งออกได้มากกว่าแสนล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตาม แม้จะสร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่ชาวนากลับเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอนและมีคนจนเป็นจำนวนมาก โดยชาวนายากจนคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 41 ของผู้มีงานทำที่ยากจนทั้งหมด ขณะเดียวกัน สำหรับภาครัฐชาวนายังถือเป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องให้การช่วยเหลือในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยระหว่างปี 2557 - 2566 รัฐใช้งบประมาณอุดหนุนเกษตรกรเฉลี่ยสูงถึง 5.4 หมื่นล้านบาทต่อปี

ที่มา : คณะรัฐมนตรี รวบรวมโดยสำนักข่าวอิศรา

ปัญหาความยากจนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและทำให้รัฐต้องอุดหนุนเป็นจำนวนมาก มีสาเหตุจากปัญหาหลายด้าน อาทิ

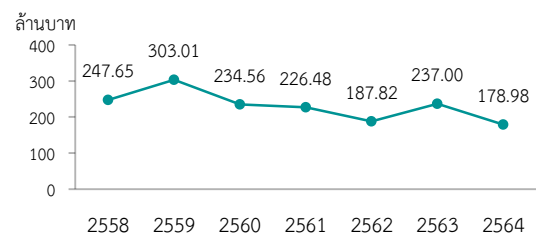
- ด้านราคา** ซึ่งราคาข้าวที่เกษตรกรขายได้มีความผันผวน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถวางแผนการผลิตได้ อาทิ ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ โดยข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระหว่างปี 2551 - 2566 พบว่า ความแตกต่างกันของราคาต่ำสุดและสูงสุดสูงถึง 5,000 บาท โดยราคาเคยสูงถึง 15,582.3 บาทต่อตันในปี 2556 แต่อีก 3 ปีถัดมา ราคาตกลงเหลือเพียง 10,401.75 บาทต่อตัน หรือลดลงกว่า 1 ใน 3 โดยการเปลี่ยนแปลงของราคาที่ค่อนข้างสูงและรวดเร็ว ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถปรับการผลิตได้ทัน และอาจต้องประสบภาวะขาดทุน ขณะเดียวกัน ชาวนายังถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ เนื่องจากข้าวเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกันน้อย ผู้ส่งออกข้าวไทยจึงต้องเน้นแข่งขันราคาเป็นหลัก ทำให้เกิดการกดราคาต่อกันเป็นทอด ๆ ทั้งราคารับซื้อจากโรงสีและชาวนาตามลำดับ³³ นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ ชาวนาจะส่งข้าวขายโรงสีข้าวทันทีภายหลังจากการเก็บเกี่ยว ซึ่งจะมีราคารับซื้อต่ำเนื่องจากเป็นข้าวมีความชื้นสูง แตกต่างจากในอดีตที่ชาวนาจะเก็บข้าวไว้ในยุ้งฉางหลังจากเกี่ยวเสร็จและนำออกมาตากเพื่อลดความชื้นก่อนแล้วจึงทยอยจำหน่าย ซึ่งจะได้ราคาดีกว่า
- ด้านต้นทุน** โดยต้นทุนการผลิตข้าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างปี 2563 - 2565 พบว่า ปี 2563 ไทยมีต้นทุนต่อไร่เฉลี่ย 7,773 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 8,260 บาท

³² กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567.
³³ ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565. “ส่งออกข้าวไทย จะรอดได้ต้องแก้ให้ตรงจุด”.

ในปี 2564 และ 9,072 บาท ในปี 2565 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.0 ต่อปี โดยต้นทุนที่สำคัญ คือ ปุ๋ย ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 26 ของต้นทุนในการเพาะปลูกทั้งหมด โดยปุ๋ยเคมีที่นิยมใช้ในการทำเกษตรส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งต้นทุนการนำเข้าเฉลี่ยของปุ๋ยเคมีสูตรสำคัญอยู่ที่ 10,428 บาทต่อตัน ในปี 2561 และเพิ่มขึ้นเป็น 25,149 บาทต่อตัน ในปี 2565 หรือเพิ่มขึ้นมากกว่า 1.4 เท่า³⁴ ขณะที่ปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งมีราคาถูกกว่ายังมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถควบคุมคุณค่าทางธาตุอาหารได้ซึ่งทำให้ควบคุมปริมาณการใช้ได้ยาก จึงไม่เป็นที่นิยมของเกษตรกร อีกทั้งยังมีประเด็นด้านกฎระเบียบที่ไม่เอื้อให้ผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์สามารถจดทะเบียนได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีตัวเลือกปุ๋ยที่เหมาะสมกับพื้นที่ค่อนข้างจำกัด

3. **ด้านผลผลิต** ซึ่งผลผลิตต่อไร่อยู่ในระดับต่ำและมีแนวโน้มลดลง โดยในปีเพาะปลูก 2564/2565 ผลผลิตต่อไร่ของไทยอยู่ที่ 311 กิโลกรัม น้อยกว่าประเทศคู่แข่งอย่างประเทศเวียดนามเกือบ 2 เท่า และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลกกว่า 1.5 เท่า และระหว่างปี 2556 - 2565 ผลผลิตต่อไร่ของข้าวนาปีหดตัวเฉลี่ยร้อยละ 0.5 ต่อปี ส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาพันธุ์ข้าวที่ไม่ต่อเนื่อง และการขาดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพที่แม้ว่าปัจจุบันจะสามารถผลิตได้มากขึ้นจากอดีต โดยปี 2557 หน่วยงานรัฐและเอกชนผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ 5.2 แสนตัน เพิ่มขึ้นเป็น 7.2 แสนตัน ในปีการผลิต 2566/2567 แต่ยังห่างจากความต้องการใช้ที่มีมากถึง 1.4 ล้านตัน³⁵ ทำให้ชาวนาต้องนำเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เองซึ่งอาจมีระดับความงอกต่ำมาใช้แทน ขณะที่การพัฒนาพันธุ์ข้าวซึ่งถือเป็นอีกประเด็นสำคัญแต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย โดยงบประมาณสำหรับการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าวเฉลี่ยระหว่างปี 2558 - 2564 อยู่ที่ 225.1 ล้านบาทต่อปี และยังมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2564 เหลือเพียง 179.0 ล้านบาท นอกจากนี้ การเพาะปลูกข้าวจำนวนมากอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ในปี 2565 พบว่า ข้าวที่ปลูกในปีดังกล่าวปลูกในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อยหรือไม่เหมาะสมมากถึง 23.9 ล้านไร่ ขณะเดียวกัน ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร วันที่ 23 มกราคม 2567 พบว่า พื้นที่นาส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน โดยมีพื้นที่นาที่อยู่ในเขตชลประทานเพียง 15.8 ล้านไร่ จากทั้งหมด 68.8 ล้านไร่ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.0 ลดลงจากร้อยละ 33.4 ในปี 2557 ทำให้ในภาวะแล้งหรือน้ำน้อย มีความเสี่ยงที่ข้าวจะยืนต้นตายหรือออกรวงให้ผลผลิตได้ไม่เต็มที่ อีกทั้ง ชาวนายังมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ไม่มาก ซึ่งแม้จะไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าปัจจุบันมีชาวนานำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตคิดเป็นสัดส่วนเท่าใด แต่จากข้อมูลสำมะโนการเกษตรปี 2565 พบว่า มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 29.8 ที่ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเกษตร และมีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น ที่ใช้โดรนเพื่อการเกษตร

แผนภาพ 28 งบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาพันธุ์ข้าวของประเทศไทย ปี 2558 - 2564

ที่มา : BioThai

นอกจากนี้ ข้าวยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ผลผลิตเสียหายทุกปี ข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า แต่ละปีภัยธรรมชาติสร้างความเสียหายต่อที่นาหลายล้านไร่ โดยในระหว่างปี 2560 - 2565 นาข้าวได้รับผลกระทบจากเฉาะอุทกภัยเฉลี่ยกว่า 2.6 ล้านไร่ต่อปี ซึ่งในปี 2560 มีพื้นที่นาที่ได้รับผลกระทบมากถึง 5 ล้านไร่

ปัญหาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ยังเป็นปัญหาในการปลูกข้าว ซึ่งหากสามารถแก้ไขจะช่วยทำให้ชาวนามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และลดภาระงบประมาณที่รัฐต้องจัดสรรในการให้ความช่วยเหลือ โดยอาจต้องดำเนินการในประเด็นดังต่อไปนี้

³⁴ คำนวณจากสถิติการนำเข้าปุ๋ยเคมีที่สำคัญ จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ต้นทุน = มูลค่าการนำเข้าปุ๋ยเคมีที่สำคัญรวม)/(ปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมีที่สำคัญ)

³⁵ กรมการข้าว, แผนปฏิบัติการ แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2566/67

1. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ และการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อเป็นกลไกสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร ซึ่งต้องดูแลตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาด เช่น การต่อรองในการจัดซื้อปุ๋ยในปริมาณมากเพื่อให้ได้ราคาต่ำลง การร่วมกันซื้อเครื่องจักรในการผลิต หรือการรวบรวมผลผลิตของกลุ่มไปขายยังตลาด เป็นต้น
2. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง และยกระดับประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพสำหรับการเพาะปลูกให้มากขึ้น โดยการพัฒนาพันธุ์ข้าวนอกจากจะต้องพัฒนาให้มีความทนทานต่อโรค ให้ผลผลิตสูง มีระยะเวลาการเก็บเกี่ยวที่สั้น และมีรสชาติดีแล้ว ยังต้องมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้เพียงพอและหลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ รวมทั้งต้องมีการวิจัยเพื่อปรับปรุงวิธีการเพาะปลูกและการรักษาคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มความโดดเด่นและรักษาเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของข้าวในแต่ละพื้นที่ (ความหอม ความนุ่ม และความเหนียว) ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวแต่ละสายพันธุ์ โดยเฉพาะความหอมของข้าวหอมมะลิที่ปัจจุบันมีความหอมลดลงจากกระบวนการเพาะปลูกและการรักษาคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยว
3. ส่งเสริมการลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยเน้นการบำรุงดิน อาทิ การปลูกพืชตระกูลถั่ว/ปอเทือง สลับกับการปลูกข้าว เพื่อเพิ่มแร่ธาตุทางธรรมชาติและรายได้เสริมให้กับชาวนา หรือการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่มีราคาต่ำกว่า ซึ่งภาครัฐอาจต้องให้ข้อมูลในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ถูกต้องกับเกษตรกร รวมทั้งลดอุปสรรคในการขึ้นทะเบียนปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้มีผู้ขายมากขึ้นและเกิดการแข่งขันการผลิตปุ๋ยให้มีคุณภาพดีขึ้น
4. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยอาจต้องมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิด ธุรกิจ Start up ด้านเทคโนโลยีเกษตรกรรมเพื่อสร้างการแข่งขันในตลาด ซึ่งจะทำให้ราคาเทคโนโลยีต่ำลงและส่งผลให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจ รวมถึงการใช้งานเทคโนโลยีอย่างแพร่หลายมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาใช้แล้วประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรในการทำตาม รวมทั้งสนับสนุนแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิต
5. ให้ความรู้ในการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยพื้นที่เพาะปลูกข้าวในเขตชลประทานอาจไม่มีปัญหามากนักเนื่องจากมีแหล่งน้ำที่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม พื้นที่นอกเขตชลประทานนอกจากต้องมีการขุดบ่อทำโคกหนองนาเพื่อให้ชาวนามีแหล่งน้ำไว้ในพื้นที่ของตนเองแล้ว ชาวนายังต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่ อาทิ การปลูกข้าวแบบต้นเดียวและใช้น้ำน้อยบนพื้นที่สูง ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงในภาคเหนือ หรือการปลูกข้าวแบบทันสมัยที่คำนึงถึงการปรับปรุงดิน วิธีการปลูก และการให้ปุ๋ย ซึ่งมีการทดลองดำเนินการแล้วในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด
6. พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เพื่อให้ความคุ้มครองความเสียหายทางเกษตรจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และยกระดับให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการผลิตของภาคเกษตร โดยนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการควบคู่กับการประเมินการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่การเกษตรต่าง ๆ รวมทั้งมีระบบเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อลดความเสียหายของผลผลิตทางเกษตร
7. ควรพิจารณาการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชมูลค่าสูงชนิดอื่นทดแทนการปลูกข้าวที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri - Map) และสภาพภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งการสนับสนุนการทำเกษตรผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงด้านรายได้จากราคาข้าว โดยการเพิ่มความหลากหลายของผลผลิตในไร่นา

“พิกมม PISA ปีจยัที่กระทบต่อ คุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเด็กไทย ”

PISA ถือเป็นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนในระดับสากล ซึ่งผลคะแนน PISA ในปี 2565 ไม่เพียงสะท้อนปัญหาของระบบการศึกษาของไทย แต่ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาคุณภาพชีวิตและปัจจัยแวดล้อมของเด็ก ที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในแก้ไขปัญหา

สถานการณ์การศึกษาของไทยเป็นปัญหาสะสมมานานและเริ่มส่งสัญญาณเข้าขั้นวิกฤต สะท้อนจากตัวชี้วัดทางการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติทั้งจำนวนเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาที่เพิ่มขึ้น การทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษาหรือจบในสาขาที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ไปจนถึงการมีคุณภาพการศึกษาที่ลดลง โดยเฉพาะผลคะแนน PISA (Programme for International Student Assessment) ที่ไทยได้คะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงสะท้อนคุณภาพการศึกษาภายในประเทศที่ลดลงเท่านั้น แต่ยังลดลงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น โดย PISA เป็นการประเมินสมรรถนะนักเรียนตามมาตรฐานสากล 3 ด้าน คือ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ใน 81 ประเทศหรือเขตเศรษฐกิจทั่วโลก³⁶ จึงถือว่าเป็นตัวชี้วัดในการประเมินนักเรียนที่ใหญ่ที่สุด และมีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ซึ่งการประเมินล่าสุดในปี 2565 มีนักเรียนเข้าร่วมการทดสอบกว่า 690,000 คน จากจำนวนนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี รวม 29 ล้านคน สำหรับประเทศไทยมีนักเรียนเข้าร่วมจำนวน 8,495 คน จาก 279 โรงเรียนในทุกสังกัดการศึกษา

แผนภาพ 29 สัดส่วนนักเรียนที่เข้าร่วมทดสอบ PISA ปี 2565 จำแนกตามระดับการศึกษา และสังกัดการศึกษา

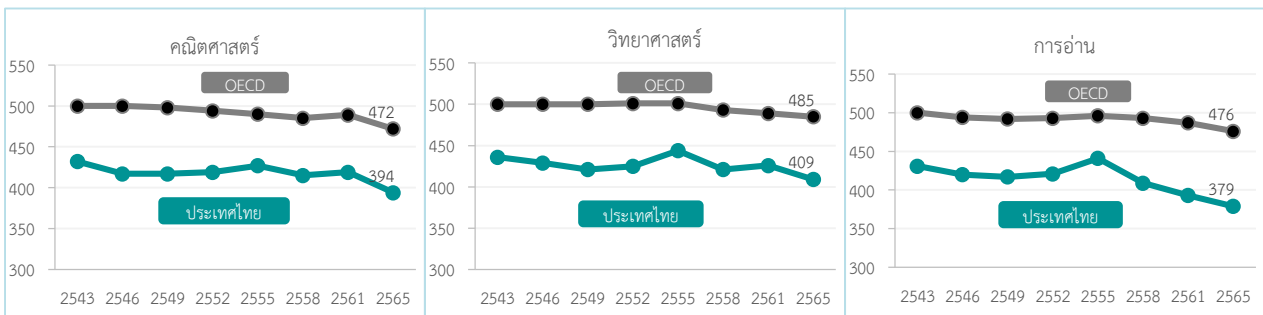

³⁶ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) จัดการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนอายุ 15 ปี จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในทุก 3 ปี นับตั้งแต่ปี 2543 ประกอบด้วย ประเทศสมาชิก OECD 37 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ประเทศสมาชิกสมทบ 2 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OECD 42 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ

ภาพรวมผลคะแนน PISA

ผลคะแนน PISA ระดับนานาชาติ พบว่า ทั่วโลกมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2561 ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม นักเรียนของประเทศสิงคโปร์มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าทุกประเทศที่เข้าร่วมการประเมิน อีกทั้งเมื่อพิจารณาคะแนนคณิตศาสตร์ ซึ่งในปี 2565 ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงลึก พบว่า ประเทศที่มีคะแนนคณิตศาสตร์สูงสุด 5 อันดับแรก เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียทั้งหมด ได้แก่ สิงคโปร์ มาเก๊า จีนไทเป ฮองกง และญี่ปุ่น ขณะที่ประเทศสมาชิก OECD มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่าทั้ง 3 ด้าน สำหรับประเทศไทย ภาพรวมในปี 2565 คะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD³⁷ และเป็นคะแนนที่ต่ำที่สุดนับตั้งแต่การเข้าร่วมการประเมินในปี 2543 โดยปี 2565 เด็กไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ขณะที่กลุ่มประเทศสมาชิก OECD มีคะแนนเฉลี่ย 472 485 และ 476 คะแนน ตามลำดับ

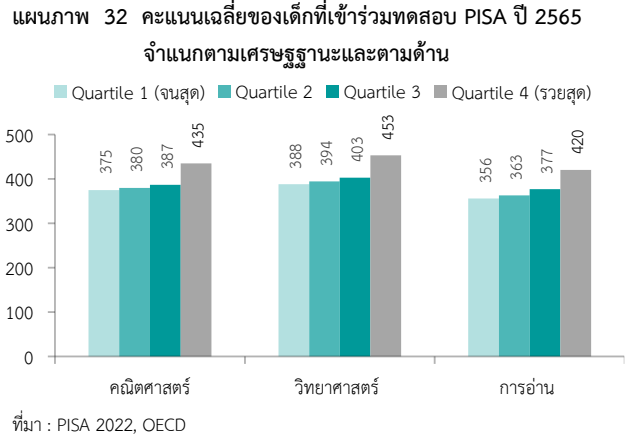
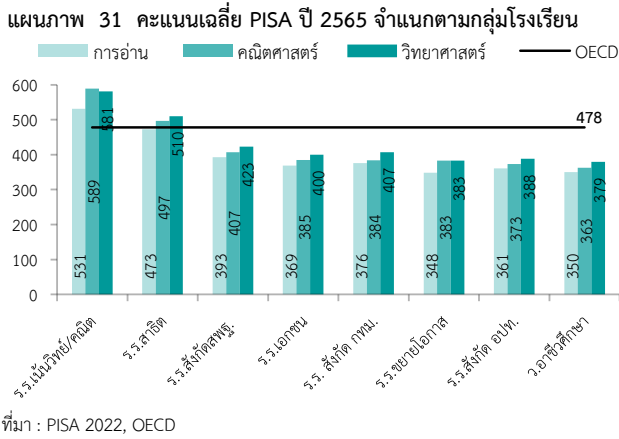
แผนภาพ 30 ผลการประเมินของประเทศไทยและประเทศสมาชิก จำแนกตามด้าน OECD ปี 2543 - 2565

ที่มา : PISA 2022, OECD

เมื่อพิจารณาคะแนน PISA จำแนกตามสังกัดการศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน พบว่า โรงเรียนกลุ่มเน้นวิทยาศาสตร์และกลุ่มโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยยังเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD มาโดยตลอด โดยกลุ่มโรงเรียนที่เน้นการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับสูง เทียบเท่ากับกลุ่มประเทศที่มีคะแนนคณิตศาสตร์สูงสุด 5 อันดับแรก ส่วนกลุ่มโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยยังมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ขณะที่กลุ่มโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD อีกทั้งเด็กยากจนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กในครัวเรือนฐานะดี แต่ไม่ใช่เด็กยากจนทุกคนจะได้คะแนนต่ำ ซึ่งหากพิจารณาคะแนนเฉลี่ย โดยจำแนกเด็กไทยที่เข้าร่วมทดสอบออกเป็น 4 กลุ่ม ตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะพบว่า ร้อยละ 25 ของเด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสุด สามารถทำคะแนนได้สูงที่สุดทั้ง 3 ด้านของการทดสอบ และค่าเฉลี่ยของคะแนนจะค่อย ๆ ลดลงตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ลดลง โดยเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำที่สุดร้อยละ 25 จะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ส่งต่อความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม เด็กกลุ่มนี้ร้อยละ 15 เป็นนักเรียนกลุ่มข้างเผือก คือ มีคะแนนคณิตศาสตร์อยู่ในกลุ่มบนสุดของประเทศ (Percentile ที่ 75 ขึ้นไป)

³⁷ ประเทศสมาชิก OECD อาทิ ออสเตรเลีย เบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฟินแลนด์ สวีเดน ฝรั่งเศส เยอรมนี สเปน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้

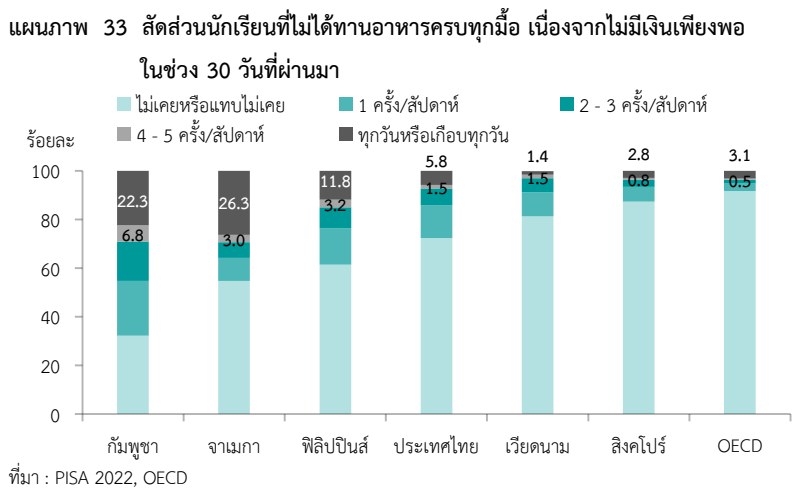

ปัจจัยที่กระทบต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไทย

จากผลการประเมินของ PISA ข้างต้น ปัจจัยที่มักจะถูกกล่าวถึงว่าเป็นสาเหตุที่คุณภาพการศึกษาต่ำ คือ หลักสูตร ครู หรือการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาเชิงโครงสร้างและปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและคุณภาพการศึกษาของเด็ก ดังนี้

1. **ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ** โดยเด็กที่มีรายได้น้อยได้ทานอาหารไม่ครบทุกมื้อ ซึ่งภาวะทุพโภชนาการจะส่งผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งผลสำรวจด้านคุณภาพชีวิตของ PISA พบว่า ไทยมีสัดส่วนของเด็กที่ไม่ได้ทานอาหารครบทุกมื้อเนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอ สูงเป็นอันดับ 6 จากประเทศทั้งหมด 80 กว่าประเทศที่เข้าร่วมทดสอบ รองจากประเทศกัมพูชา จาเมกา อาเซอร์ไบจาน ฟิลิปปินส์ และโคลัมเบีย โดยนักเรียนไทยไม่ได้ทานอาหารครบทุกมื้อมีสัดส่วนร้อยละ 27.6 ของนักเรียนที่เข้าร่วมทดสอบทั้งหมด แบ่งเป็น ไม่ได้ทานอาหารครบทุกมื้อทุกวัน ร้อยละ 5.8 ไม่ได้ทานอาหารอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 2 - 3 ครั้งต่อสัปดาห์ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา ร้อยละ 13.5 และ 6.9 ตามลำดับ ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 3.3 และ 1.3 เท่านั้น อีกทั้งครอบครัวที่มีรายได้น้อย มีแนวโน้มที่จะสามารถสนับสนุนหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างจำกัด ทั้งเวลา เทคโนโลยี และสถานศึกษา ในขณะที่เด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีแนวโน้มที่ครอบครัวจะสนับสนุนการศึกษาหรือการเรียนรู้ได้มากกว่า ดังที่สะท้อนจากอัตราการเรียนสุทธิต่อปีระดับปริญญาตรี ในปี 2565 ของเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่สุด (Decile ที่ 1) อยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 9.1 ขณะที่เด็กในครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่สุด (Decile ที่ 10) มีอัตราข้างต้นสูงถึงร้อยละ 73.6 เช่นเดียวกับการสำรวจของสถาบัน Georgetown Center on Education and the Workforce³⁸ ปี 2019 ที่พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนที่สามารถ

ทำคะแนนสอบได้สูงสุด สามารถเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้เพียงร้อยละ 31 เท่านั้น และเมื่อเข้าสู่วัยทำงานช่วงอายุประมาณ 25 ปี จะได้ค่าแรงเฉลี่ยปีละ 35,000 ดอลลาร์ สรอ. ขณะที่เด็กจากครอบครัวร่ำรวยที่ทำคะแนนสอบได้ต่ำสุด กลับได้เรียนต่อมหาวิทยาลัยมากถึงร้อยละ 71 และได้ค่าแรงเฉลี่ยไม่ต่างกับเด็กยากจนที่สอบได้คะแนนสูง อีกทั้งกว่าร้อยละ 91 ของเด็กกลุ่มนี้ สามารถรักษาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเอาไว้ได้มากกว่า

³⁸ เข้าถึงได้จาก https://cew.georgetown.edu/wp-content/uploads/ES-Born_to_win-schooled_to_lose.pdf

2. การกระจายทรัพยากรทางการศึกษา ยังมีความแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนและสังกัด โดยผลคะแนน PISA พบว่า กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งมีขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน ต่ำกว่ากลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากการกระจายทรัพยากรทางการศึกษา อาทิ การให้งบประมาณสนับสนุนจากรัฐตามขนาดโรงเรียน จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2566³⁹ พบว่า ร้อยละ 51.2 ของโรงเรียนทั้งหมดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีขนาดนักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งจะได้งบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับ การจัดสรรบุคลากรครูที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง เนื่องจากหลักเกณฑ์ระบบการจัดสรรครูจะขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย คือ ประเภทโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่อยู่ในชนบทได้รับการจัดสรรครูน้อย และทำให้ครูหนึ่งคนต้องดูแลนักเรียนหลายระดับชั้นหรือหลายรายวิชา⁴⁰

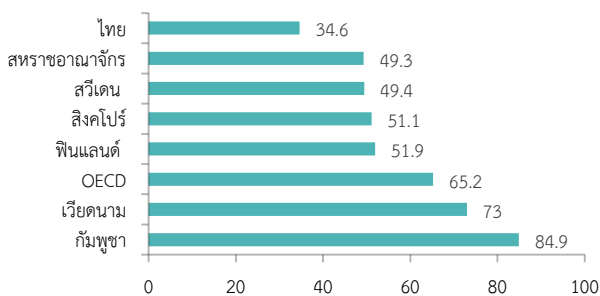
ตาราง 18 สัดส่วนโรงเรียนที่ขาดครูแบ่งตามพื้นที่ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน ประจำปีการศึกษา ปี 2565

ประเภท	พื้นที่	
	เมือง	ชนบท
รวม	62.3%	69.9%
แบ่งตามระดับชั้น	ประถมศึกษา	73.6%
	ขยายโอกาส	42.2%
	มัธยมศึกษา	36.7%
แบ่งตามขนาด	เล็ก	80.7%
	กลางขึ้นไป	46.3%

ที่มา : สพฐ. (ม.ป.ป.๖) คำนวณ โดย คิด for คิดส์

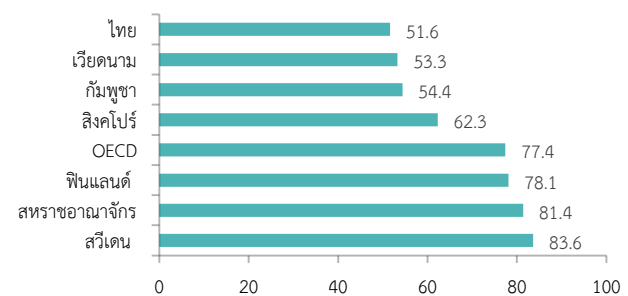
3. บทบาทของครอบครัว จากผลสำรวจ PISA พบว่า ผู้ปกครองไทยรับรู้ผลการเรียนของบุตรหลานน้อยเป็นอันดับ 3 จากประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมทดสอบ (79 ประเทศหรือเขตเศรษฐกิจ) โดยไทยมีสัดส่วนเด็กที่ผู้ปกครองได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและผลการเรียนของบุตรหลานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพียงร้อยละ 34.6 ต่ำกว่าประเทศสมาชิก OECD ที่อยู่ที่ร้อยละ 65.2 ขณะที่สัดส่วนเด็กที่ครอบครัวมีการสอบถามถึงกิจกรรมที่ทำในโรงเรียนในแต่ละวัน อย่างน้อย 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ของไทยอยู่ในระดับต่ำที่สุดเป็นอันดับ 2 ร่วมกับมาเก๊า โดยมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 51.6 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD ที่อยู่ที่ร้อยละ 77.4 และตามหลังกัมพูชาและเวียดนาม ที่มีสัดส่วนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 54.4 และ 53.3 ตามลำดับ ความใส่ใจของผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญที่จะสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้และทัศนคติของเด็กและเยาวชน โดยผลการศึกษาของกมลวรรณ คารมปราษฎ์ คล้ายแก้ว (2557)

แผนภาพ 34 สัดส่วนสัดส่วนเด็กไทยที่ผู้ปกครองได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน และผลการเรียนของเด็กอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง (ร้อยละ)

ที่มา : PISA 2022, OECD

แผนภาพ 35 สัดส่วนเด็กที่ครอบครัวมีการสอบถามเกี่ยวกับโรงเรียน อย่างน้อย 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ)

ที่มา : PISA 2022, OECD

³⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2566. จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2566

⁴⁰ ศูนย์วิจัยนโยบายเด็กและครอบครัว (คิด for คิดส์) โดย 101 PUB ร่วมกับสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชนและครอบครัว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). 2566. สสำรวจการจัดสรรครูปัจจุบันสำหรับโรงเรียนในสังกัด สพฐ. เข้าถึงได้จาก <https://101pub.org/teacher-shortage-problem/>

เรื่องความสัมพันธ์ของครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของเยาวชนไทย พบว่า พฤติกรรมการเรียน การมีความรับผิดชอบและมีวินัย มีปัจจัยสำคัญจากการถ่ายทอดที่มาจากครอบครัว ทั้งวิธีการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรักและความสนใจ การสนับสนุน การใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว

4. **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก** ผลการสำรวจของ PISA ชี้ให้เห็นว่าครูมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กลดลง แม้ว่าในปี 2565 นักเรียนไทยร้อยละ 75.8 ระบุว่า ครูมีความสนใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนในวิชาคณิตศาสตร์ และให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ อีกทั้งร้อยละ 72.6 ระบุว่า ครูมีการสอนอย่างต่อเนื่องจนนักเรียนเข้าใจ ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเปรียบเทียบกับผลสำรวจปี 2555 พบว่า การให้ความช่วยเหลือของครูกับนักเรียนลดลงในทุกด้าน ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากภาระงานที่นอกเหนือจากการสอนของครูไทยที่มีจำนวนมาก อาทิ การจัดทำรายงานเพื่อใช้ประเมินการเลื่อนตำแหน่งงานประจำอื่น ๆ เช่น รายงานข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลปีการศึกษาละ 2 ครั้ง และงานธุรการ เป็นต้น ซึ่งการให้ความสนอกสนใจกับเด็กที่ลดลงจะส่งผลต่อการเรียนและคุณภาพการศึกษาในท้ายที่สุด โดยการสำรวจทักษะทางสังคมและอารมณ์ ปี 2562 (Survey on Social and Emotional Skills) ของ OECD และรายงาน Beyond Academic Learning : First Result from Survey of Social and Emotional Skills ปี 2564 พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน และความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งในโรงเรียน (Sense of School belonging) จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ การเรียน ความเป็นอยู่ และทักษะทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้การกลั่นแกล้งในโรงเรียนลดลงด้วย เช่นเดียวกับการศึกษาของ Enkeleda Stefa⁴¹ ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนและส่งต่อการเรียนรู้

ตาราง 19 ร้อยละของนักเรียนที่ระบุว่าครูมีการสนับสนุนในบทเรียนส่วนใหญ่หรือทุกบทเรียนของวิชาคณิตศาสตร์ จำแนกตามวิธีการสนับสนุน

	PISA ปี 2555	PISA ปี 2565	การเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2555/2565
ครูแสดงความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน	86.2	75.8	-10.4
ครูให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมเมื่อนักเรียนต้องการ	82.9	75.8	-7.2
ครูช่วยนักเรียนในการเรียนรู้	85.1	77.3	-7.8
ครูยังคงสอนหรืออธิบายต่อจนกว่านักเรียนจะเข้าใจ	84.0	72.6	-11.4

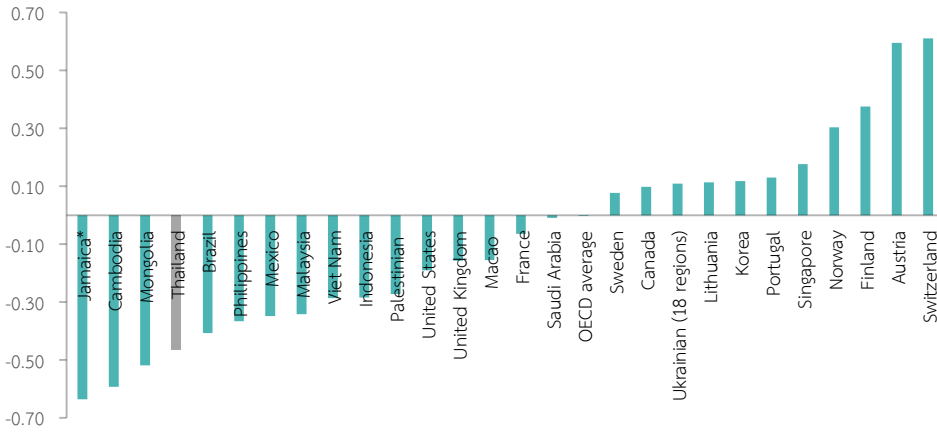
ที่มา : PISA 2022, OECD

5. **ความปลอดภัยของนักเรียน** ผลสำรวจของ PISA ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความปลอดภัยของเด็ก โดยเด็กไทยมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่โรงเรียนสูงเป็นอันดับ 4 จาก 75 ประเทศที่เข้าร่วมทดสอบ ซึ่งดัชนีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ที่พิจารณาจากความปลอดภัยของการเดินทางไปกลับระหว่างโรงเรียนและบ้าน รวมทั้งความปลอดภัยในห้องเรียน และรอบบริเวณโรงเรียน พบว่า เด็กไทยมีคะแนนอยู่ที่ -0.47 ซึ่งถือว่าอยู่ระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่พบว่า เด็กกำลังเผชิญกับความเสี่ยงและการไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่กระทำจากบุคลากรในสถานศึกษา จากข้อมูลของคุรุสภา พบว่า ปี 2554 - 2566 มีครูกระทำผิดจรรยาบรรณจำนวน 174 คน จากการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียน การลงโทษนักเรียนโดยใช้วิธีการรุนแรงจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้ง ข้อมูลการละเมิดเด็กในวัยเรียนของ สพฐ. ในปี 2556 - 2562 พบว่า มีทั้งหมด 1,186 กรณี โดยร้อยละ 8.9 เป็นการล่วงละเมิดทางเพศ โดยครู ขณะเดียวกันเด็กยังมีโอกาสเผชิญกับอันตรายในด้านอื่น อาทิ การก่ออาชญากรรมในโรงเรียน ซึ่งช่วงที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น เหตุกราดยิงในโรงเรียน การพกอาวุธเข้ามาทำร้ายเด็กในโรงเรียน

⁴¹ การศึกษาของ Enkeleda Stefa เรื่อง Supportive Relationship between Teachers and Students and Among Peers

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันไทยยังไม่มีมาตรการรับมือที่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร มีเพียงกฎหมายกว้าง ๆ⁴² ขณะที่ ในต่างประเทศให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในโรงเรียน อาทิ เกาหลีใต้ มีการจัดทำคู่มือสำหรับโรงเรียน ครู และ ผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุความรุนแรงในโรงเรียน

แผนภาพ 36 ดัชนีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ของประเทศต่าง ๆ ในปี 2565

ที่มา : PISA 2022, OECD

นอกจากนี้ ข้อมูล PISA ยังพบการถูกลั่นแกล้งหรือบูลลี่ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กในหลาย ๆ ด้าน โดยเด็กไทยมากกว่า 1 ใน 3 เคยถูกลั่นแกล้ง (Bullying)⁴³ ในโรงเรียน เด็กที่ระบุว่าถูกลั่นแกล้งในรอบ 1 ปีมีสัดส่วนร้อยละ 37.4 ขณะที่ร้อยละ 9.3 ถูกรังแกเป็นประจำหรือบ่อยครั้ง สูงกว่าสัดส่วนเฉลี่ยของประเทศสมาชิกในกลุ่ม OECD ที่อยู่ที่ร้อยละ 8.3 โดยรูปแบบการกลั่นแกล้งที่เด็กไทยพบเจอมากที่สุด คือ การถูกล้อเลียน ร้อยละ 5.4 รองลงมา คือ ถูกใส่ร้ายแพร่ข่าวหรือเรื่องไม่ดี ร้อยละ 2.7 และโดนทิ้งโดยตั้งใจ ร้อยละ 2.2 ขณะเดียวกัน เด็กไทยร้อยละ 19.6 ยังรู้สึกเห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ตัวเองมีความรู้สึกโดดเดี่ยวเมื่ออยู่โรงเรียน และร้อยละ 17.8 รู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนหรือรู้สึกถูกละเลย ซึ่งสูงกว่าประเทศสมาชิก OECD ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 16.3 และ 16.7 ตามลำดับ ทั้งนี้ จากการสำรวจของเครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน ในปี 2563 พบว่า การถูกบูลลี่ส่งผลให้เด็กที่ถูกกระทำมีการใช้ความรุนแรงมากขึ้น มีปัญหาความเครียด ไม่มีสมาธิกับการเรียน ไม่อยากไปโรงเรียน เก็บตัว และมีปัญหาสุขภาพจิต โดยสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากทัศนคติและความเข้าใจเรื่องการบูลลี่ของคนในสังคมที่อาจมองเป็นเรื่องปกติ และเป็น “เรื่องของเด็ก” อย่างไรก็ตาม กรณีของต่างประเทศเรื่องดังกล่าวถูกให้ความสำคัญ และมีมาตรการจัดการปัญหาที่ชัดเจน อาทิ สหรัฐอเมริกา บางรัฐมีการออกกฎหมายต่อต้านการรังแก อาทิ กฎหมายของรัฐแมสซาชูเซตส์ กำหนดให้ครูต้องแจ้งตำรวจหากสิ่งที่เด็กกระทำเพื่อรังแกเป็นอาชญากรรม และสหราชอาณาจักร ออกกฎหมายให้โรงเรียนรัฐทุกโรงเรียนต้องมีนโยบายต่อต้านการกลั่นแกล้งกัน อาทิ บังคับให้โรงเรียนต้องกำหนดค่านิยมของการรังแกอย่างชัดเจน และต้องกำหนดขั้นตอนว่าจะต้องทำอะไรหากเกิดการรังแกขึ้น ตลอดจนต้องมีมาตรการจัดการที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทย แม้จะไม่ได้มีกฎหมายที่ต่อต้านการบูลลี่โดยตรง แต่มีกฎหมายบางฉบับที่สามารถนำมาปรับใช้ได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง ซึ่งรวมถึงการบูลลี่ทางไซเบอร์

6. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการสำรวจ PISA พบว่า ในปี 2565 เด็กไทยเกือบ 3 ใน 4 ระบุว่าบรรยากาศในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการมีเสียงรบกวน

⁴² อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่ให้การคุ้มครองเด็กด้านสิทธิและเสรีภาพ แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่มีเป้าหมายให้สถานศึกษามีความปลอดภัยได้รับการดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามต่าง ๆ

⁴³ ลักษณะหรือรูปแบบการกลั่นแกล้งที่มีส่อบถาม ได้แก่ โดนทิ้งโดยตั้งใจ ถูกตีหรือผลัก ถูกข่มขู่เพื่อเอาเงิน ล้อเลียน ถูกใส่ร้ายแพร่ข่าวหรือเรื่องไม่ดี ถูกคุกคาม ทะเลาะกันเรื่องของในโรงเรียน และถูกขโมยหรือทำลายสิ่งของ และเรียนที่บ้านเนื่องจากรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่โรงเรียน เป็นต้น

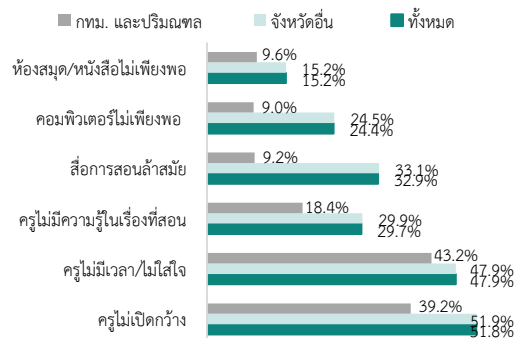
และความวุ่นวาย โดยมีเด็กที่ระบุว่าเผชิญปัญหาดังกล่าวถึงร้อยละ 24.7 ขณะที่นักเรียนที่ไม่เริ่ม/ตั้งใจเรียนหลังครูเริ่มสอนมีสัดส่วนร้อยละ 21.8 อีกทั้งร้อยละ 26.4 ของนักเรียนถูกรบกวนจากการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล และร้อยละ 22.9 ถูกทำให้เสียสมาธิจากนักเรียนคนอื่นที่ใช้อุปกรณ์ดิจิทัล ซึ่งเป็นปัจจัยที่กระทบต่อสมาธิในการเรียนของเด็กและจะกระทบต่อผลคะแนนในที่สุด ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็ก โดยการศึกษาของ Moos (1979) ระบุว่า บรรยากาศควมมีระเบียบวินัยในห้องเรียน อาทิ ห้องเรียนไม่มีเสียง/สิ่งรบกวน นักเรียนตั้งใจฟังเมื่อครูและเพื่อนพูด เป็นสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมที่ทำให้เด็กเรียนมีสมาธิจดจ่อได้ดี ทั้งนี้ การสร้างของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นั้น จะต้องคำนึงถึง 3 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น อุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ อย่างภูมิอากาศ เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมทางจิตภาพหรือสิ่งที่มีผลต่อความรู้สึก ทั้งนักเรียน (พฤติกรรม สติปัญญา หรือสถานภาพของครอบครัว) และครูผู้สอน (ความรู้และประสบการณ์ เทคนิคการสอน) และ 3) สภาพแวดล้อมทางสังคม ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศในการเรียน อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเด็กไทยยังมีปัญหา โดยผลการสำรวจเยาวชน ปี 2565 ของ คัด for คิดส์ พบว่า นักเรียนบางส่วนเคยเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา ทั้งปัญหาด้านบุคลากร อาทิ ครูไม่เปิดกว้างต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง ครูไม่มีความรู้ในเรื่องที่สอน และปัญหาด้านทรัพยากร เช่น สื่อการสอน ล้าสมัย คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ห้องสมุดหรือหนังสือไม่เพียงพอ เป็นต้น นอกจากนี้ หากจำแนกกลุ่มเด็กนักเรียนตามพื้นที่ จะพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล มีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาทั้งด้านบุคลากร และทรัพยากรน้อยกว่ากลุ่มอื่น

ตาราง 20 สัดส่วนของนักเรียนที่เผชิญกับบรรยากาศที่เป็นปัญหาต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ ในทุกบทเรียนหรือบทเรียนส่วนใหญ่

บรรยากาศที่เป็นปัญหา	PISA ปี 2565
นักเรียนไม่ฟังสิ่งที่ครูพูด	20.0
มีเสียงรบกวนและความวุ่นวาย	24.7
ครูต้องรอเป็นเวลานานเพื่อให้นักเรียนเงียบลง	21.2
นักเรียนไม่สามารถตั้งใจเรียนได้	19.7
นักเรียนไม่เริ่มตั้งใจเรียนหลังจากครูเริ่มสอน	21.8

ที่มา : PISA 2022, OECD

แผนภาพ 37 สัดส่วนเด็กไทยที่เผชิญปัญหาในสถานศึกษา

ที่มา : ผลสำรวจเยาวชน ปี 2565 โดย คัด for คิดส์

ข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่าเด็กไทยต้องเผชิญปัญหาในหลาย ๆ ด้านที่กระทบต่อคุณภาพการศึกษา พฤติกรรม รวมไปถึงการเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็ก ซึ่งนอกจากจะปฏิรูประบบการศึกษา และพัฒนาบุคลากร และระบบการเรียนการสอนต่าง ๆ แล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ท้องถิ่น และรัฐ จำเป็นต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่จะลดความเหลื่อมล้ำในการจัดบริการการศึกษา รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมเพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีศักยภาพ ดังนี้

1. **สถานศึกษาต้องได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่เสมอภาค** โดยหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรควรพิจารณาจากความต้องการและบริบทของสถานศึกษาร่วมด้วย นอกเหนือจากการพิจารณาตามขนาดโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และช่วยให้คุณภาพทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและรอบด้าน

นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้สถานศึกษามีการดำเนินการหลักสูตรฐานสมรรถนะได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความยืดหยุ่น ในการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถ เลือกหลักสูตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนได้

2. **ภาครัฐต้องส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับผู้เรียน และมีกลไกรองรับเมื่อ หลุดออกนอกระบบ** ไม่เพียงเฉพาะกลุ่มเด็กที่มาจากครัวเรือนรายได้น้อยหรือเด็กกลุ่มข้างเผือก โดยใช้กลไก การเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น อาทิ มีทุนการศึกษาให้เด็กยากจน ขยายบทบาทของกองทุน เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้สถานศึกษามีการดำเนินการหลักสูตรฐาน สมรรถนะได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความยืดหยุ่นในการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียน ขยายโอกาส เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเลือกหลักสูตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนได้ อีกทั้ง ต้องมีกลไกในการค้นหาและนำเด็กที่หลุดออกนอกระบบการศึกษาให้กลับเข้าสู่ระบบ ควบคู่กับการจัดทำฐานข้อมูล เด็กนอกระบบให้เชื่อมโยงเป็นระบบเดียว โดยอาจอาศัยกลไกระดับพื้นที่ อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามดูแลเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งอาจช่วยให้ การแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนหลุดออกนอกระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. **การปรับสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นพื้นที่ปลอดภัย** โดยสภาพแวดล้อมที่ดี ต้องปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ในการมีพื้นที่ที่สามารถรับฟังความคิดเห็น ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วม รวมทั้งสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกไว้วางใจและสนับสนุนการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจต้องมีการอบรมบุคลากร ทางการศึกษาในการสร้างสิ่งแวดล้อมดังกล่าว รวมถึงต้องมีการหารือระหว่างบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ในการกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เช่น รูปแบบการเรียน แนวทางปฏิบัติเมื่อเกิด การก่อกวนก่อกอง เป็นต้น นอกจากนี้ อาจต้องมีเครื่องมือประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูและ นักเรียน

4. **การสนับสนุนให้ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลเด็กร่วมกับสถานศึกษา** โดยเปิดพื้นที่การสื่อสาร ระหว่างผู้ปกครอง เด็ก ครู ให้สื่อสารพูดคุยเรื่องเรียน ความต้องการ พฤติกรรม ศักยภาพ และการสนับสนุน ที่เหมาะสม โดยโรงเรียน/ครู ควรมีข้อมูลของนักเรียนที่เพียงพอต่อการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายคน ตามลักษณะปัญหา รวมถึงมีการสังเกตสัญญาณความผิดปกติ เน้นความใส่ใจ รับฟัง ทำความเข้าใจ และไม่ปล่อยให้ เด็กเผชิญปัญหาเพียงลำพัง

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2563				2564				2565				2566			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. คุณภาพของคน																
<i>การมีงานทำ^{1/}</i>																
กำลังแรงงาน (พันคน)	38,192.81	38,172.74	38,725.79	39,086.34	39,866.00	39,893.57	39,731.67	39,758.71	39,618.17	39,763.96	40,088.58	40,143	40,281	40,302	40,532	40,674
การมีงานทำ (พันคน)	37,424.21	37,080.76	37,927.00	38,288.83	38,659.89	38,904.65	38,753.54	38,997.98	38,715.60	39,010.91	39,565.99	39,592	39,629	39,677	40,091	40,250
- ภาคเกษตรกรรม	10,769	11,479	12,560	12,433	11,132	11,793	12,707	12,645	11,404	11,656	12,400	12,215	11,587	11,634	12,644	12,333
- การผลิต	6,241	6,003	5,751	5,910	6,363	6,137	6,146	6,110	6,262	6,231	6,235	6,377	6,289.82	6,248.99	6,273.12	6,227.75
- การก่อสร้าง	2,317	2,202	2,160	2,251	2,499	2,394	2,073	2,175	2,395	2,190	2,081	2,154	2,355.77	2,320.33	2,142.10	2,220.54
- การขายส่ง การขายปลีก	6,350	6,196	6,253	6,310	6,516	6,326	6,486	6,590	6,649	6,850	6,775	6,724	6,943.77	6,885.57	6,761.08	6,982.21
- โรงแรม กภัตตาคาร	2,915	2,792	2,872	2,901	3,012	3,051	2,707	2,772	2,879	2,865	2,932	2,955	3,115.82	3,199.96	3,176.16	3,192.55
- การขนส่ง เก็บสินค้า	1,325	1,293	1,350	1,337	1,370	1,443	1,479	1,393	1,534	1,453	1,408	1,457	1,423.67	1,468.17	1,436.79	1,522.22
- อื่น ๆ	7,507	7,116	6,980	7,147	7,767	7,761	7,156	7,313	7,594	7,766	7,735	7,709	7,912.95	7,920.03	7,658.08	7,771.38
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ)	97.99	97.14	97.94	97.96	96.98	97.53	97.58	98.11	97.72	98.11	98.7	98.60	98.38	98.45	98.91	98.96
ผู้ว่างงาน (พันคน)	395	745	738	727	792	764	911	661	608	547	491	462	421	429	401	329
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.03	1.95	1.9	1.86	1.99	1.92	2.29	1.66	1.53	1.37	1.23	1.15	1.05	1.06	0.99	0.81
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) (ทำงานน้อยกว่า 35 ม./ส.ป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	284.2	704.3	442.2	510.0	668.9	481.5	803.9	453.2	319.1	263.6	234.5	275.9	227.9	202.6	166.9	210.9
<i>หนี้สินครัวเรือน^{2/}</i>																
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	14.21	14.30	14.48	14.76	14.86	15.01	15.07	15.32	15.40	15.52	15.68	15.88	15.96	16.09	16.2	N.A.
- อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน (ร้อยละ)	3.9	3.7	3.8	3.9	4.6	4.9	4.0	3.8	3.6	3.4	4.0	3.7	3.6	3.7	3.3	N.A.
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP	84.6	88.3	91.2	94.2	95.5	94.2	94.2	94.7	93.8	92.8	91.5	91.4	90.7	90.8	90.9	N.A.
หนี้ NPL (พันล้านบาท)	156.23	152.50	144.33	144.38	148.66	150.37	149.67	143.72	146.50	142.66	140.64	140.43	144.00	146.52	151.77	N.A.
- สัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวม	3.2	3.1	2.9	2.8	2.9	2.9	2.9	2.7	2.8	2.7	2.6	2.6	2.7	2.7	2.8	N.A.
สุขภาพ																
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{3/}	193,583	54,948	86,449	96,480	70,287	42,698	52,200	31,014	63,158	70,542	200,626	126,651	141,779	114,498	401,003	341,963
- อัตราการขยายตัวของจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (ร้อยละ)	-18.06	-65.79	-67.55	-51.87	-63.69	-22.29	-39.62	-67.85	-10.14	65.21	284.34	308.37	124.54	62.31	99.8	169.9
- ปอดอักเสบ	77,549	29,430	35,389	54,035	47,665	32,500	46,461	26,651	51,849	50,300	68,072	60,884	78,443	56,234	81,054	76,945
- ไข้เลือดออก	9,183	18,159	36,187	8,601	2,530	3,088	2,677	1,661	1,461	9,485	19,625	14,574	10,948	23,067	76,579	46,548
- มือ เท้า และปาก	5,512	1,153	5,003	21,642	13,023	3,723	1,360	902	740	4,734	79,223	14,285	11,483	8,928	29,974	13,636
- ไข้หวัดใหญ่	99,365	4,957	8,293	10,987	5,967	2,537	1,070	1,124	8,247	4,859	31,498	34,770	39,457	24,874	211,103	202,741
- อื่นๆ	269	334	526	512	245	275	269	361	231	529	1,376	1,465	622	774	1,591	1,473
<i>การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่^{4/}</i>																
มูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่	74,975	67,289	58,042	77,816	73,619	66,171	56,933	78,542	75,660	68,400	59,365	82,662	78,376	70,873	61,603	85,912
- อัตราการขยายตัวของมูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ (ร้อยละ)	2.6	-10.1	-6.0	-3.9	-2.9	-2.4	-1.9	0.2	0.8	1.1	1.8	3.7	2.5	2.7	3.2	2.8
มูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	47,622	38,826	34,828	48,669	46,016	37,948	34,301	49,510	47,122	39,154	36,032	52,871	49,811	41,508	38,150	55,841
- อัตราการขยายตัวของมูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ)	4.9	-17.5	-8.2	-5.5	-4.3	-3.0	-2.0	1.2	1.8	2.3	3.9	5.3	4.1	4.6	4.7	4.9
มูลค่าการบริโภคบุหรี่	27,353	28,463	23,214	29,147	27,603	28,223	22,632	29,032	28,538	29,246	23,333	29,791	28,565	29,365	23,453	30,071
- อัตราการขยายตัวของมูลค่าการบริโภคบุหรี่ (ร้อยละ)	-1.3	1.8	-2.9	-0.8	-0.5	-1.6	-1.6	-1.9	-0.7	-0.5	-1.2	0.8	-0.2	-0.1	0.9	-0.7
2. ความมั่นคงทางสังคม^{5/}																
<i>ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)</i>																
จำนวนผู้ประสบภัยสะสมรวม	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	279,331	208,999	167,562	241,059	225,216	225,853	246,262	244,544	209,271	199,805	196,805	216,023
- อัตราการขยายตัวของอุบัติเหตุจราจรทางบก (ร้อยละ)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	-19.4	8.1	47.0	1.4	-7.4	-11.5	-20.1	-11.4
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุจราจรทางบก (ต่อประชากรแสนคน)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	401.1	299.9	240.3	345.5	321.8	322.7	351.8	349.4	299.0	285.3	280.8	308.0
จำนวนคดีอาญารวม	106,885	95,494	85,281	82,072	144,453	139,293	125,076	119,864	101,739	107,933	104,413	112,809	104,118	89,260	90,596	100,996
- อัตราการขยายตัวของคดีอาญา (ร้อยละ)	4.5	-12.8	-25.1	-23.2	35.1	45.9	46.7	46.0	-29.6	-22.5	-16.5	-5.9	2.3	-17.3	-13.2	-10.5
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (ต่อประชากรแสนคน)	5.59	5.17	5.20	5.05	6.28	5.57	5.13	5.66	5.30	5.29	5.47	5.65	6.60	6.81	6.52	6.49
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ต่อประชากรแสนคน)	15.99	14.93	15.48	15.90	17.46	17.34	20.03	18.59	16.54	17.20	19.18	19.26	21.04	20.24	23.72	24.19
- สัดส่วนคดียาเสพติด (ต่อประชากรแสนคน)	132.30	117.28	101.94	96.98	183.68	176.97	154.21	147.55	123.90	132.03	124.74	136.37	121.11	100.40	99.03	113.34
<i>การคุ้มครองผู้บริโภค^{6/}</i>																
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	2,558	4,919	4,289	4,198	3,810	3,929	3,667	2,971	2,540	4,902	6,045	6,749	12,631	7,504	6,305	5,724
- กรณีสัญญา	528	776	1,019	865	983	1,090	1,031	534	432	796	1,202	385	477	561	455	431
- กรณีฉลาก	547	429	537	625	585	622	633	528	830	1,018	1,652	868	793	508	474	646
- กรณีโฆษณา	949	2,525	1,758	1,578	1,511	1,455	813	973	740	1,995	1,220	754	2,474	330	360	470
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	534	1,189	975	1,130	731	762	1,190	936	538	1,093	1,971	1,177	741	513	588	536
- เรื่องอื่น ๆ													3,565	8,146	5,592	4,428
จำนวนเรื่องร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. (ราย) ^{7/}	307	455	463	530	769	528	651	2,018	1,780	624	502	525	474	371	297	451

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
1. คุณภาพของคน												
การมีงานทำ												
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{8/}	228,623	239,217	242,456	250,457	261,284	273,903	282,407	290,409	271,934	268,096	272,303	280,268
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{1/}	98.81	98.85	98.71	98.62	98.5	98.32	98.52	98.52	97.76	97.53	98.29	98.68
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{1/}	0.66	0.72	0.84	0.88	0.99	1.18	1.05	0.98	1.69	1.96	1.32	0.98
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{1/} (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	347	336	256	273	275	303	293	250	485	602	273	202.1
หนี้สินครัวเรือน ^{2/}												
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	9.4	10.5	11.2	11.8	12.3	12.8	13.5	14.2	14.8	15.3	15.9	N.A.
- อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน (ร้อยละ)	N.A.	11.4	6.6	5.7	3.8	4.3	5.9	4.9	3.9	3.8	3.7	N.A.
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP	76.1	81.1	84.4	85.9	84.0	82.5	82.7	84.1	94.2	94.7	91.4	N.A.
หนี้เพื่ออุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL (พันล้านบาท)	56.6	71.1	82.7	94.9	105.3	110.4	120.5	140.6	144.4	143.7	140.4	N.A.
- สัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวม	1.94	2.2	2.39	2.56	2.71	2.7	2.7	2.9	2.84	2.73	2.62	N.A.
สุขภาพ ^{9/}												
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	3,116	2,917	2,837	3,160	3,733	3,691	3,393	4,031	3,499	2,935	3,387	N.A.
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)												
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	862	902	829	1,026	1,083	1,117	1,181	1,228	1,293	1,246.00	1,119.02	N.A.
- หัวใจ	955	887	845	1,012	1,027	810	1,069	1,099	1,116	1,050	958	N.A.
- เบาหวาน	868	1,081	1,033	1,233	1,293	1,345	1,439	1,529	1,542	1,504	1,420	N.A.
- ความดันโลหิต	1,246	1,622	1,561	1,901	2,009	2,091	2,245	2,388	2,413	2,329	2,174	N.A.
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลังผิด (ต่อประชากรแสนคน)	63	83	79	92	95	98	101	106	111	106	95	N.A.
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	35	43	45	55	58	61	70	78	83	83	80	N.A.
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	54	46	39	44	42	42	41	41	42	41	48	N.A.
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	62	60	51	72	76	90	88	141	105	96	103	N.A.
ความยากจน												
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{10/}	49.3	49.5	49.81	50.21	50.71	51.31	52.02	52.83	53.77	54.81	N.A.	N.A.
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{11/}	12.65	10.96	10.52	7.19	8.6	7.83	8.3	6.26	6.83	6.32	N.A.	N.A.
การศึกษา												
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{12/}												
- ประถมศึกษา	104	102.72	102.24	102.4	102.74	101.53	101.38	102.42	98.43	99.06	99.24	N.A.
- มัธยมศึกษาตอนต้น	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77	96.48	95.77	95.97	95.11	95.63	96.79	N.A.
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57	78.72	79.53	78.5	79.32	81.9	84	N.A.
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72	49.13	49.46	49.02	57.97	49.37	54.34	N.A.
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{13/}	8	8	8.1	8.5	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	8.9	9.2	N.A.
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{14/}	8.8	8.9	9	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6	9.9	10	10.2	N.A.
- ชาย	8.9	8.9	9	9.3	9.3	9.4	9.5	9.5	9.7	9.8	10	N.A.
- หญิง	8.8	8.9	9	9.4	9.5	9.6	9.7	9.8	10	10.1	10.4	N.A.
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{14/}	4.5	4.7	4.8	5	5	5	5.1	5.2	5.4	5.5	5.8	N.A.
- ชาย	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7	5.7	5.7	5.8	6	6.1	6.5	N.A.
- หญิง	4.1	4.3	4.3	4.5	4.5	4.5	4.6	4.7	4.9	5.1	5.4	N.A.
2. ความมั่นคงทางสังคม												
สถาบันครอบครัว												
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{15/}	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62	99.69	99.73	99.81	N.A.	99.75	99.88	99.93
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{16/}	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
หลักประกันทางสังคม												
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{17/}	99.9	99.87	99.84	99.92	99.95	99.95	99.94	99.92	99.89	99.57	99.56	99.56
- ประกันสังคม	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67	17.96	18.48	18.92	18.84	18.73	19.12	19.21
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7.69	7.8	7.62	7.37	7.21	7.48	7.63	7.74	7.8	7.92	7.94	7.95
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44	72.88	72.2	71.45	71.45	71.44	70.74	70.16
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	0.15	0.87	0.93	0.93	0.92	0.94	0.94	0.96	0.95	0.96	1.02
- สิทธิอื่น ๆ	0.95	0.93	1.03	0.73	0.7	0.76	0.73	0.94	0.95	0.96	N.A.	N.A.
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	0.1	0.13	0.16	0.08	0.05	0.05	0.06	0.08	0.11	0.28	0.3	0.30
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{18/}	29.7	31.56	35.32	35.77	36.69	38.44	41.62	43.42	42.63	61.35	61.14	60.88
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)												
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{19/}	33.61	32.84	32.00	30.69	33.45	33.14	30.47	30.36	27.26	25.92	26.65	21.70
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{5/}	40.03	36.97	37.26	25.92	31.46	27.72	26.66	25.00	22.06	23.85	22.94	28.02
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{5/}	79.72	77.4	72.7	75.8	96.57	85.24	68.81	69.94	65.44	77.35	76.25	94.60
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{5/}	596.19	719.39	558.68	249.43	349.94	424.55	436.15	554.75	471.12	697.76	547.30	460.20
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{20/}	19.98	20.37	17.52	22.73	22.14	23.37	23.68	25.18	22.33	19.66*	15.23*	N.A.

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี) ต่อ

องค์ประกอบหลัก	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
การคุ้มครองผู้บริโภค^{๘/}												
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409	8,870	7,441	15,565	15,964	14,377	16,671	32,164
- กรณีสัญญา	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637	3,707	3,191	4,017	3,188	3,638	2,815	1,924
- กรณีฉลาก	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010	2,026	1,871	2,105	2,138	2,368	4,368	2,421
- กรณีโฆษณา	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628	2,425	1,439	7,191	6,810	4,752	4,709	3,634
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	15	76	131	566	1,097	712	940	2,252	3,828	3,619	4,779	2,378
- กรณีอื่น ๆ												21,807
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329	45,311	52,504	47,996	51,185	38,736	38,484	42,551
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน												
พฤติกรรมในการบริโภค												
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{21/}	88.3	88.1	87.9	87.2	87.1	86.97	86.6	86.5	87.0	87.0	87.3	N.A.
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{21/}	11.7	11.9	12.1	12.9	12.9	13.0	13.4	13.5	13.0	13.0	13.0	N.A.
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{22/}	N.A.	32.22	32.29	34	N.A.	28.4	N.A.	N.A.	N.A.	28	N.A.	N.A.
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{22/}	N.A.	19.94	20.72	19.9	N.A.	19.1	N.A.	N.A.	N.A.	17.4	N.A.	N.A.
4. สิ่งแวดล้อม												
สารอันตราย^{25/}												
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	68.13	62.38	21.42	20.36	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
ขยะ^{25/}												
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน)	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06	27.37	27.93	28.71	25.37	24.98	25.70	N.A.
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นใน กทม. (ล้านตัน)	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21	4.88	4.85	4.96	4.48	4.46	4.704	N.A.
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะใน กทม. (ล้านตัน)	4.01	4.13	3.94	3.7	3.73	3.88	3.93	3.85	3.14	3.16	3.303	N.A.
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน)	3.57	3.3	2.69	3.45	3.51	2.63	1.89	2.04	1.99	2.26	3.50	N.A.
มลพิษทางอากาศ^{25/}												
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มกค./ลบ.ม.	38.2	41	41.3	38.2	38.38	35.43	46.29	43.14	37.57	38.43	38.14	N.A.

- ที่มา: 1/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 2/ ธนาคารแห่งประเทศไทย
 3/ กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
 4/ กองบัญชาตำรวจชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 5/ ข้อมูลสถิติคดีอาญา อาชญากรรม จากระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (CRIMES) สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ข้อมูลอุบัติเหตุจากรางทาง จากศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583
 6/ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 7/ ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)
 8/ รายงานผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนตามกรรมวิธีข้อมูล สำนักวิจัยเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.)
 9/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หมายเหตุ ตั้งแต่ปี 2556 ข้อมูลการมีงานทำมีการปรับค่าถ่วงน้ำหนักโดยใช้ชุดข้อมูลค่าคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2583
 10/ สรุปรายงานการป่วย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปี 2550 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค
 11/ รายงานการศึกษาข้อมูลดัชนีเพื่อใช้ในการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) (สชช., 2562ข) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 12/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยกองพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สชช.
 13/ สติติการศึกษานโยบาย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 13/14/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 15/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความเป็นพื้นฐาน (จับฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 16/ จัดทำข้อมูลปี 2559 เป็นปีสุดท้าย โดยกองประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 17/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
 18/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 19/ ระบบบูรณาการข้อมูลการตายจากอุบัติเหตุทางถนน https://dip.ddc.moph.go.th/new/บริการ/3base_status_new และประชากรกลางปี กระทรวงสาธารณสุข
 20/ กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนากระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา เป็นร้อยละของเด็กที่กระทำผิดซ้ำจากการติดตามในรอบ 1 ปี ต่อจำนวนการปล่อยตัวทั้งหมด
 21/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 22/ การสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 การสำรวจพฤติกรรมกรมสุราและเครื่องดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554, 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 5 ปี
 23/ รายงานการสำรวจการเข้าถึงของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี
 24/ การสำรวจการมีารใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 25/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก ค่ายแก้ว. 2557. การศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ของครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของเยาวชนไทย".
- กรมการขนส่งทางบก กองแผนงาน. 2566. รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนและอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่อประชากร 100,000 ราย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- กรมการขนส่งทางบก กระทรวงสาธารณสุข. 2567. แผนปฏิบัติการและแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2566/67.
- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. 2566. รายงานข้อมูลมะเร็งเต้านมมะเร็งรังไข่รายหมายเลขหนึ่งของหญิงไทย ปี 2565.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.). โครงการการพัฒนาระบบคัดกรองความเสี่ยงจากข้อมูลปฐมภูมิจำนวนมาก (Big Data) เพื่อมาตรการ ควบคุมการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม เข้าถึงได้จาก <https://www.shorturl.asia/eHlbf> (สืบค้นเมื่อ 22 ม.ค. 2567).
- _____. 2564. โครงการศึกษาสถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากข้อมูลจำนวนมาก (Big data). เข้าถึงได้จาก <https://www.shorturl.asia/vr5GY> (สืบค้นเมื่อ 22 ม.ค. 2567).
- _____. 2565. รายงานสถิติคดีประจำปี 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.shorturl.asia/RK0Dw> (สืบค้นเมื่อ 22 ม.ค. 2567).
- _____. 2567. สถิติคดีทั่วประเทศ. เข้าถึงได้จาก <https://doc.djop.go.th/public/index1.php> (สืบค้นเมื่อ 22 ม.ค. 2567).
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2567. ครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าว พื้นที่ปลูกข้าววนาปีและนาปรัง และปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปุ๋ยเคมี.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุขภาพ. 2566. รายงานสถานการณ์พฤติกรรมถูกกลั่นแกล้งรังแก.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2566. คู่มือระบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง ปี 2565.
- _____. 2566. ระบบรายงานการประเมินผลสุขภาพจิตของคนไทย (Mental Health Check-In).
- _____. 2564. บทความเรื่อง รู้จัก "หลักสูตร PLH-YC" ช่วยลดความรุนแรงในเด็กถึง 58%. เข้าถึงได้จาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=31224> (สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2566).
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2566. รายงานผลการดำเนินงานศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- กระทรวงสาธารณสุข. 2566. ระบบข้อมูล Health Data Center เรื่อง การป่วยด้วยโรคทางมลพิษทางอากาศ ปี 2565- 2566.
- กรุงเทพมหานคร. 2567. บทความเรื่อง "กูรู" เตือนอย่าคิดค้นแชมป์ "ส่งออกข้าว" อ้างอิงลดต้นทุนการปลูกไม่ได้" สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2567 เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.at/oDIMW>.
- กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี. 2566.
- กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2566. รายงานสถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.
- เครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน. 2563. ผลการสำรวจความคิดเห็นเรื่องบูลลี่ กลั่นแกล้ง ความรุนแรง ในสถานศึกษา.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2566. สถิติสถาบันการเงิน.
- _____. 2566. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน.
- _____. 2567. ผลสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินของภาคครัวเรือน ปี 2565.
- บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National CreditBureau : NCB). 2566. ข้อมูลสถิติหนี้ส่วนบุคคล.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. (2560, 24 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 10 ก, หน้า 24 - 35.
- พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499. (2499, 13 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 73 ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ, หน้า 276 - 333.
- ศูนย์ข้อมูลอุลซันเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2566. สถิติคดีอาญา เดือนตุลาคม - ธันวาคม 2566.
- มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยการจัดการ. 2564. งานสัมมนาเรื่อง "Bragger Marketing" ฐานออนไลน์ใจคนชอบชอว์. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/BraggerMarketing/videos/1303221646842809/>.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. 2564. บทความเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน การสูบบุหรี่กับผลกระทบต่อการใช้ยา เข้าถึงได้จาก <https://pharmacy.mahidol.ac.th/tv/service-knowledge-article-info-old.php?id=587>.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2567. ผลสำรวจ 10 อาชีพในฝันของเด็กรุ่นใหม่ และสถานภาพของเด็ก Gen Z ปี 2567. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/X45NL> (สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2567).
- มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. 2566. ผลสำรวจความคิดเห็นผู้ใช้บริการทุกเครือข่ายหลังควมรวมธุรกิจโทรคมนาคม. เข้าถึงได้จาก https://ffcthailand.org/news/impactofthetrueandtcmrger_2.
- รัฐสภา. 2563. ตำรวจชนของประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?id=69373&filename=house2558_2 (สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2566).
- ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (THAI RSC) 2567. รายงานสถิติการเสียชีวิต พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ ปี 2565 - 2566 (ข้อมูล ณ 22 มกราคม 2567).
- ศูนย์ความรู้ในนโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง. 2566. ประเมินการทำหน้าที่ของ กสทช. กรณีการควมรวมธุรกิจระหว่าง TRUE และ DTAC. เข้าถึงได้จาก <https://www.shorturl.asia/yCLTH>.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2567. สินค้าส่งออกสำคัญของไทยตามโครงสร้างสินค้าส่งออก.
- ศูนย์วิจัยนโยบายเด็กและครอบครัว (คิด for คิดส์). 2565. ผลการสำรวจเยาวชนปี 2565.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. 2567. จับทิศทางตลาดโทรคมนาคมของไทย...หลังการควบรวมกิจการ.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและพยากรณ์ทางการเกษตร (แม่โจ้โพล) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2565. บทความเรื่อง "เกษตรกรเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ร้อยละ 64.99 ดิจิทัลทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ร้อยละ 43.43".
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. 2566. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมการเล่นพนันออนไลน์ในกลุ่มคนรุ่นใหม่.
- ศูนย์อำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่. 2567. กรมการปกครอง รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2567.
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต. (ม.ป.ป.). โครงการวิจัย ระบบสุขภาพจิตโรงเรียนวิถีใหม่. เข้าถึงได้จาก https://th.rajanukul.go.th/_admin/file-download/FM-10129-1691386966.pdf (สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2566).
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ). 2564. เพราะการ 'บูลลี่' ไม่ใช่แค่เรื่องเด็ก ๆ. เข้าถึงได้จาก <https://research.eef.or.th/bullying-in-thailand/> (สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2567).
- สภาองค์กรของผู้บริโภค. 2566. สถิติสถานการณ์ร้องทุกข์ ปี 2566.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2566. สภาวะภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ปี 2565.
- _____. 2567. สภาวะในการเกษตร พ.ศ. 2566.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส). 2566. สภาวะการจัดสรรครูปัจจุบันสำหรับโรงเรียนในสังกัด สพฐ. เข้าถึงได้จาก <https://101pub.org/teacher-shortage-problem/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2566. สถิติการส่งละเมิดทางเพศเด็กในวัยเรียน ปี 2556 - 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและเลขาธิการ กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. 2567. สถิติเรื่องร้องเรียน สำนักรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2567. สถิติเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภคและผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค. รายงานเดือนมกราคม - ธันวาคม 2566.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2566. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2565.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2566. การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2565. เข้าถึงได้จาก [https://www.unicef.org/thailand/media/11361/file/Thailand%20MICS%202022%20Full%20Report%20\(Thai\).pdf](https://www.unicef.org/thailand/media/11361/file/Thailand%20MICS%202022%20Full%20Report%20(Thai).pdf) (สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2567).
- สำนักงานสถานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. 2566. เอกสารการแถลงข่าว ผลการประเมิน PISA 2022.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2567. สถิติผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมระบบ เข้าถึงได้จาก <https://www.thaigo.gov.th/news/contents/details/79093>.
- อ.บ.ก.กานต์ จารุญโรจน์. 2018. พฤติกรรมความรุนแรง เป็นอาการทางจิตเวชหรือไม่?. เข้าถึงได้จาก <https://www.shorturl.asia/5bo3D> (สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2567).
- Brandwatch. (n.d.). Ditch the Label announce findings of report into Cyberbullying and Hate Speech online. เข้าถึงได้จาก <https://www.shorturl.asia/a9lVZ> (สืบค้นเมื่อ 22 ม.ค. 2567).
- Det Kongelige Barne-og Familiedepartement. 2564. Endringer i markedsføringsloven mv. (merking av retusjert reklame).
- Droidsans. 2567. เปิดสถิติ 14 ที่ภัยออนไลน์ที่คนไทยโดนหลอมนักสุด 2566. เข้าถึงได้จาก <https://droidsans.com/14-online-cyber-2024-and-aoc-hotline/>.
- Enkeleda Stefa. 2018. Supportive Relationship between Teachers and Students and Among Peers.
- Georgetown Center on Education and the Workforce. 2019. Born to Win, Schooled to Lose Why Equally Talented Students Don't Get Equal Chances to Be All They Can Be. Graphika. 2566. A Revealing Picture: AI-Generated 'Undressing' Images Move from Niche Pornography Discussion Forums to a Scaled and Monetized Online Business.
- Institut Pasteur. 2024. Smoking changes adaptive immunity with persistent effects.
- Nielsen. 2565. Nielsen Thailand media talk: Winning in the influencer era.
- OECD (Andreas Schleicher). 2023. PISA 2022 Insights and Interpretations.
- OECD. 2019. Survey on Social and Emotional Skills.
- _____. 2021. Beyond Academic Learning : First Result from Survey of Social and Emotional Skills ปี 2564.
- _____. 2023. PISA 2022 The State of Learning and Equity in Education Publication Volume I.
- _____. 2023. PISA 2022 Results Learning During - and From - Disruption Publication Volume II.
- Rosemary Kakonzi Mwangangi. 2019. The Role of Family in Dealing with Juvenile Delinquency.
- The Observatory of Economic Complexity. 2021. Rice. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.at/binK3>.
- Today. 2566. บทความเรื่อง เดนมาร์กใช้ทาสตรีนานาชาติ แก้ปัญหาบูลลี่ในโรงเรียน. เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/denmark-bullying-in-school/> (สืบค้นเมื่อ 25 ม.ค. 2566).
- UK Parliament. 2565. Digitally Altered Body Images Bill.
- United States Department of Agriculture. 2567. Rice exports by country, 2006-23. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567 เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.at/vMQ79>.
- Vision Research Report. 2566. รายงาน Influencer Marketing Platform Market - Global Industry Analysis.
- World Business Council for Sustainable Development. 2023. Deep dive: Rice production the Mekong Delta, Vietnam.

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

ผู้ประสานงาน / Contact persons

หากต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาสอบถามได้ที่

E-mail : Pairat@nesdc.go.th

โทร. 0-2280-4085 ต่อ 3617

ตารางการเผยแพร่

2567

มีนาคม

- รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสสี่และภาพรวม ปี 2566

2567

เมษายน

2567

พฤษภาคม

- รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสหนึ่ง ปี 2567

2567

มิถุนายน

2567

กรกฎาคม

2567

สิงหาคม

- รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสสอง ปี 2567

2567

กันยายน

- รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2566

2567

ตุลาคม

2567

พฤศจิกายน

- รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสสาม ปี 2567

2567

ธันวาคม

2568

มกราคม

2568

กุมภาพันธ์

- รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสสี่และภาพรวม ปี 2567

https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=socialoutlook_report